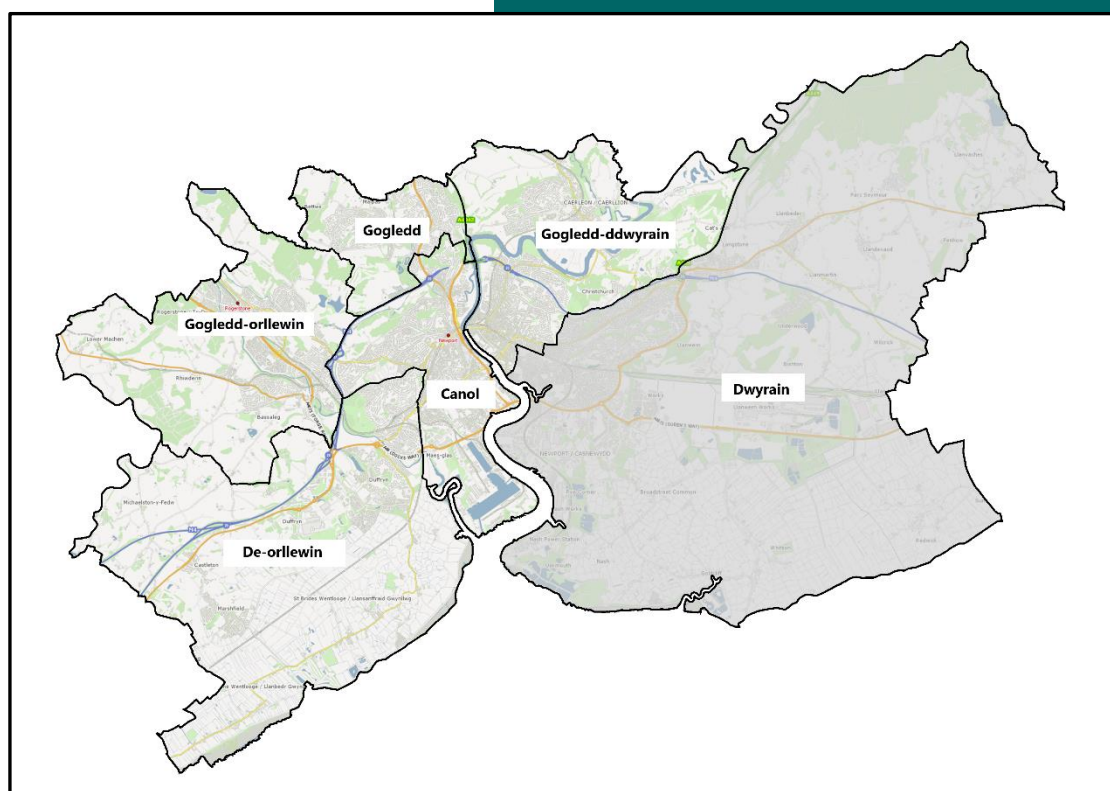

2021

Proffil Lles Cymunedol

Dwyrain

- Alway
- Ringland
- Llyswry
- Llanwern
- Langstone

Tabl y Cynnwys

Rhagair.....	2
Beth mae pobl yn ei ddweud wrthym?	4
Adran 1: Trosolwg o'r Gymuned.....	6
Cyflwyniad	6
Poblogaeth y gymuned	9
Beth yw cyfansoddiad y boblogaeth?.....	12
Beth fydd y boblogaeth yn y dyfodol?.....	18
Adran 2: Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru.....	19
Pa mor ddifreintiedig yw ein cymuned?.....	19
Adran 3: Lles economaidd	21
Beth yw lles economaidd ein cymuned?	21
Beth rydym ni'n ei wybod am les economaidd ein plant a'n pobl ifanc?.....	36
Pa mor fedrus yw ein plant a'n pobl ifanc?	40
Adran 4: Lles Cymdeithasol	49
Pa mor iach yw ein cymuned?	49
Pa mor ddiogel yw ein cymuned?	59
Sut mae'r trefniadau byw i'r preswylwyr?	70
Adran 5: Lles Diwylliannol	80
Beth yw prif iaith y gymuned?	80
Pwy sy'n siarad Cymraeg yn y gymuned?	82
Adran 6: Lles Amgylcheddol	84
Beth yw cyfansoddiad yr amgylchedd?	84
Sut dirwedd sydd yno?	87
Beth yw'r lefelau ansawdd aer ac allyriadau yng nghymuned y Dwyrain?	89
Beth yw'r perygl llifogydd yma?	91

Rhagair

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ymwneud â gwella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Ei nod yw sicrhau bod y cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf yn fwy ystyriol o'r hirdymor ac yn gweithio'n well gyda phobl, cymunedau a gyda'i gilydd, wrth geisio atal problemau a mabwysiadu ymagwedd fwy cyfunol.

Mae'r Ddeddf yn nodi "egwyddor datblygu cynaliadwy" sy'n ymwneud â sut mae cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf yn mynd ati i gyflawni eu dyletswydd lles dan y Ddeddf. Mae'r egwyddor yn cynnwys pum dull o weithio y mae angen i gyrff cyhoeddus gymryd sylw ohonynt wrth roi datblygu cynaliadwy ar waith. Y rhain yw:

Hirdymor

Atal

Integreiddio

Cydweithio

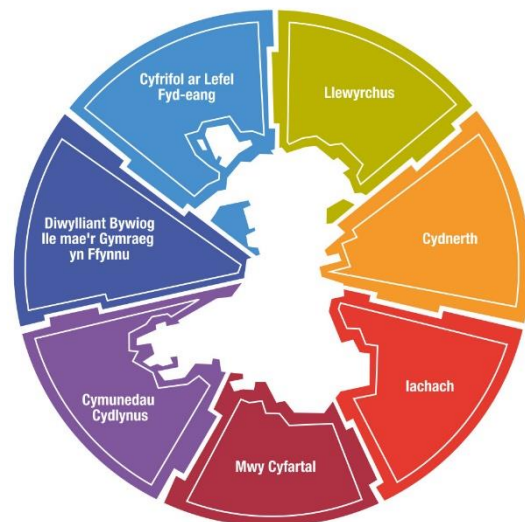
Cyfranogiad

- Edrych tua'r **hirdymor** fel nad ydym yn cyfaddawdu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ateb eu hanghenion hwy;
- Deall gwir achosion problemau er mwyn eu **hatal** rhag digwydd;
- Mabwysiadu dull **integredig** fel bod cyrff cyhoeddus yn ystyried yr holl nodau lles wrth benderfynu ar eu hamcanion lles;
- Gweithio gydag eraill mewn modd **cydweithredol** i ganfod datrysiadau cynaliadwy a rennir;
- **Cynnwys** amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt;

Mae'r Ddeddf yn nodi saith nod lles sydd, gyda'i gilydd, yn cynnig gweledigaeth a rennir i'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf i weithio tuag ati. Mae'n rhaid i'r nodau hyn gael eu hystyried fel set integredig o saith er mwyn sicrhau y caiff y cysylltiadau perthnasol eu gwneud yng nghyd-destun gwella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru.

Yn ogystal â'r ddyletswydd lles a roddir ar y cyrff cyhoeddus a restrir ar wahân, mae'r Ddeddf hefyd yn gosod dyletswydd lles ar gyrff cyhoeddus penodol i weithio ar y cyd drwy fyrdau gwasanaethau cyhoeddus gan gyfrannu at y gwaith o gyflawni'r nodau lles.

Asesiad o Les Lleol

Fel rhan o'r ddyletswydd les gyfunol, rhaid i Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.

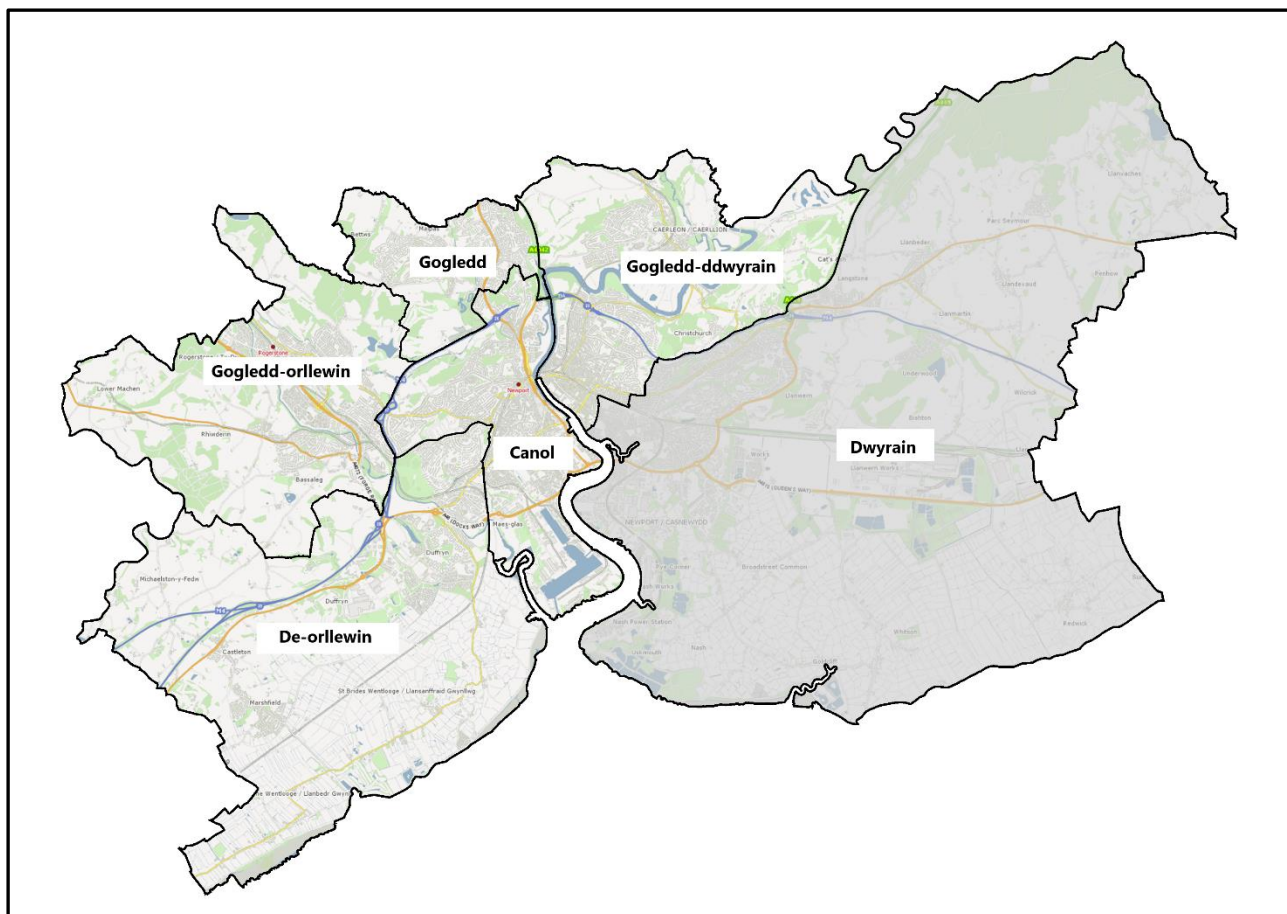
Mae'r asesiad hwn yn adlewyrchiad cywir o'r cyflwr lles ym mhob cymuned ac yn yr ardal gyfan.

Rhaid i bob Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi cynllun lles lleol yn nodi ei amcanion a'r camau y bydd yn eu cymryd i'w cyflawni.

Cymunedau sy'n rhan o'r ardal

I gefnogi'r asesiad lles rhanbarthol ar gyfer Gwent, mae ardal Casnewydd wedi'i rhannu'n 6 ardal gymunedol, sef:

Ardal Gymunedol	Wardiau Casnewydd					
Canol	Allt-yr-ynn	Stow Hill	Pilgwenlli	Shaftesbury		
Gogledd	Betws	Malpas				
Gogledd-orllewin	Tŷ-du	Graig				
Gogledd-ddwyrain	Caerllion	Beechwood	Sain Silian	Victoria		
De-orllewin	Maerun	Gaer	Parc Tredegar			
Dwyrain	Alway	Ringland	Llyswry	Llanwern	Langstone	

Beth mae pobl yn ei ddweud wrthym?

Dosbarthwyd holiadur lles Gwent ddiwedd haf 2021 a chafwyd 1,713 o ymatebion ledled y rhanbarth. Nod yr holiadur hwn oedd casglu barn preswylwyr yng Ngwent ar sail 4 cwestiwn a fyddai'n ein helpu i gael dealltwriaeth o ansawdd lles yn eu hardal leol. Mae'r adran ganlynol yn darparu data ar y mathau o faterion a chyfleoedd oedd i'w cael yng Ngwent a godwyd yn sylwadau'r rhai a ymatebodd oedd yn byw ym mhym ward ardal gymunedol y Dwyrain. Gofynnwyd y 4 cwestiwn canlynol:

- Beth sy'n arbennig am eich cymuned?
- Pa bethau sy'n bwysig i chi a'ch teulu?
- Sut olwg hoffech chi ei weld ar eich cymuned yn y dyfodol?
- Sut gall eich cymuned weithio gyda ni i wneud i hynny ddigwydd?

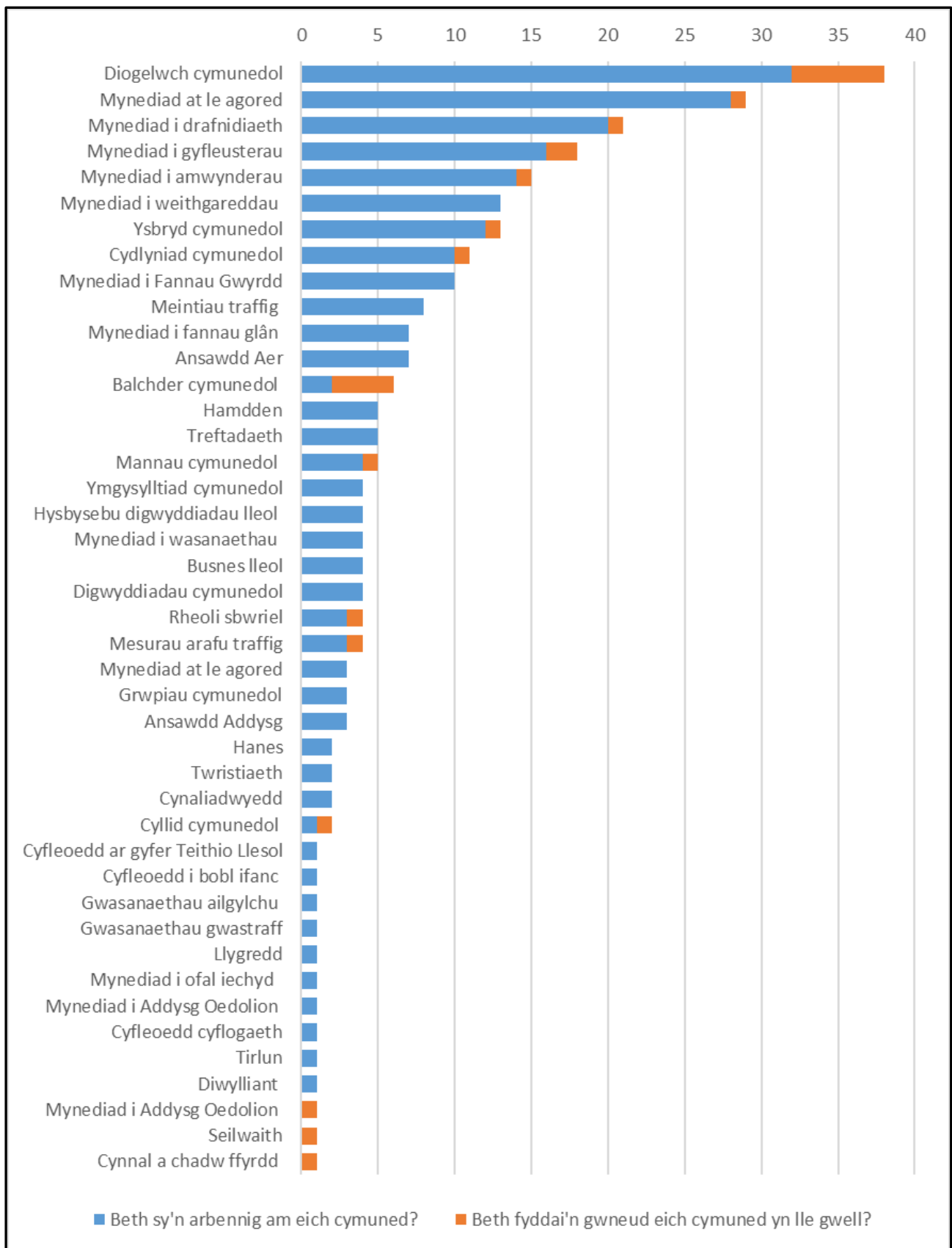
Dywedodd trigolion ym mhym ward ardal gymunedol y Dwyrain wrthym fod cael mynediad i fannau agored yn un o'r agweddau mwyaf arbennig am fyw yn eu hardal leol. Fe ddywedon nhw sut y mae mannau agored yn cael eu gwerthfawrogi gan eu cymuned wrth i bobl eu defnyddio'n rheolaidd i gerdded eu cŵn neu chwaraeon gemau ar y caeau agored sydd ar gael.

Dywedodd pobl wrthym hefyd fod cael mynediad i weithgareddau i bobl ifanc yn bwysig gan y bydd yn rhoi lleoedd iddynt fynd y tu allan i'r ysgol, gan roi lle iddynt ddysgu a chael hwyl. Fe ddywedon nhw wrthym hefyd y gallai hyn helpu i gyfrannu at wella agweddau eraill ar les yn eu hardal leol megis **diogelwch** gan y byddai'n rhoi lleoedd i bobl ifanc yn eu harddegau fynd yn hytrach na gorfod ymgynnull mewn grwpiau mawr o amgylch siopau lleol.

Y 3 phrif ymateb i bob cwestiwn am les

C1: Beth sy'n arbennig am eich cymuned?	C2: Beth fyddai'n ei wneud yn lle gwell?	C3: Pa bethau sy'n bwysig i chi a'ch teulu?	C4: Sut olwg hoffech chi ei weld ar eich cymuned yn y dyfodol?	C5: Sut gall eich cymuned weithio gyda ni i wneud i hynny ddigwydd?
Mynediad i Fannau Agored (12)	Mynediad i Gyfleusterau (8)	Diogelwch Cymunedol (17)	Diogelwch Cymunedol (6)	Ymgysylltu â'r Gymuned (4)
Mynediad i Amwynderau (10)	Diogelwch Cymunedol (7)	Mynediad i Wasanaethau (10)	Mynediad i fannau agored (5)	Gwirfoddoli (3)
Diogelwch Cymunedol (9)	Mesurau arafu traffig (4)	Mynediad i Ddrafnidiaeth (9)	Mynediad i ddrfnidiaeth (5)	Digwyddiadau Cymunedol (3)

Mae'r pynciau sy'n arbennig ym marn y preswylwyr a'r hyn a fyddai'n gwneud eu cymuned yn well yn cael eu dangos isod.

Adran 1: Trosolwg o'r Gymuned

Cyflwyniad

Poblogaeth (amcangyfrif 2020) – Alway 8,830 – Ringland 8,344 – Llyswyry 14,196 – Llanwern 4,435 – Langstone 4,729	% o Boblogaeth Casnewydd – Alway 5.64% – Ringland 5.33% – Llyswyry 9.07% – Llanwern 2.83% – Langstone 3.02%
Dwysedd Poblogaeth (poblogaeth fesul km²) – Alway 5,017 – Ringland 3,420 – Llyswyry 764 – Llanwern 84 – Langstone 155	Poblogaeth Lleiafrifoedd Ethnig – Alway 10.6% – Ringland 6.6% – Llyswyry 13.9% – Llanwern 3.4% – Langstone 6.5%
Arwynebedd (km²) – Alway 1.76 – Ringland 2.44 – Llyswyry 18.59 – Llanwern 52.83 – Langstone 30.43	Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is – Alway 6 – Ringland 6 – Llyswyry 7 – Llanwern 2 – Langstone 3
% o Arwynebedd Casnewydd – Alway 0.81% – Ringland 1.12% – Llyswyry 8.57% – Llanwern 24.35% – Langstone 14.02%	Cynghorau Cymuned – Alway 0 – Ringland 0 – Llyswyry 1 – Llanwern 4 – Langstone 3

	Alway	Ringland	Llyswyry	Llanwern	Langstone
Cyfanswm Nifer yr Eiddo Preswyl (Ionawr 2022):	3,586	3,847	6,153	2,368	1,977

Ffiniau Wardiau ac Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is

Ffiniau daearyddol y Wardiau a'r *Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (ACEHI) o fewn y proffil yw'r rhai a gynhyrchir yn ffurfiol gan y Comisiwn Ffiniau i Gymru mewn perthynas ag adrannau etholiadol neu ward presennol a daearyddiaethau ardaloedd bach dilynol a gynhyrchir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG).

Cyflwynwyd ACEHI gyntaf gan y SYG yn dilyn Cyfrifiad 2001 ac fe'u diweddarwyd yn dilyn Cyfrifiad 2011. Sefydlwyd ACEHI i wella cymariaethau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol a sicrhau cyfrinachedd unigolion a'u bod yn cael eu diogelu trwy ddatgelu ar lefel briodol.

Mae Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is wedi'u cynllunio i wella'r broses o adrodd am ystadegau ardaloedd daearyddol bach ac maent wedi'u halinio'n llawn ac yn gyffiniol ag adrannau etholiadol a ffiniau wardiau etholiadol.

Lle mae poblogaethau wedi cynyddu ers 2001, mae'r AGEHI wedi'i rhannu'n ddwy ardal neu fwy. Lle mae poblogaeth wedi gostwng, mae'r AGEHI wedi'i huno ag un gyfagos.

I grynhoi, caiff Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is eu creu a'u llunio ar sail y trothwyon isafswm ac uchafswm poblogaeth ac aelwydydd canlynol yng Nghymru a Lloegr:

Poblogaeth		Aelwydydd	
Isafswm	Uchafswm	Isafswm	Uchafswm
1,000	3,000	400	1,200

Twf Poblogaeth 2011 – 2020

Mae'r tablau isod yn dangos y twf yn y boblogaeth ar gyfer Casnewydd rhwng 2011 a 2020 ar gyfer gwahanol grwpiau oedran. Mae hyn yn cymharu data a gasglwyd trwy Gyfrifiad 2011 a'r Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn diweddaraf a ryddhawyd ar lefel awdurdod lleol.

Crynodeb o'r Newidiadau - Trosolwg o Dwf Poblogaeth 2011 – 2020:

	Casnewydd 2011 ¹	Casnewydd 2020 ²	% o Gyfanswm y Boblogaeth	Gwahaniaeth %	
Pob Oedran	145,736	156,447	100.0	+7.35	
0 i 15 oed	29,388	32,050	20.49	+9.06	
16 i 44 oed	56,261	58,443	37.36	+3.88	
45 i 64 oed	36,336	39,300	25.12	+8.16	
65+ oed	23,751	26,654	17.04	+12.22	

¹ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

² [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

Poblogaeth y gymuned

Gall deall poblogaeth ardal a sut y gallai hyn newid roi cipolwg ar yr asedau a'r heriau sy'n debygol o fodoli neu godi, a'r mathau o bolisiau a mentrau a allai fod fwyaf priodol.

Faint o bobl sydd yno?

Ers y Cyfrifiad yn 2001, yng nghymuned y Dwyrain, bu cynnydd o ran poblogaeth yn wardiau Alway, Llyswry, Llanwern a Langstone, gyda'r cynnydd canrannol mwyaf yn Langstone ar gyfer y grŵp 65+ oed, sydd bron wedi dyblu o ran maint o 614 i 1,136. Ar yr un pryd bu gostygniad ym mhoblogaeth gyfan ward Ringland, i rai dan 16 oed, ac i'r grŵp oed 65+. Roedd yr unig gynnydd a welwyd yn Ringland ar gyfer y grŵp 16 i 64 oed.

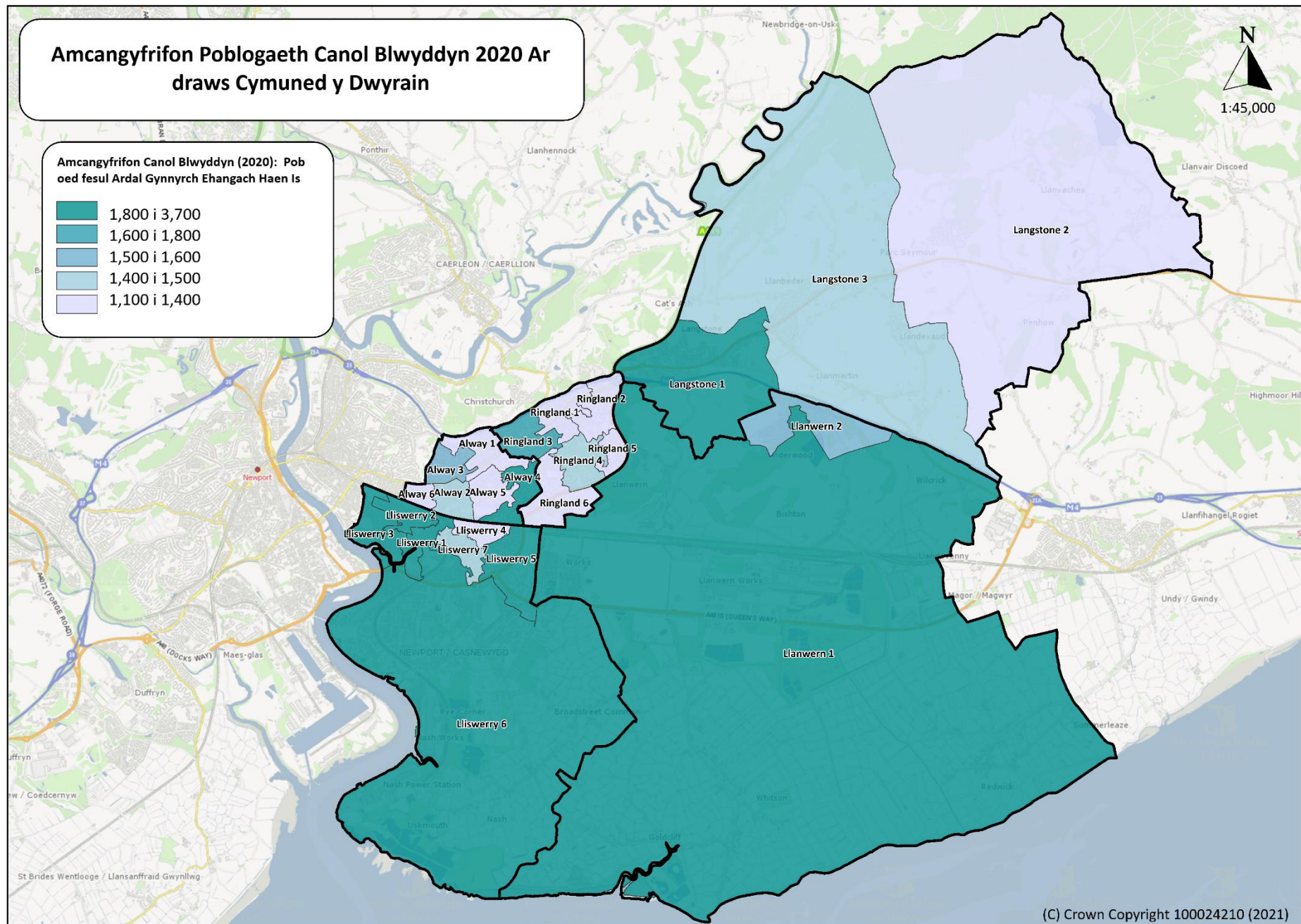
	2001 ³	2011 ⁴	2020 ⁵	Gwahaniaeth % (2001 i 2020)	
Casnewydd	137,011	145,736	156,447	14.19	↑
Alway: Pob Oedran	8,492	8,331	8,830	3.98	↑
Alway: 0 i 15	2,362	1,966	2,035	-13.84	↓
Alway: 16 i 64	4,930	5,216	5,564	12.86	↑
Alway: 65+	1,202	1,149	1,231	2.41	↑
Ringland: Pob Oedran	8,470	8,550	8,344	-1.49	↓
Ringland: 0 i 15	2,028	1,800	1,769	-12.77	↓
Ringland: 16 i 64	4,757	4,890	4,925	3.53	↑
Ringland: 65+	1,685	1,860	1,650	-2.08	↓
Llyswry: Pob Oedran	10,616	12,353	14,196	33.72	↑
Llyswry: 0 i 15	2,557	2,668	3,284	28.43	↑
Llyswry: 16 i 64	6,554	8,139	9,134	39.37	↑
Llyswry: 65+	1,505	1,546	1,778	18.14	↑
Llanwern: Pob Oedran	3,027	2,961	4,435	46.51	↑
Llanwern: 0 i 15	685	560	997	45.55	↑
Llanwern: 16 i 64	1,888	1,905	2,787	47.62	↑
Llanwern: 65+	454	496	651	43.39	↑
Langstone: Pob Oedran	3,905	4,425	4,729	21.10	↑
Langstone: 0 i 15	762	804	734	-3.67	↓
Langstone: 16 i 64	2,529	2,742	2,859	13.05	↑
Langstone: 65+	614	879	1,136	85.02	↑

Mae'r map drosodd yn dangos yr amrywiadau yng nghyfanswm lefelau'r boblogaeth ar draws yr ACEHI ym mhob un o bum ward cymuned y Dwyrain yn seiliedig ar amcangyfrifon canol blwyddyn 2020.

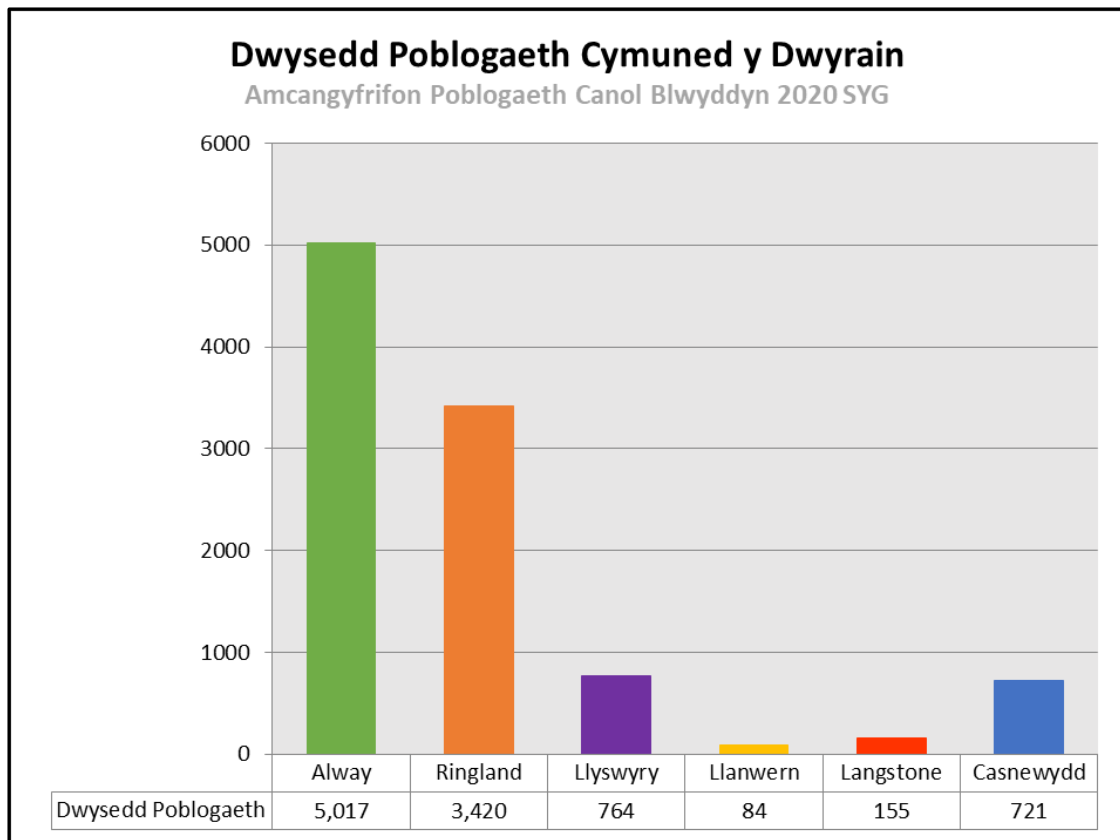
³ Cyfrifiad 2001, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

⁴ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

⁵ [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

O fewn cymuned y Dwyrain, roedd dwysedd y boblogaeth yn seiliedig ar amcangyfrifon canol blwyddyn 2020⁶ yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, gan amrywio o 84 yn Llanwern; 155 yn Langstone; 764 yn Llys-wry; 3,420 yn Ringland; a 5,017 yn Alway, gyda Llanwern a Langstone yn is na chyfartaledd Casnewydd (721) ac Alway, Ringland a Llys-wry uchod.

⁶ [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

Beth yw cyfansoddiad y boblogaeth?

Y Swyddfa Ystadegau Gwladol – Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020⁷ ar gyfer cymuned y Dwyrain:

	Pob Oedran	0 i 15 oed		16 i 44 oed		45 i 64 oed		65+ oed	
	Rhif	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway 1	1,324	248	18.7	456	34.4	349	26.4	271	20.5
Alway 2	1,451	402	27.7	610	42.0	313	21.6	126	8.7
Alway 3	1,525	237	15.5	548	35.9	462	30.3	278	18.2
Alway 4	2,035	618	30.4	868	42.7	409	20.1	140	6.9
Alway 5	1,257	286	22.8	465	37.0	295	23.5	211	16.8
Alway 6	1,238	244	19.7	447	36.1	342	27.6	205	16.6
Alway	8,830	2,035	23.0	3,394	38.4	2,170	24.6	1,231	13.9
Ringland 1	1,375	232	16.9	404	29.4	383	27.9	356	25.9
Ringland 2	1,387	287	20.7	483	34.8	341	24.6	276	19.9
Ringland 3	1,628	266	16.3	509	31.3	427	26.2	426	26.2
Ringland 4	1,415	351	24.8	528	37.3	323	22.8	213	15.1
Ringland 5	1,286	330	25.7	482	37.5	315	24.5	159	12.4
Ringland 6	1,253	303	24.2	431	34.4	299	23.9	220	17.6
Ringland	8,344	1,769	21.2	2,837	34.0	2,088	25.0	1,650	19.8
Llyswry 1	1,800	391	21.7	747	41.5	418	23.2	244	13.6
Llyswry 2	1,874	600	32.0	807	43.1	345	18.4	122	6.5
Llyswry 3	3,615	906	25.1	1,877	51.9	616	17.0	216	6.0
Llyswry 4	1,281	287	22.4	497	38.8	339	26.5	158	12.3
Llyswry 5	1,858	390	21.0	864	46.5	311	16.7	293	15.8
Llyswry 6	2,285	433	18.9	890	38.9	541	23.7	421	18.4
Llyswry 7	1,483	277	18.7	467	31.5	415	28.0	324	21.8
Llyswry	14,196	3,284	23.1	6,149	43.3	2,985	21.0	1,778	12.5
Llanwern 1	2,911	672	23.1	1,124	38.6	682	23.4	433	14.9
Llanwern 2	1,524	325	21.3	595	39.0	386	25.3	218	14.3
Llanwern	4,435	997	22.5	1,719	38.8	1,068	24.1	651	14.7
Langstone 1	2,189	414	18.9	741	33.9	680	31.1	354	16.2
Langstone 2	1,121	121	10.8	233	20.8	396	35.3	371	33.1
Langstone 3	1,419	199	14.0	345	24.3	464	32.7	411	29.0
Langstone	4,729	734	15.5	1,319	27.9	1,540	32.6	1,136	24.0
Casnewydd	156,447	32,050	20.5	58,433	37.4	39,300	25.1	26,654	17.0

⁷ [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

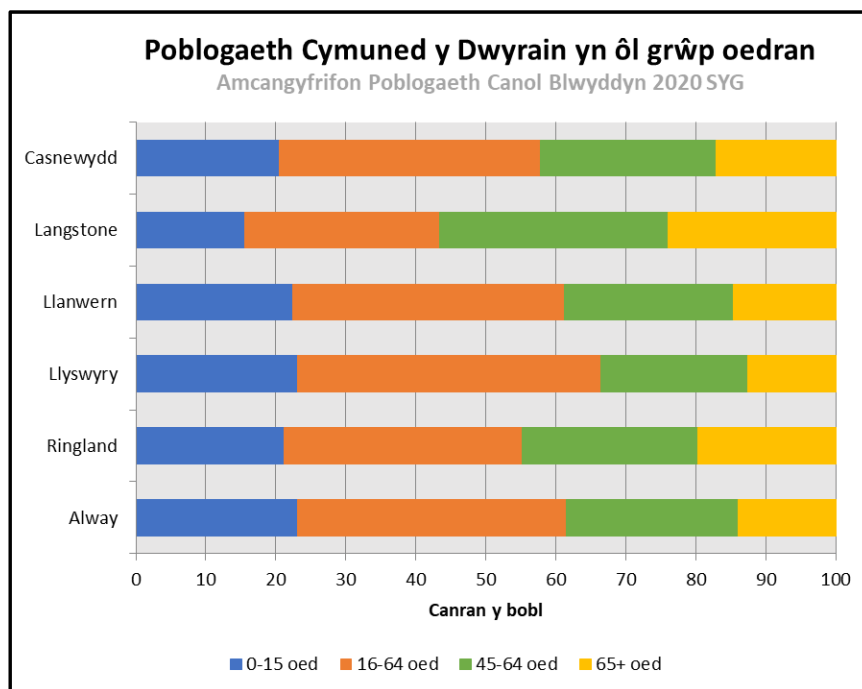
O fewn cymuned y Dwyrain, roedd y rhaniad oedran yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward. Mae gan Alway ganran uwch o'r boblogaeth o dan 16 oed ac yn 16-44 oed, gyda chanran is yn 45-64 oed ac yn 65+ oed o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Mae gan Ringland ganran uwch o'r boblogaeth o dan 16 oed ac yn 65+ oed, gyda chanran is yn 16-44 oed ac yn 45-64 oed o gymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Mae gan Llyswry ganran uwch o'r boblogaeth o dan 16 oed ac yn 16-44 oed, gyda chanran is yn 45-64 oed ac yn 65+ oed o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Mae gan Llanwern ganran uwch o'r boblogaeth o dan 16 oed ac yn 16-44 oed, gyda chanran is yn 45-64 oed ac yn 65+ oed o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Mae gan Langstone ganran is o'r boblogaeth o dan 16 oed ac yn 16-44 oed, gyda chanran uwch yn 45-64 oed ac yn 65+ oed o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd.

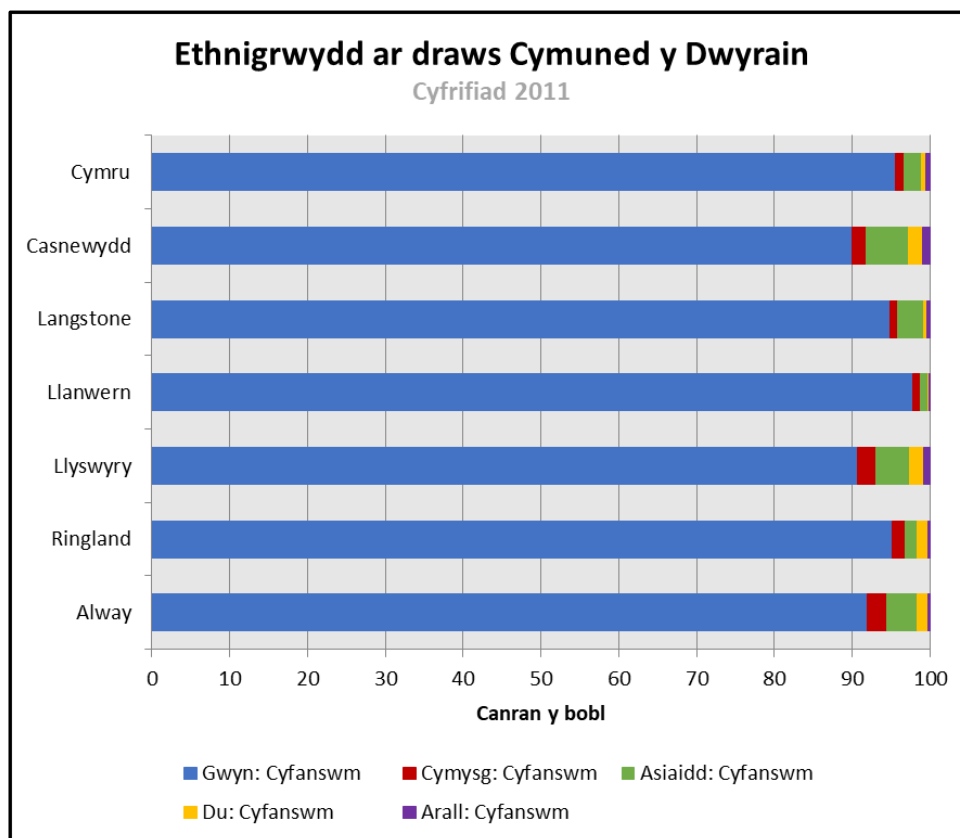

Ethnigrwydd a Hunaniaeth

Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011⁸ yn dangos bod poblogaeth cymuned y Dwyrain o ran pobl o gefndir gwyn yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 97.8% yn Llanwern, 95.1% yn Ringland, 94.9% yn Langstone, 92.0% yn Alway a 90.7% yn Llyswry, o gymharu ag 89.9% ar gyfer Casnewydd. Roedd gan bob un o'r pum ward hefyd ganran is o bobl o gefndir nad oeddent yn wyn o'i gymharu â Chasnewydd.

Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, mae'r ddinas wedi profi newidiadau i gyfansoddiad ei phoblogaeth, gydag 8.2% o bobl o gefndir Pobl Dduon, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig ar 31 Rhagfyr 2011⁹, gan godi i 10.8% yn 2015 a 13.2% yn 2020. Bydd data mwy manwl am ethnigrwydd ar draws y bum ward hon ar gael pan gyhoeddir y Cyfrifiad nesaf.

Ethnigrwydd												
Cyfrifiad 2011	Pob Preswlydd		Gwyn: Cyfanswm		Cymysg: Cyfanswm		Asiaidd: Cyfanswm		Du: Cyfanswm		Arall: Cyfanswm	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	8,331	100.0	7,662	92.0	200	2.4	329	3.9	112	1.3	28	0.3
Ringland	8,550	100.0	8,130	95.1	145	1.7	138	1.6	112	1.3	25	0.3
Llyswry	12,353	100.0	11,206	90.7	285	2.3	541	4.4	221	1.8	100	0.8
Llanwern	2,961	100.0	2,896	97.8	28	0.9	27	0.9	6	0.2	4	0.1
Langstone	4,425	100.0	4,198	94.9	44	1.0	148	3.3	14	0.3	21	0.5
Casnewydd	145,736	100.0	131,025	89.9	2,752	1.9	7,986	5.5	2,535	1.7	1,438	1.0
Cymru	3,063,456	100.0	2,928,253	95.6	31,521	1.0	70,128	2.3	18,276	0.6	15,278	0.5

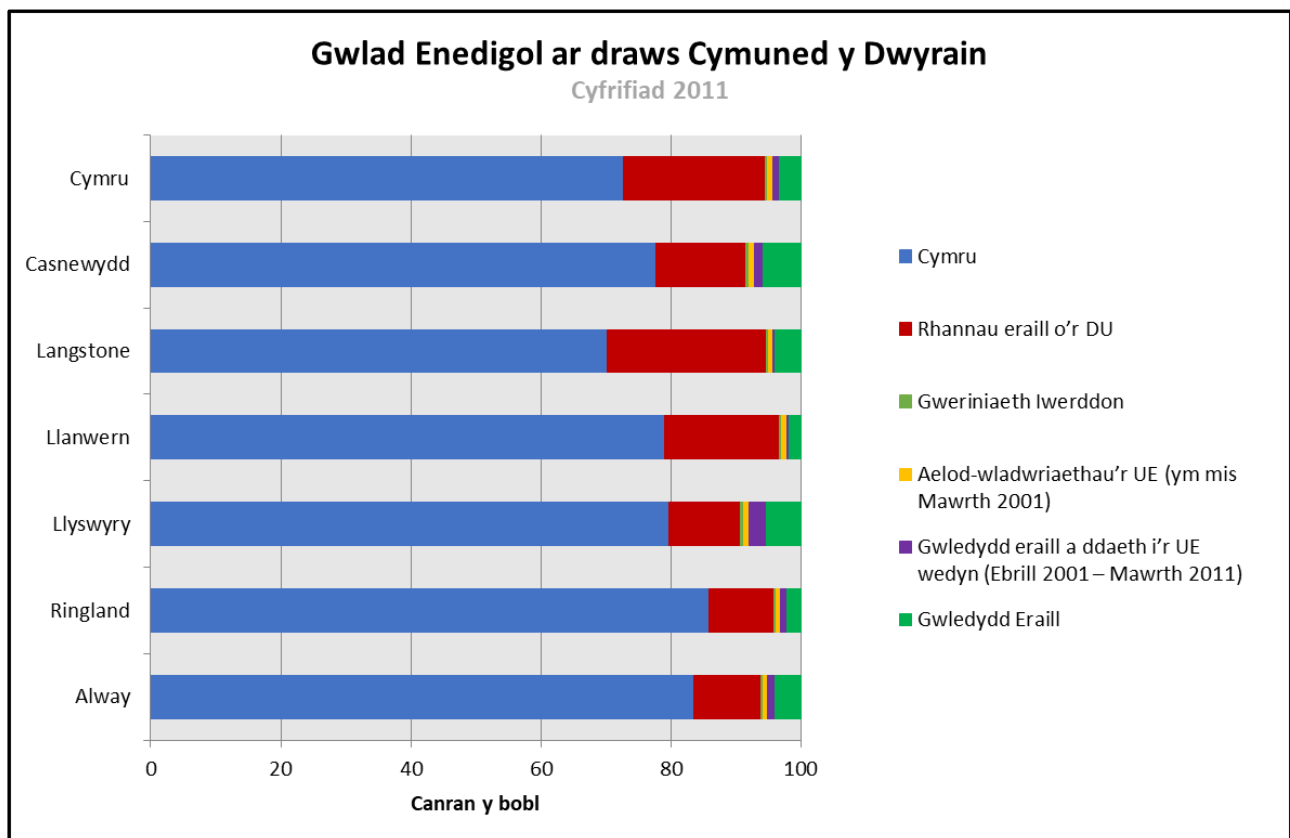

⁸ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

⁹ [Arolwg Blynnyddol o'r Boblogaeth, SYG](#)

Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011¹⁰ yn dangos bod poblogaeth cymuned y Dwyrain o ran pobl a aned y tu allan i'r DU yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 9.3% yn Llyswry; 6.1% yn Alway; 5.2% yn Langstone; 4.0% yn Ringland; a 3.2% yn Llanwern; o'i gymharu ag 8.5% ar gyfer Casnewydd. Dim ond Llyswry oedd â chanran uwch o bobl a anwyd y tu allan i'r DU o'i gymharu â Chasnewydd, tra bod gan Llanwern, Ringland, Langstone ac Alway ganran is.

Gwlad Eneidigol												
Cyfrifiad 2011	Cymru		Y Deyrnas Unedig		Gweriniaeth Iwerddon		Aelod-wledydd Eraill yr UE		Gwledydd Eraill sydd wedi'u Derbyngan yr UE		Gwledydd Eraill	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	6,960	83.5	7,821	93.9	35	0.4	53	0.6	95	1.1	327	3.9
Ringland	7,349	86.0	8,204	96.0	28	0.3	49	0.6	90	1.1	179	2.1
Llyswry	9,849	79.7	11,207	90.7	61	0.5	106	0.9	319	2.6	660	5.3
Llanwern	2,339	79.0	2,865	96.8	11	0.4	21	0.7	11	0.4	53	1.8
Langstone	3,104	70.1	4,194	94.8	13	0.3	31	0.7	14	0.3	173	3.9
Casnewydd	113,353	77.8	133,403	91.5	717	0.5	1,187	0.8	2,101	1.4	8,328	5.7
Cymru	2,226,005	72.7	2,895,585	94.5	12,175	0.4	26,343	0.9	29,017	0.9	100,336	3.3

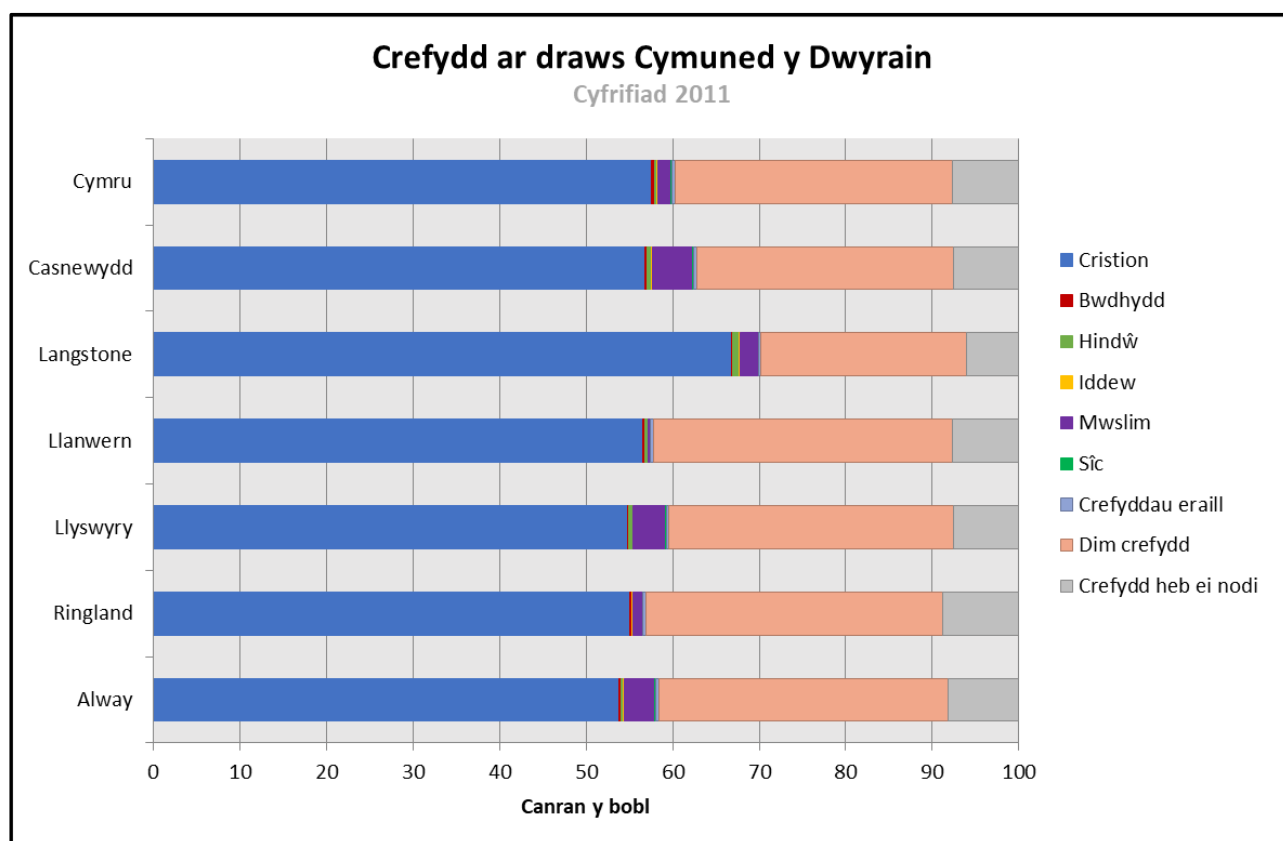

¹⁰ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011¹¹ yn dangos bod y rhai ymhlith poblogaeth cymuned y Dwyrain a nododd eu bod yn Fwslimiaid yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, sef 3.7% yn Llyswry, 3.5% yn Alway, 2.1% yn Langstone; 1.1% yn Ringland, a 0.3% yn Llanwern, o gymharu â 4.7% ar gyfer Casnewydd. Dim ond Langstone oedd â chanran uwch o bobl a ddywedodd eu bod yn Gristnogion o'i gymharu â Chasnewydd, tra bod gan Llyswry, Alway, Langstone a Ringland ganran is.

Crefydd										
Cyfrifiad 2011	Cristion		Bwdhydd		Hindŵ		Iddew		Mwslim	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	4,479	53.8	23	0.3	23	0.3	7	0.1	295	3.5
Ringland	4,707	55.1	16	0.2	7	0.1	6	0.1	96	1.1
Llyswry	6,762	54.7	22	0.2	61	0.5	1	0.0	458	3.7
Llanwern	1,675	56.6	7	0.2	9	0.3	0	0.0	8	0.3
Langstone	2,954	66.8	9	0.2	32	0.7	3	0.1	95	2.1
Casnewydd	82,858	56.9	360	0.2	685	0.5	99	0.1	6,859	4.7
Cymru	1,763,299	57.6	9,117	0.3	10,434	0.3	2,064	0.1	45,950	1.5

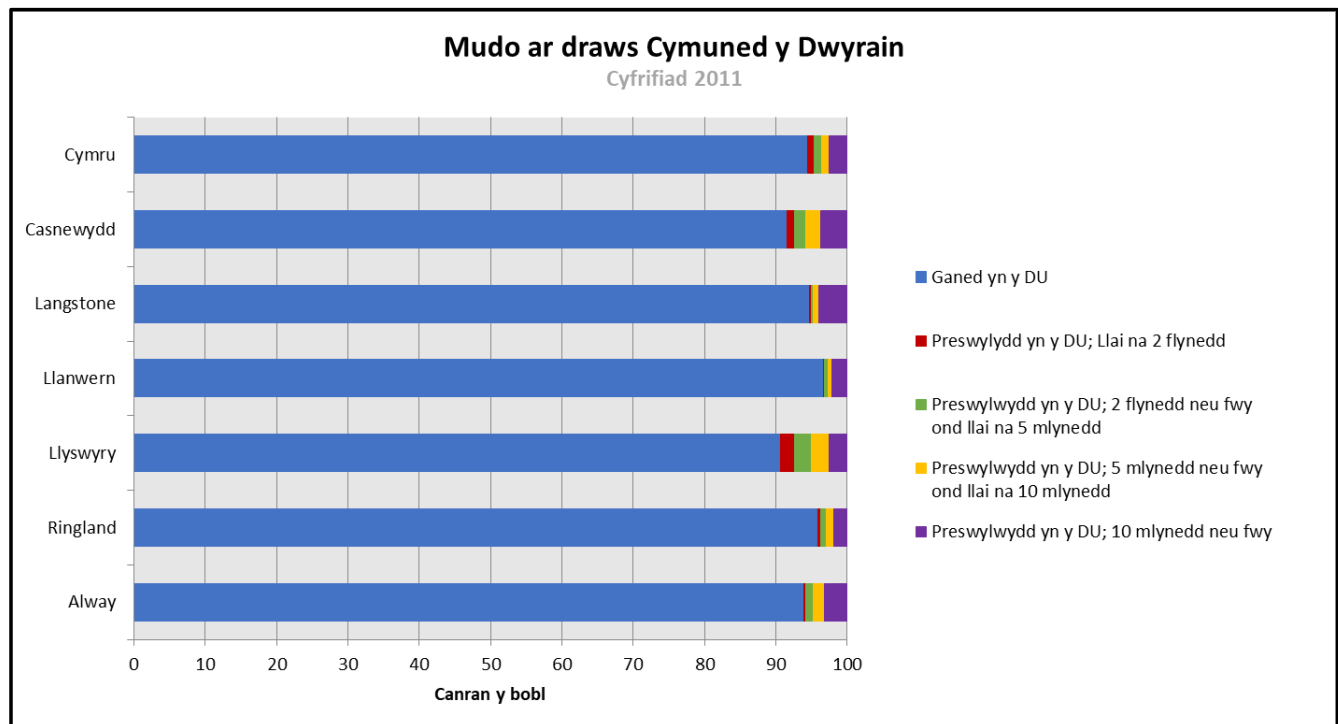
Cyfrifiad 2011	Sic		Crefyddau		Dim crefydd		Crefydd heb ei nodi	
	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%
Alway	10	0.1	25	0.3	2,792	33.5	677	8.1
Ringland	1	0.0	29	0.3	2,939	34.4	749	8.8
Llyswry	17	0.1	31	0.3	4,068	32.9	933	7.6
Llanwern	0	0.0	13	0.4	1,020	34.4	229	7.7
Langstone	3	0.1	9	0.2	1,051	23.8	269	6.1
Casnewydd	141	0.1	463	0.3	43,336	29.7	10,935	7.5
Cymru	2,962	0.1	12,705	0.4	982,997	32.1	233,928	7.6

¹¹ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011¹² yn dangos bod poblogaeth cymuned y Dwyrain sydd wedi bod yn breswylwyr yn y DU am lai na 10 mlynedd yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, gan amrywio o 1.1% yn Llanwern; 1.3% yn Langstone; 2.2% yn Ringland; 3.0% yn Alway; a 6.8% yn Llyswry; o'i chymharu â 4.8% ar gyfer Casnewydd. Dim ond Llyswry oedd â chanran uwch o bobl oedd wedi bod yn byw yn DU am lai na 10 mlynedd o'i gymharu â Chasnewydd, tra bod gan Llanwern, Ringland, Langstone ac Alway ganran is.

Mudo										
Cyfrifiad 2011	Ganed yn y DU		Preswlydd yn y DU; Llai na 2 flynedd		Preswlydd yn y DU am 2 flynedd neu fwy ond llai na 5 mlynedd		Preswlydd yn y DU am 5 mlynedd neu fwy ond llai na 10 mlynedd		Preswlydd yn y DU am 10 mlynedd neu fwy	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	7,821	93.9	31	0.4	81	1.0	137	1.6	261	3.1
Ringland	8,204	96.0	29	0.3	63	0.7	100	1.2	154	1.8
Llyswry	11,207	90.7	239	1.9	282	2.3	313	2.5	312	2.5
Llanwern	2,865	96.8	1	0.0	16	0.5	16	0.5	63	2.1
Langstone	4,194	94.8	10	0.2	12	0.3	36	0.8	173	3.9
Casnewydd	133,403	91.5	1,609	1.1	2,242	1.5	3,082	2.1	5,400	3.7
Cymru	2,895,585	94.5	27,456	0.9	29,403	1.0	35,486	1.2	75,526	2.5

¹² Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Beth fydd y boblogaeth yn y dyfodol?

Mae'n ddefnyddiol deall sut y gallai niferoedd ein poblogaeth newid yn y dyfodol.

Mae'r tybiaethau a ddefnyddir i gynhyrchu amcanestyniadau poblogaeth awdurdodau lleol ar gyfer Cymru yn seiliedig ar dueddiadau'r gorffennol. Nid yw'r rhain yn caniatáu am effaith polisïau llywodraeth leol neu ganolog ar lefelau neu ddosbarthiad poblogaeth yn y dyfodol, ond maent yn nodi'r hyn y disgwylir iddo ddigwydd os bydd y tueddiadau hyn yn parhau. Gan eu bod yn seiliedig ar dueddiadau, maent yn mynd yn llai sicr po fwyaf y cânt eu cario ymlaen.

Mae'r tabl isod yn dangos y twf yn y boblogaeth ar gyfer Casnewydd a Chymru rhwng 2001 a 2020, gydag amcanestyniadau poblogaeth hyd at 2043 ar sail amcangyfrifon poblogaeth canol blwyddyn 2018¹³.

Mae hyn yn dangos y rhagwelir y bydd poblogaeth Casnewydd yn cynyddu i 176,632 yn 2043, sy'n gynydd o 15.2% o amcangyfrif poblogaeth 2018 y mae'r amcanestyniadau hyn yn seiliedig arnynt.

	2001 ¹⁴	2011 ¹⁵	2018	2020 ¹⁶	2025	2030	2035	2040	2043
Alway	8,492	8,331	-	8,830	Not available	Not available	Not available	Not available	Not available
Ringland	8,470	8,550	-	8,344	Not available	Not available	Not available	Not available	Not available
Llyswwry	10,616	12,353	-	14,196	Not available	Not available	Not available	Not available	Not available
Llanwern	3,027	2,961	-	4,435	Not available	Not available	Not available	Not available	Not available
Langstone	3,905	4,425	-	4,729	Not available	Not available	Not available	Not available	Not available
Casnewydd	137,011	145,736	153,302	156,447	161,476	166,187	170,296	174,290	176,632
Cymru	2,903,085	3,063,456	3,138,631	3,169,586	3,193,609	3,229,297	3,260,660	3,290,312	3,309,154

Ar lefel gymunedol, nid yw amcanestyniadau poblogaeth ar gael ar hyn o bryd. Fodd bynnag, o edrych ar dueddiadau'r gorffennol, mae'n debygol y bydd y poblogaethau ar draws Alway, Llyswwry, Llanwern a Langstone yn cynyddu, tra bod Ringland wedi dangos gostyngiad bach yn y boblogaeth rhwng 2001 a 2020.

¹³ [Amcanestyniadau Poblogaeth yn seiliedig ar amcangyfrifon canol blwyddyn 2018, Stats Cymru](#)

¹⁴ Cyfrifiad 2001, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

¹⁵ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

¹⁶ [Amcangyfrifon Poblogaeth Canol Blwyddyn 2020 y SYG](#)

Adran 2: Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru

Pa mor ddifreintiedig yw ein cymuned?

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru¹⁷ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Graddfeydd MALIC 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	24.2	34.7	40.0	60.0
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Ringland 5, Alway 2, Ringland 4, Alway 4, Llyswry 5, Ringland 2, Llyswry 2 a Ringland 6 yn 10% uchaf ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru (yn gyffredinol); tra bod Llanwern 2 yn y 40% mwyaf difreintiedig. O'i gymharu mae ACEHI Langstone 1, Langstone 3 a Langstone 2 yn yr 20% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Alway 1 ac Alway 3 yn y 30% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Llanwern 3 a Llyswry 3 yn y 50% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig; a Ringland 3 yn y 30% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	Incwm	Cyflogaeth	Iechyd	Addysg	Mynediad i Wasanaethau	Diogelwch Cymunedol	Amgylchedd Ffisegol	Tai
Alway 1	1477	1557	1427	1423	1063	1574	843	164	1534
Alway 2	72	57	320	85	35	818	38	195	375
Alway 3	1426	1386	1276	1404	1245	1813	958	154	1047
Alway 4	111	164	204	75	93	775	37	217	1045
Alway 5	393	365	772	549	151	1437	35	194	856
Alway 6	834	684	908	1166	1101	1711	595	58	328
Ringland 1	329	222	797	480	142	799	190	134	1367
Ringland 2	146	181	215	420	34	577	79	116	1165
Ringland 3	645	510	816	483	670	1333	727	136	1106
Ringland 4	102	153	225	290	6	389	80	303	857
Ringland 5	69	84	185	73	13	374	721	376	690
Ringland 6	183	120	323	624	58	790	13	428	1112
Llyswry 1	373	403	543	868	267	890	100	74	368
Llyswry 2	171	176	400	140	385	642	110	71	118
Llyswry 3	778	861	1392	944	490	1248	374	130	235
Llyswry 4	620	640	964	817	479	1301	399	54	373
Llyswry 5	134	210	564	333	7	473	63	7	601
Llyswry 6	740	910	1058	1181	1042	292	78	95	978
Llyswry 7	750	930	972	823	421	1649	305	29	1237
Llanwern 1	913	1315	1134	1220	1109	130	283	178	1385
Llanwern 2	760	636	794	687	388	1262	798	829	1463
Langstone 1	1702	1657	1744	1848	1759	1199	1081	198	1858
Langstone 2	1595	1844	1759	1867	1622	200	1501	677	1804
Langstone 3	1660	1863	1583	1690	1769	594	1157	526	1768

Allwedd

Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

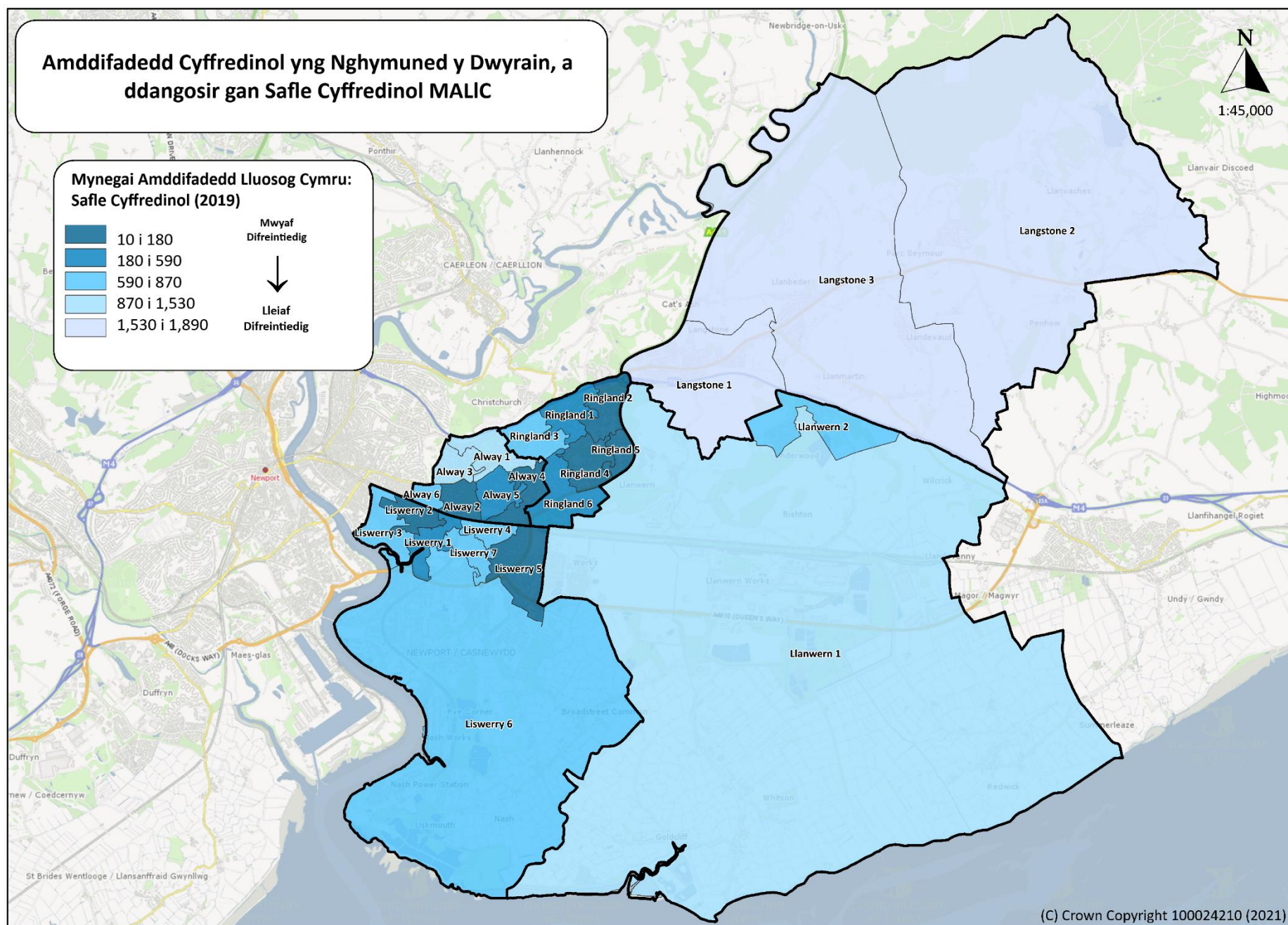
Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfa MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

¹⁷ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

Adran 3: Lles economaidd

Mae lles economaidd yn cynnwys poblogaeth fedrus a hyddysg, economi sy'n creu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan alluogi pobl i elwa o'r cyfoeth a gynhyrchir trwy sicrhau gwaith dibynadwy ac incwm digonol.

Beth yw lles economaidd ein cymuned?

MALIC 2019 – Maes Incwm

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru¹⁸ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r maes incwm yn cynnwys un dangosydd (canran y boblogaeth mewn amddifadedd incwm), sy'n cynnwys pedair elfen:

- Hawlwyr Budd-dal sy'n Gysylltiedig ag Incwm
- Derbynwyr Credydau Treth
- Ceiswyr Lloches a Gynorthwyr
- Pobl sy'n derbyn Credyd Cynhwysol (ac eithrio'r rhai sy'n 'gweithio heb unrhyw ofynion', hynny yw, gydag enillion unigol neu aelwydydd dros y lefel y mae amodoldeb¹⁹ yn gymwys).

Mae plant dibynnol yr uchod hefyd wedi'u cynnwys. Mynegir y dangosydd hwn fel canran o'r boblogaeth breswyl ar gyfer pob AGEHI, gyda phoblogaeth y carchardai yn cael ei thynnu o'r ACEHI sy'n cynnwys carchardai yng Nghymru.

Mesurwyd amddifadedd incwm fel canran y boblogaeth sy'n derbyn budd-daliadau nawdd cymdeithasol ers i MALIC gael ei ddatblygu gyntaf a thros amser bu newidiadau bach i'r system les sydd wedi effeithio ar drothwyon cymhwysedd a meini prawf ar gyfer rhai budd-daliadau. Er gwaethaf y newidiadau hyn, gan gynnwys cyflwyno Credyd Cynhwysol, yn raddol rydym wedi ceisio cadw data mor gymaradwy dros amser â phosibl. O ganlyniad, gellir ystyried bod data'n gymharol gymaradwy dros amser. Mae'r rhifyn blaenorol o erthygl canllawiau dangosyddion MALIC (2014-2017)²⁰ yn cynnwys rhagor o fanylion am gyflwyno hawlwr Credyd Cynhwysol ar gyfer diweddariadau dangosyddion 2016 a 2017.

Ar gyfer MALIC 2019 defnyddiwyd data o flwyddyn ariannol 2016-17 gan mai dyma oedd y pwynt olaf mewn amser cyn dechrau cyflwyno gwasanaeth llawn Credyd Cynhwysol yng Nghymru. Dechreuwyd cyflwyno'r gwasanaeth Credyd Cynhwysol llawn yng Nghymru ym mis Ebrill 2017. O ystyried natur ddaearyddol ac amserlen hir gweithredu'r gwasanaeth, mae gwahaniaethau rhwng Credyd Cynhwysol a budd-daliadau etifeddog yn golygu efallai na fyddwn yn cymharu tebyg â'r tebyg yn ystod y broses gyflwyno'n llawn. Gan ddefnyddio data o flwyddyn ariannol 2016-17 a dim ond gan gynnwys achosion cynnar, syml o hawlwr Credyd Cynhwysol (a'u dibynyddion), sicrhawyd felly gysondeb data ar draws ardaloedd. Er bod data o flwyddyn ariannol 2016-17 hefyd wedi'i ddefnyddio ar gyfer diweddariad dangosyddion 2017, oherwydd y defnydd o amcangyfrifon poblogaeth diwygiedig a thynnu poblogaeth y carchardai yn 2019, ni fydd data o 2017 a 2019 o reidrwydd yn cyfateb.

Er bod Credyd Cynhwysol yn dal i gael ei gyflwyno, ni allwn ddiweddarau ein mesur o hawlwr budd-daliadau fel procsi ar gyfer incwm isel. Fodd bynnag, byddwn yn parhau i weithio gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau (DWP) a'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ar opsiynau ar gyfer mesur priodol o amddifadedd incwm ar gyfer mynegeion yn y dyfodol.

¹⁸ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

¹⁹ [Yr Adran Gwaith a Phensiynau - Stat Xplore](#)

²⁰ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru - Canllawiau i'r Dangosyddion](#)

Graddfeydd Incwm 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	20.0	32.6	41.1	57.9
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Alway 2, Ringland 5, Ringland 6, Ringland 4, Alway 4, Llyswry 2 a Ringland 2 yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Incwm, tra bod Llanwern 2 yn y 40% uchaf o amddifadedd. O'i gymharu roedd ACEHI Langstone 3 a Langstone 2 yn y 10% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Alway 1 yn yr 20% lleiaf difreintiedig; Llanwern 1 yn y 40% lleiaf difreintiedig; Llyswry 7, Llyswry 6 a Llyswry 3 yn y 50% uchaf o amddifadedd; a Ringland 3 yn y 30% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Incwm, mae Ringland yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda phedair o'i chwech AGEHI yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	Incwm
Alway 1	1477	1557
Alway 2	72	57
Alway 3	1426	1386
Alway 4	111	164
Alway 5	393	365
Alway 6	834	684
Ringland 1	329	222
Ringland 2	146	181
Ringland 3	645	510
Ringland 4	102	153
Ringland 5	69	84
Ringland 6	183	120
Llyswry 1	373	403
Llyswry 2	171	176
Llyswry 3	778	861
Llyswry 4	620	640
Llyswry 5	134	210
Llyswry 6	740	910
Llyswry 7	750	930
Llanwern 1	913	1315
Llanwern 2	760	636
Langstone 1	1702	1657
Langstone 2	1595	1844
Langstone 3	1660	1863

Allwedd:

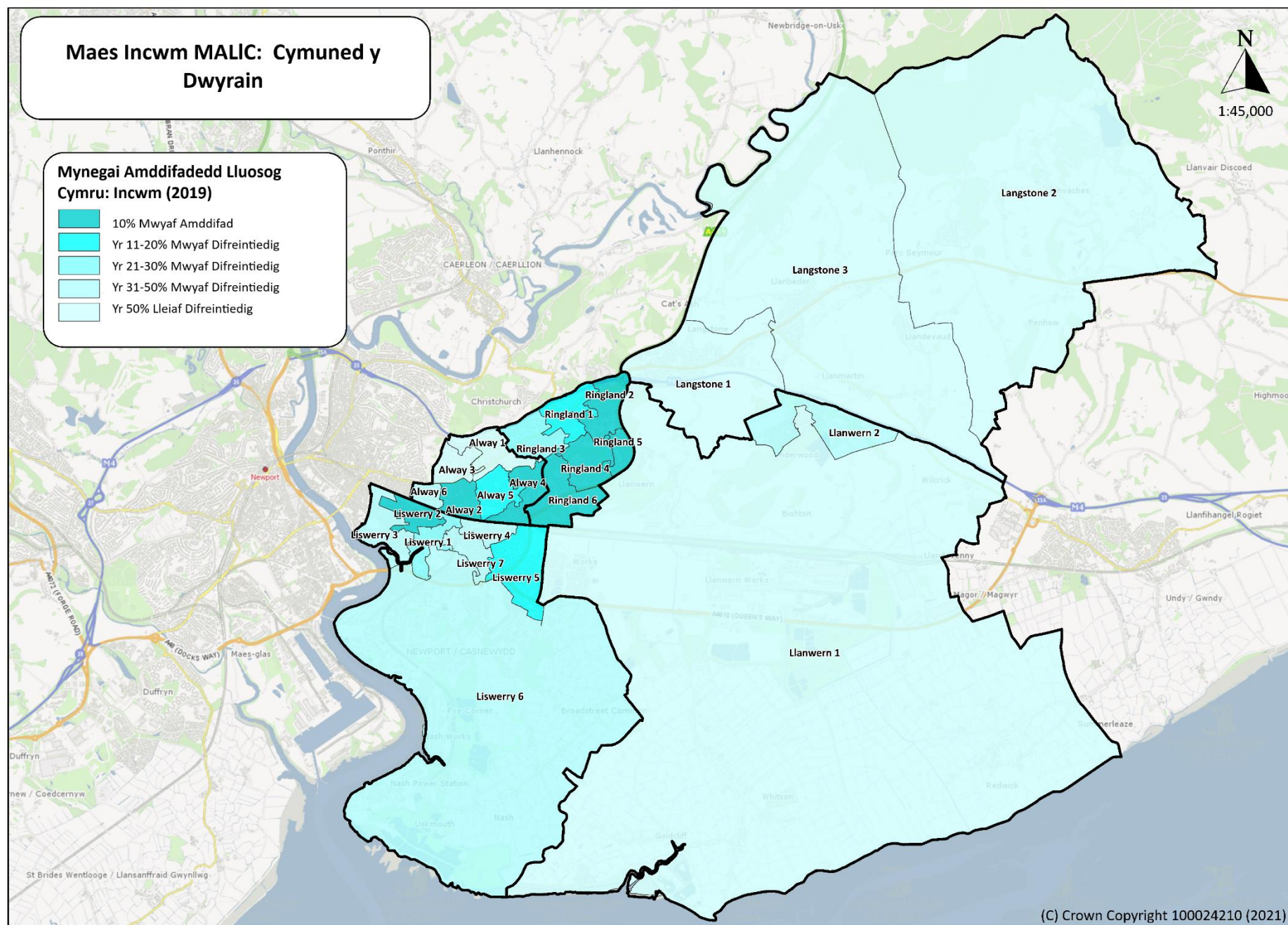
Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfa Maes Incwm MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

MALIC 2019 – Maes Cyflogaeth

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru²¹ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r maes cyflogaeth yn cynnwys un dangosydd (canran y boblogaeth o oedran gweithio sy'n derbyn budd-daliadau sy'n gysylltiedig â chyflogaeth), sy'n cynnwys pedair elfen:

- Lwfans Ceisio Gwaith (LCG)
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth (LCCh)
- Budd-dal Analluogrwydd (wedi disodli Lwfans Anabledd Difrifol)
- Credyd Cynhwysol (CC) ac nid mewn cyflogaeth.

Mynegir y dangosydd hwn fel canran o'r boblogaeth breswyl o oedran gweithio ar gyfer pob AGEHI, gyda phoblogaeth y carchardai yn cael ei thynnu o'r ACEHI sy'n cynnwys carchardai yng Nghymru.

Mae newidiadau i'r system les, gan gynnwys cyflwyno Credyd Cynhwysol yn raddol, yn golygu bod trothwyon cymhwysedd a meini prawf ar gyfer rhai budd-daliadau wedi newid dros amser. Er gwaethaf y newidiadau hyn, gan gynnwys cyflwyno Credyd Cynhwysol, yn raddol rydym wedi ceisio cadw data mor gymaradwy dros amser â phosibl. O ganlyniad, gellir ystyried bod data'n gymharol gymaradwy dros amser. Mae'r rhifyn blaenorol o erthygl canllawiau dangosyddion MALIC (2014-2017)²² yn cynnwys rhagor o fanylion am gyflwyno hawlwr Credyd Cynhwysol ar gyfer diweddariadau dangosyddion 2016 a 2017. Ar gyfer MALIC 2019 defnyddiwyd data o flwyddyn ariannol 2016-17 gan mai dyma oedd y pwynt olaf mewn amser cyn dechrau cyflwyno gwasanaeth llawn Credyd Cynhwysol yng Nghymru. O ystyried natur ddaearyddol ac amserlen hir gweithredu'r gwasanaeth, mae gwahaniaethau rhwng Credyd Cynhwysol a budd-daliadau etifeddol yn golygu efallai na fyddwn yn cymharu tebyg â'r tebyg yn ystod y broses gyflwyno'n llawn. Trwy ddefnyddio data o flwyddyn ariannol 2016-17, dim ond achosion cynnar, syml o hawlwr Credyd Cynhwysol oedd wedi'u cynnwys ac felly sicrhawyd cysondeb data ar draws ardaloedd. Defnyddiwyd data o flwyddyn ariannol 2016-17 hefyd ar gyfer diweddariad dangosyddion 2017. Fodd bynnag, oherwydd y defnydd o amcangyfrifon poblogaeth diwygiedig a thynnu poblogaeth y carchardai yn 2019, ni fydd data o 2017 a 2019 o reidrwydd yn cyfateb.

Er bod Credyd Cynhwysol yn dal i gael ei gyflwyno, ni allwn ddiweddarau ein mesur o amddifadedd cyflogaeth. Fodd bynnag, byddwn yn parhau i weithio gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau (DWP) ar opsiynau ar gyfer mesur priodol o amddifadedd cyflogaeth ar gyfer mynegeion yn y dyfodol.

Graddfeydd Cyflogaeth 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	11.6	25.3	34.7	53.7
Cymru	1,909	10	20	30	50

²¹ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

²² [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru - Canllawiau i'r Dangosyddion](#)

Roedd ACEHI Ringland 5 yn y 10% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru yn y maes Cyflogaeth, tra bod Alway 4 ac Alway 2 yn yr 20% uchaf o'r mwyaf difreintiedig; Llyswry 2, Llyswry 1 a Llyswry 5 yn y 30% uchaf; Llanwern 2 yn y 50% uchaf; a Langstone 3 yn yr 20 uchaf o ran amddifadedd. O'i gymharu mae ACEHI Langstone 1 a Langstone 2 yn y 10% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Alway 1 a Llyswry 3 yn y 30 uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Llanwern 1 yn y 50% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; a Ringland 1 a Ringland 3 yn y 50% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	Cyflogaeth
Alway 1	1477	1427
Alway 2	72	320
Alway 3	1426	1276
Alway 4	111	204
Alway 5	393	772
Alway 6	834	908
Ringland 1	329	797
Ringland 2	146	215
Ringland 3	645	816
Ringland 4	102	225
Ringland 5	69	185
Ringland 6	183	323
Llyswry 1	373	543
Llyswry 2	171	400
Llyswry 3	778	1392
Llyswry 4	620	964
Llyswry 5	134	564
Llyswry 6	740	1058
Llyswry 7	750	972
Llanwern 1	913	1134
Llanwern 2	760	794
Langstone 1	1702	1744
Langstone 2	1595	1759
Langstone 3	1660	1583

Allwedd:

Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

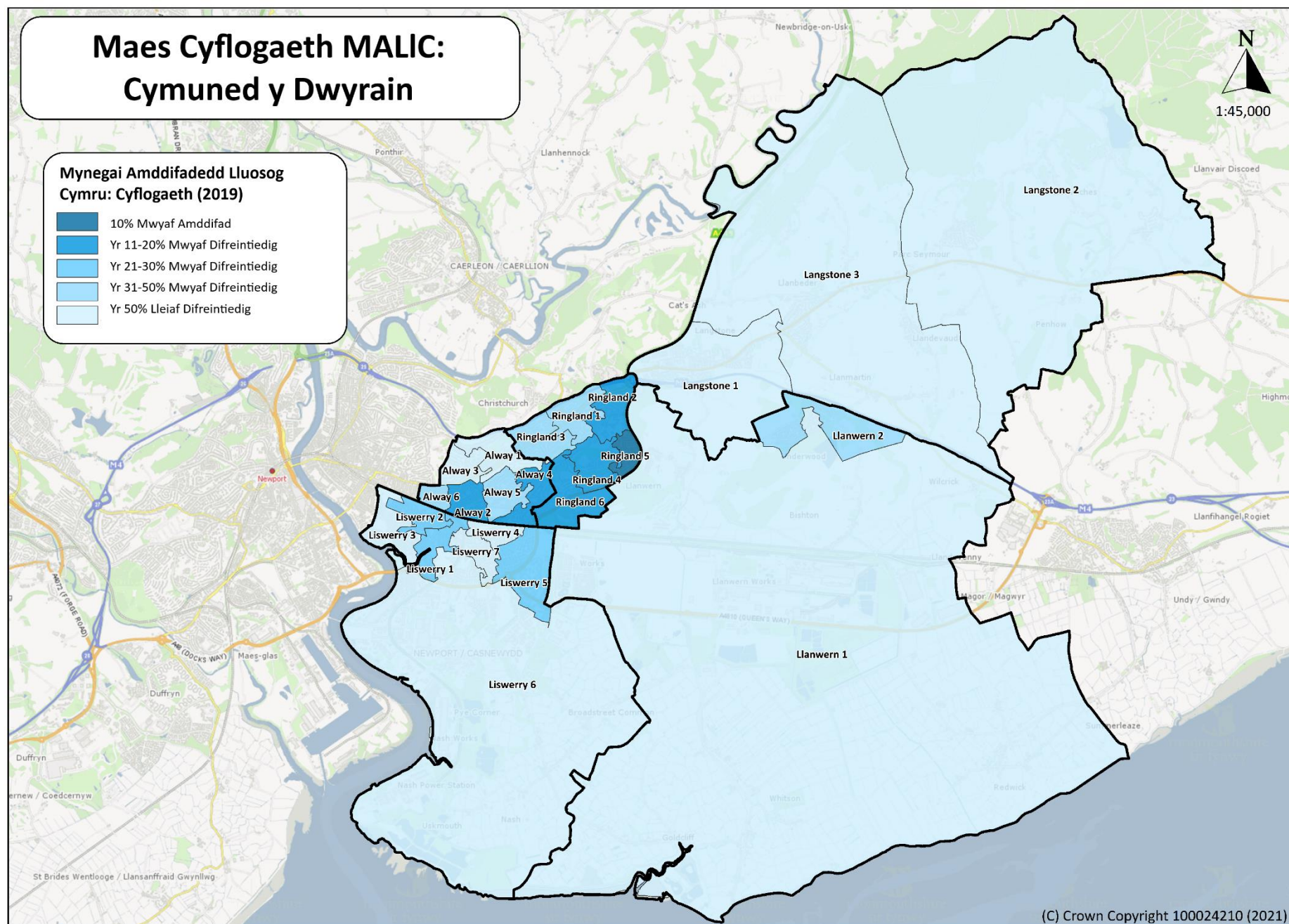

Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfa Maes Cyflogaeth MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

MALIC 2019 – Maes Addysg

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru²³ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol. Mae'r maes addysg yn cynnwys chwe dangosydd:

- Sgôr Pwyntiau Cyfartalog y Cyfnod Sylfaen
- Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Cyfnod Allweddol 2
- Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Cyfnod Allweddol 4 ar gyfer Pynciau Craidd
- Absenoldeb Mynych
- Cyfran ymadawyr Cyfnod Allweddol 4 sy'n mynd i Addysg Uwch
- Nifer yr Oedolion 25-64 oed Heb Gymwysterau

Bu sawl newid methodolegol i'r maes addysg rhwng MALIC 2014 a MALIC 2019. Roedd tri o'r chwe dangosydd yn y maes yn bresennol ym MALIC 2014:

- Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Cyfnod Allweddol 2
- Absenoldeb Mynych
- Nifer yr Oedolion 25-64 oed Heb Gymwysterau

Gellir cymharu data Cyfnod Allweddol 2 ac absenoldeb mynych dros amser.

Mae'r ddau ddangosydd Cyfnod Allweddol 4 a gafwyd ym MALIC 2014 wedi cael eu disodli gan un dangosydd. Lluniwyd y dangosydd hwn gan ddefnyddio methodoleg newydd ac felly ni ellir ei gymharu â'r dangosyddion blaenorol a ddefnyddiwyd ym MALIC 2014.

Mae dangosydd Cyfnod Sylfaen sy'n seiliedig ar ganlyniadau asesiadau athrawon ar gyfer disgyblion a addysgir yng Ngrŵp Blwyddyn 2 y Cwricwlwm Cenedlaethol wedi'i gynnwys ym MALIC 2019. Bwriedir iddo ategu dangosydd Cyfnod Allweddol 2 i fesur amddifadedd addysg mewn ysgolion cynradd.

Mae'r pedwar dangosydd y cyfeirir atynt uchod i gyd yn seiliedig ar dair blynedd o ddata o flynyddoedd academiaidd 2015/16, 2016/17 a 2017/18. Daw'r data o Gyfrifiad Ysgolion Blyneddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD), y Casgliad Data Cenedlaethol (CDC) ac – ar gyfer Sgôr Pwyntiau Cyfartalog Cyfnod Allweddol 4 – Cronfa Ddata Arholiadau Cymru.

Yr enwaduron a ddefnyddiwyd i gyfrifo sgoriau pwyntiau cyfartalog y Cyfnod Sylfaen, Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 4 oedd cyfanswm nifer y disgyblion a oedd yn astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol yng Ngrwpiau Blwyddyn 2, 6 ac 11.

Mae'r dangosydd absenoldeb mynych yn mesur canran y disgyblion ysgol gynradd ac uwchradd sy'n colli mwy na 15% o sesiynau ysgol. Yr enwadur a ddefnyddiwyd i gyfrifo Absenoldeb Mynych oedd cyfanswm nifer y disgyblion ysgol gynradd ac uwchradd.

Mae dangosydd cyfran y bobl 18-19 oed nad ydynt yn mynd i Addysg Uwch wedi cael ei ddisodli gan ddangosydd sy'n mesur Cyfran y rhai sy'n gadael Cyfnod Allweddol 4 sy'n mynd i Addysg Uwch. Er bod y dangosyddion hyn yn mesur pethau tebyg, nid oes modd eu cymharu'n uniongyrchol. Mae data ar lefel disgyblion o CYBLD wedi'i baru â data Cofnod yr Awdurdod Ystadegau Addysg Uwch (AYAU) a Chofnod Dysgu Gydol Oes Cymru (CDGOC) i fesur cyfran y disgyblion CA4 a oedd, rywbryd yn ystod y tair blynedd ddilynol ar ôl gadael Blwyddyn 11, wedi mynd i Addysg Uwch. Diffinnir darpariaeth Addysg Uwch at ddibenion y dangosydd hwn fel unrhyw raglen ddysgu sy'n uwch na lefel 3 – h.y. mae'n cynnwys graddau israddedig, prentisiaethau uwch. Mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar y cyfartaledd 4 blynedd ar gyfer blynedd academaidd 2011/12 i 2014/15. Yr enwadur a ddefnyddir yw cyfanswm nifer y disgyblion yng Ngrŵp Blwyddyn 11 y Cwricwlwm Cenedlaethol.

²³ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

Daw'r data am nifer yr Oedolion heb unrhyw gymwysterau o Gyfrifiad 2011 ac felly nid yw wedi newid o'i gymharu â data Mynegai 2014. Mynegir y dangosydd hwn fel canran a'r enwadur a ddefnyddir yw cyfanswm y boblogaeth 25-64 oed.

Graddfeydd Addysg 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	21.1	29.5	44.2	52.6
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Ringland 4, Llyswry 5, Ringland 5, Ringland 2, Alway 2, Ringland 6, Alway 4, Ringland 1 ac Alway 5 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Addysg, tra bod Llanwern 2 yn y 30% mwyaf difreintiedig; a Langstone 2 yn yr 20% lleiaf difreintiedig. O'i gymharu mae ACEHI Langstone 3 a Langstone 1 yn y 10% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Alway 3 yn y 40% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Llanwern 1 a Llyswry 6 yn y 50% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; a Ringland 3 yn y 40% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Addysg, mae Ringland yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda phump o'i chwech AGEHI yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	Addysg
Alway 1	1477	1063
Alway 2	72	35
Alway 3	1426	1245
Alway 4	111	93
Alway 5	393	151
Alway 6	834	1101
Ringland 1	329	142
Ringland 2	146	34
Ringland 3	645	670
Ringland 4	102	6
Ringland 5	69	13
Ringland 6	183	58
Llyswry 1	373	267
Llyswry 2	171	385
Llyswry 3	778	490
Llyswry 4	620	479
Llyswry 5	134	7
Llyswry 6	740	1042
Llyswry 7	750	421
Llanwern 1	913	1109
Llanwern 2	760	388
Langstone 1	1702	1759
Langstone 2	1595	1622
Langstone 3	1660	1769

Allwedd:

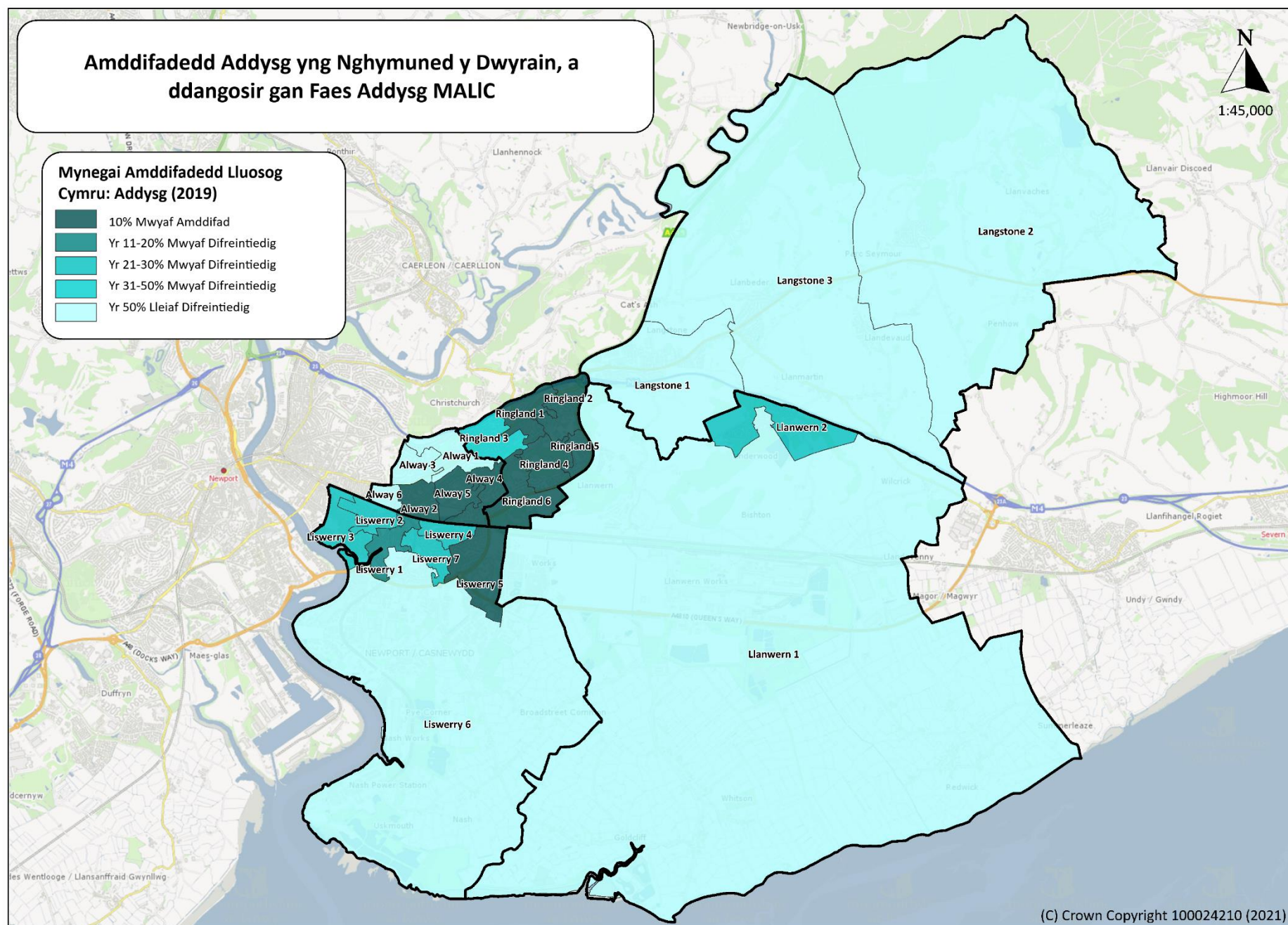
Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfeydd Maes Addysg MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

Gweithgarwch Economaidd

Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011²⁴ yn dangos bod gweithgarwch economaidd preswylwyr yng nghymuned y Dwyrain yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 61.3% yn Ringland; 65.7% yn Alway, 67.5% yn Llyswry; 68.2% yn Llanwern; i 68.4% yn Langstone; o gymharu â 67.5% ar gyfer Casnewydd a 65.8% ar draws Cymru. Roedd trigolion Alway a Ringland yn llai gweithgar yn economaidd o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, tra bod Langstone, Llanwern a Llyswry yn fwy gweithgar yn economaidd.

Roedd gan Langstone (12.4%) a Llanwern (10.3%) ganran uwch o drigolion sy'n hunangyflogedig o gymharu â Chasnewydd (6.6%), tra bod gan Ringland (4.2%), Llyswry (4.7%) ac Alway (5.3%) ganran is.

Gweithgarwch Economaidd							
Cyfrifiad 2011	Pob Preswlydd Arferol (16-74 oed)	Economaidd Weithgar		Yn gyflogedig (rhan-amser)		Yn gyflogedig (llawn amser)	
	Rhif	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	5,833	3,835	65.7	958	16.4	1,973	33.8
Ringland	5,758	3,532	61.3	920	16.0	1,823	31.7
Llyswry	8,990	6,067	67.5	1,337	14.9	3,256	36.2
Llanwern	2,195	1,497	68.2	297	13.5	828	37.7
Langstone	3,265	2,234	68.4	426	13.0	1,256	38.5
Casnewydd	105,141	71,011	67.5	15,531	14.8	39,177	37.3
Cymru	2,245,166	1,476,735	65.8	313,022	13.9	799,348	35.6

Cyfrifiad 2011	Hunangyflogedig		Yn Ddi-waith		Myfyriwr Llawn Amser	
	No.	%	No.	%	No.	%
Alway	312	5.3	394	6.8	198	3.4
Ringland	239	4.2	394	6.8	156	2.7
Llyswry	421	4.7	594	6.6	459	5.1
Llanwern	227	10.3	92	4.2	53	2.4
Langstone	406	12.4	57	1.7	89	2.7
Casnewydd	6,894	6.6	5,616	5.3	3,793	3.6
Cymru	194,029	8.6	96,689	4.3	73,647	3.3

²⁴ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Anweithgarwch Economaidd

Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011 yn²⁵ dangos bod anweithgarwch economaidd preswylwyr yng nghymuned y Dwyrain yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, sef 31.6% yn Langstone; 31.8% yn Llanwern; 32.3% yn Llyswwry; 34.3% yn Alway; a 38.7% yn Ringland, o gymharu â 32.5% ar gyfer Casnewydd a 34.2% ar draws Cymru. Roedd trigolion Alway a Ringland yn llai gweithgar yn economaidd o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, tra bod Langstone, Llanwern a Llyswwry yn fwy gweithgar yn economaidd.

Roedd gan Langstone (19.6%) Ringland (17.4%) a Llanwern (16.4%) ganran uwch o drigolion oedd wedi ymddeol o gymharu â Chasnewydd (14.6%) a Chymru (16.1%) tra bod gan Llyswwry (11.6%) ac Alway (12.9%) ganran is.

Roedd gan Ringland (8.2%) ac Alway (7.2%) ganran uwch o breswylwyr â 'salwch neu anabledd hirdymor' o gymharu â Chasnewydd (5.7%) a Chymru (6.3%), tra bod gan Langstone a Llanwern ganran is. Yn y cyfamser, roedd gan Llyswwry (5.7%) yr un ganran â Chasnewydd ond yn is na Chymru.

Anweithgarwch Economaidd								
Cyfrifiad 2011	Pob Preswlydd Arferol (16-74 oed)		Economaidd Anweithgar		Wedi ymddeol		Myfyrwyr	
	Rhif		Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	5,833		1,998	34.3	755	12.9	296	5.1
Ringland	5,758		2,226	38.7	1,000	17.4	239	4.2
Llyswwry	8,990		2,905	32.3	1,047	11.6	708	7.9
Llanwern	2,195		698	31.8	361	16.4	82	3.7
Langstone	3,265		1,031	31.6	640	19.6	125	3.8
Casnewydd	105,141		34,130	32.5	15,389	14.6	5,591	5.3
Cymru	2,245,166		768,431	34.2	361,501	16.1	133,880	6.0

Cyfrifiad 2011	Gofalu am y cartref neu'r teulu		Salwch neu anabledd hirdymor		Arall	
	No.	%	No.	%	No.	%
Alway	368	6.3	419	7.2	160	2.7
Ringland	344	6.0	474	8.2	169	2.9
Llyswwry	458	5.1	508	5.7	184	2.0
Llanwern	96	4.4	120	5.5	39	1.8
Langstone	111	3.4	111	3.4	44	1.3
Casnewydd	4,642	4.4	6,039	5.7	2,469	2.3
Cymru	86,396	3.8	140,760	6.3	45,894	2.0

²⁵ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

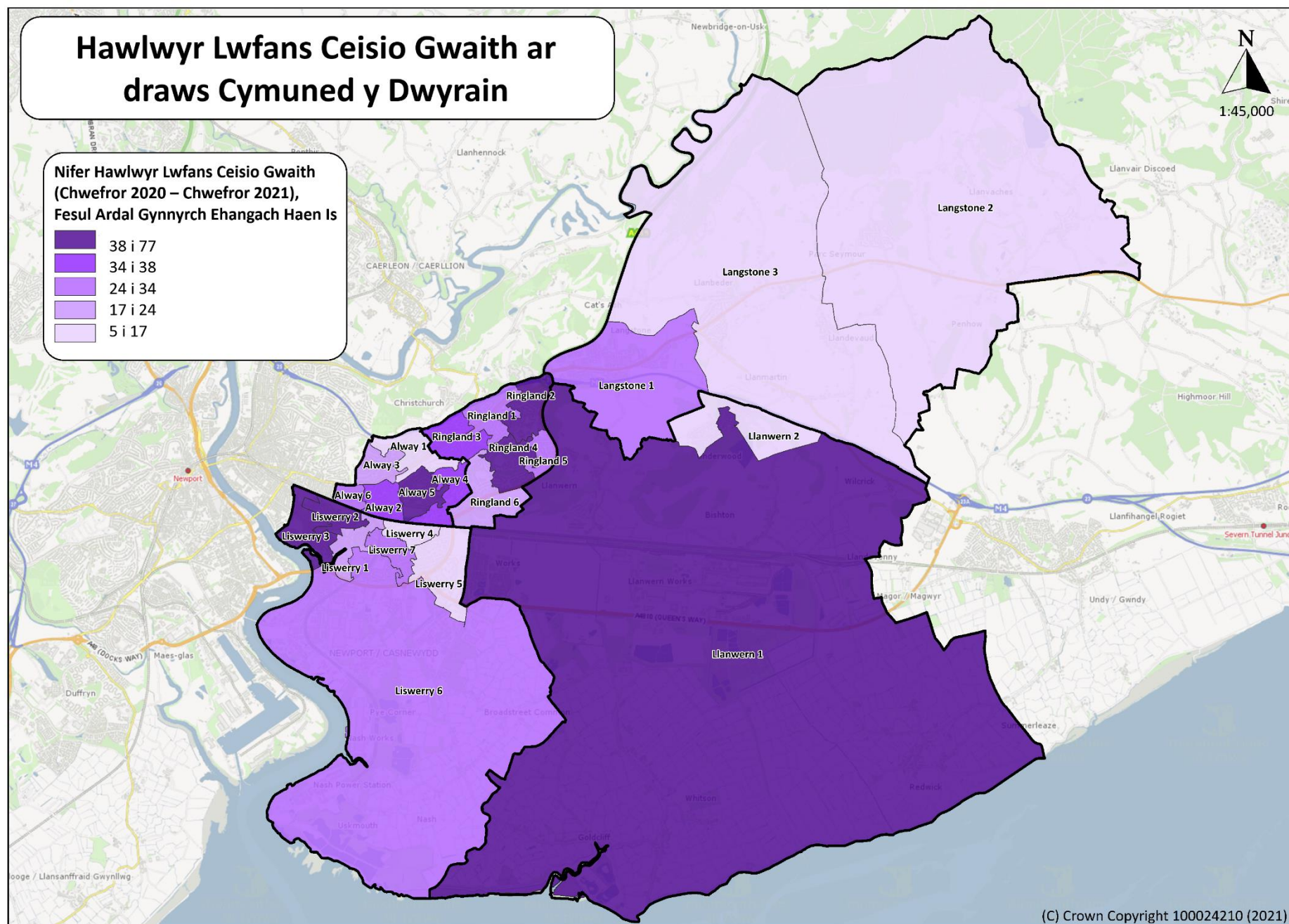
Lwfans Ceisio Gwaith

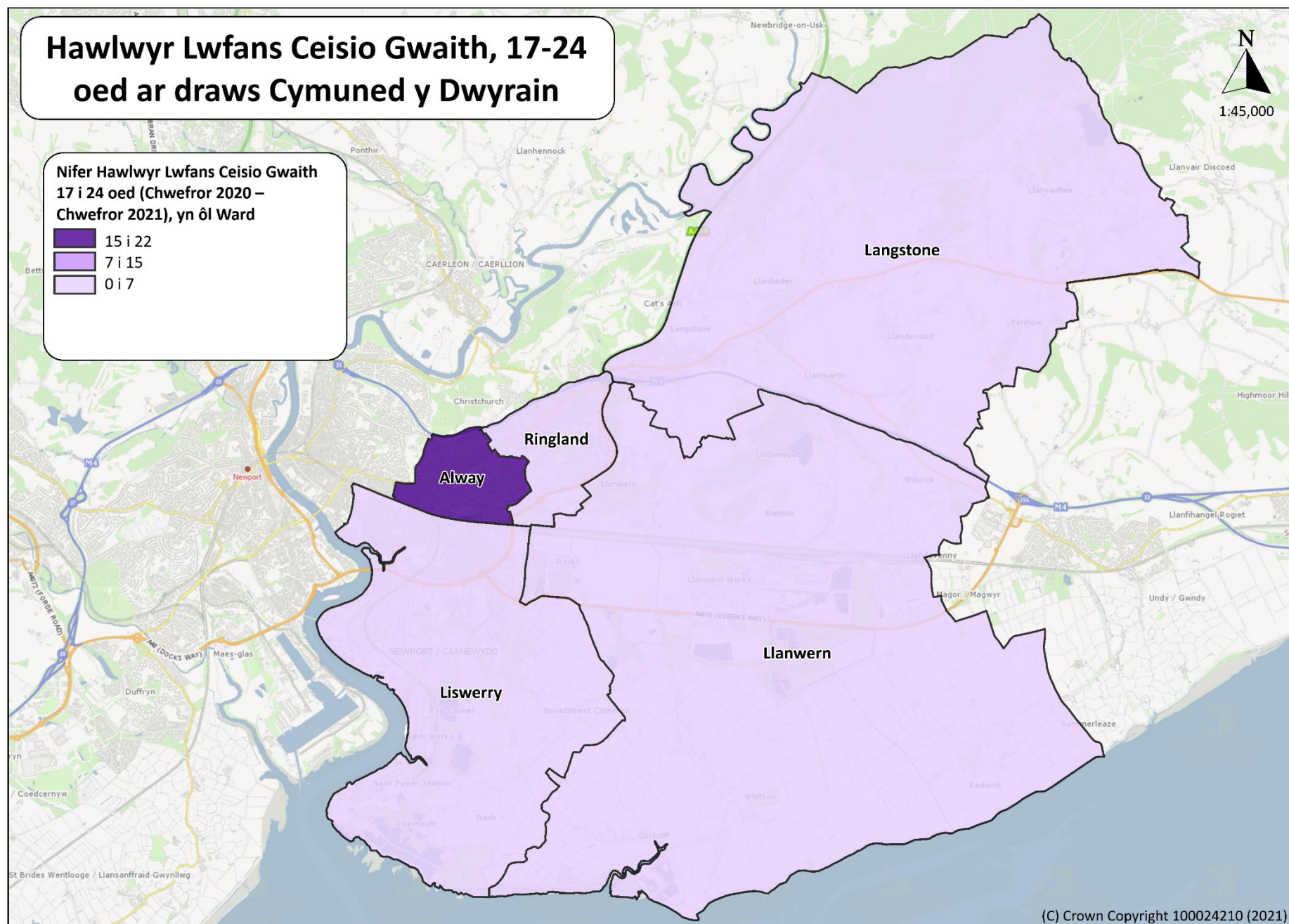
Ar draws y pum ward yng Nghymuned y Dwyrain mae'r ACEHI sydd â'r nifer uchaf o hawlwy'r Lwfans Ceisio Gwaith rhwng mis Chwefror 2020 a mis Chwefror 2021 yn Alway 5; Ringland 4; Llyswry 2; Ringland 2; Llanwern 1; a Llyswry 3. Mae hyn yn cymharu â'r niferoedd isaf a geir yn Llanwern 2; Alway 1; Langstone 3; Langstone 2; Llyswry 4; a Llyswry 5.

Dim ond Alway a Ringland sy'n dangos hawlwy'r 17-24 oed rhwng mis Chwefror 2020 a mis Chwefror 2021.

Cyfanswm yr Hawlwyr Lwfans Ceisio Gwaith rhwng mis Chwefror 2020 a mis Chwefror 2021		
Adran Gwaith a Phensiynau²⁶	Pob Oedran	17-24 oed
Alway 1	8	
Alway 2	35	
Alway 3	22	
Alway 4	34	
Alway 5	38	
Alway 6	28	
Alway	165	22
Ringland 1	24	
Ringland 2	48	
Ringland 3	34	
Ringland 4	38	
Ringland 5	25	
Ringland 6	17	
Ringland	186	6
Llyswry 1	18	
Llyswry 2	39	
Llyswry 3	77	
Llyswry 4	14	
Llyswry 5	14	
Llyswry 6	33	
Llyswry 7	30	
Llyswry	225	0
Llanwern 1	47	
Llanwern 2	5	
Llanwern	52	0
Langstone 1	33	
Langstone 2	12	
Langstone 3	10	
Langstone	55	0
Casnewydd	2,535	90

²⁶ Adran Gwaith a Phensiynau

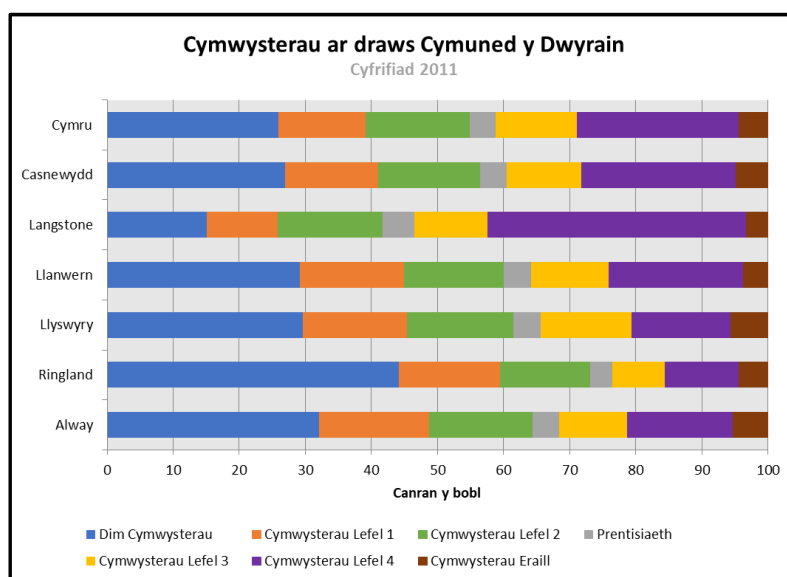
Cymwysterau Oedolion

Roedd data'r Cyfrifiad diweddaraf yn 2011²⁷ yn dangos bod oedolion heb gymwysterau yng nghymuned y Dwyrain yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, sef Langstone (15.2%); Llanwern (29.3%); Llyswry (29.7%); Alway (32.1%); a Ringland (44.2%); o gymharu â 27.0% ar gyfer Casnewydd. Ar gyfer cymwysterau lefel uwch, roedd hyn yn amrywio o Ringland (11.2%); Llyswry (14.9%); Alway (16.0%); Llanwern (20.2%); a Langstone (39.2%); a oedd yn cymharu â 23.4% ar gyfer Casnewydd.

Mae gan Langstone gyfran is o oedolion heb unrhyw gymwysterau a chyfran uwch â chymwysterau lefel uwch o gymharu â chyfartaledd Casnewydd. Mae gan Alway, Ringland, Llyswry a Llanwern gyfran uwch o oedolion heb unrhyw gymwysterau a chyfran is â chymwysterau lefel uwch o gymharu â chyfartaledd Casnewydd.

Cymwysterau							
Cyfrifiad 2011	Pob preswlydd arferol (16 oed a hŷn)	Dim Cymwysterau		Cymwysterau Lefel 1		Cymwysterau Lefel 2	
		Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	6,365	2,044	32.1	1,064	16.7	992	15.6
Ringland	6,750	2,984	44.2	1,034	15.3	920	13.6
Llyswry	9,685	2,875	29.7	1,524	15.7	1,561	16.1
Llanwern	2,401	703	29.3	378	15.7	361	15.0
Langstone	3,621	550	15.2	385	10.6	578	16.0
Casnewydd	116,348	31,454	27.0	16,399	14.1	17,834	15.3
Cymru	2,507,160	650,517	25.9	332,943	13.3	393,819	15.7

Cyfrifiad 2011	Prentisiaeth		Cymwysterau Lefel 3		Cymwysterau Lefel 4		Cymwysterau Eraill	
	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%
Alway	255	4.0	659	10.4	1,019	16.0	332	5.2
Ringland	224	3.3	540	8.0	756	11.2	292	4.3
Llyswry	402	4.2	1,333	13.8	1,443	14.9	547	5.6
Llanwern	100	4.2	283	11.8	486	20.2	90	3.7
Langstone	171	4.7	403	11.1	1,418	39.2	116	3.2
Casnewydd	4,685	4.0	13,203	11.3	27,202	23.4	5,571	4.8
Cymru	98,843	3.9	308,171	12.3	614,116	24.5	108,751	4.3

²⁷ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Beth rydym ni'n ei wybod am les economaidd ein plant a'n pobl ifanc?

Plant sy'n Byw mewn Teuluoedd Incwm Isel

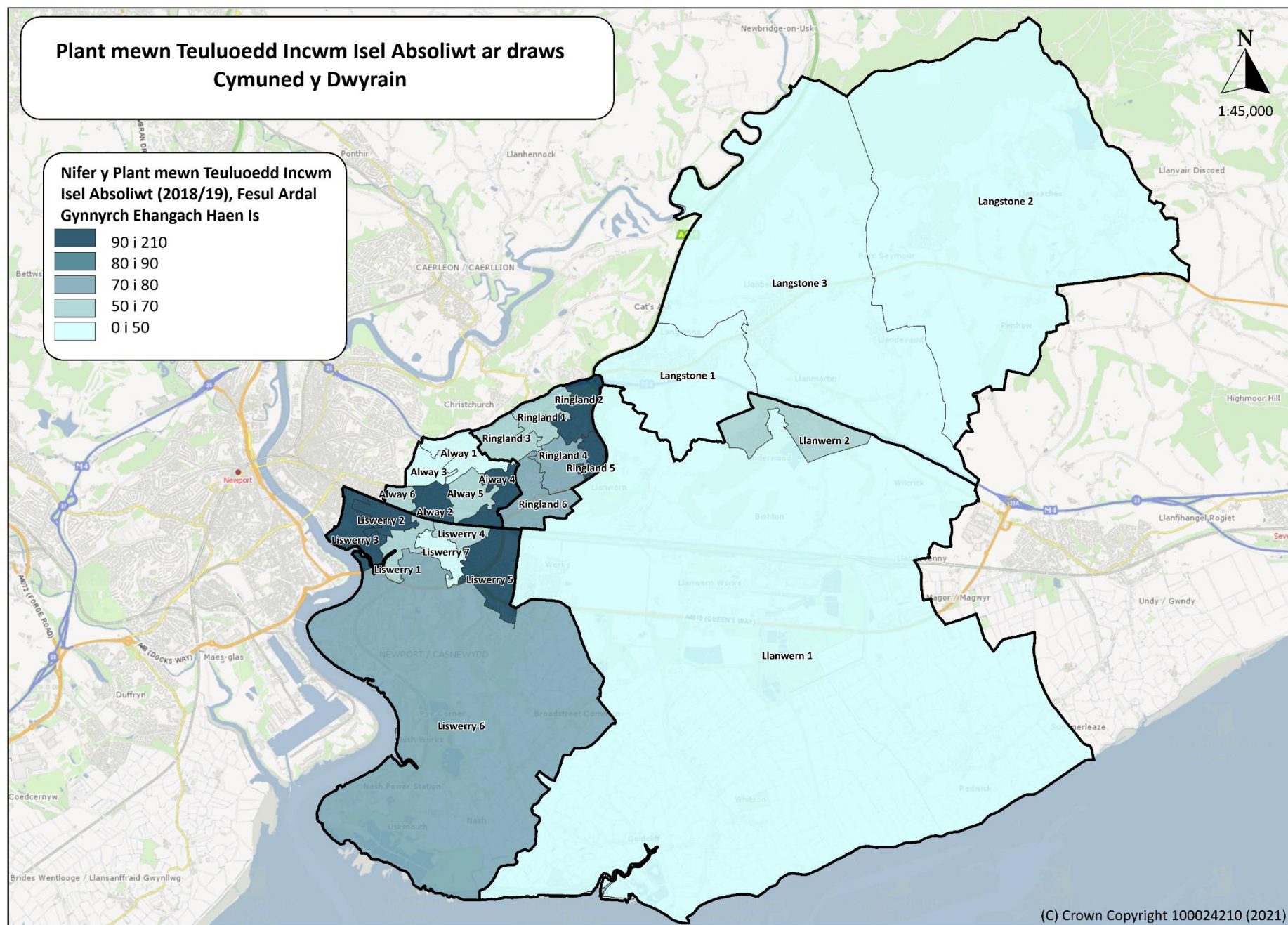
O fewn cymuned y Dwyrain roedd yr ardaloedd â'r nifer uchaf o blant mewn teuluoedd incwm isel absoliwt yn 2018-19 yn Llyswry 3 (204); Alway 2 (145); Llyswry 2 (134); Alway 4 (130); Llyswry 5 (109); Ringland 2 (95); a Ringland 5 (94). Mae hyn yn cymharu â'r niferoedd isaf a ganfuwyd yn Langstone 3 (9); Langstone 2 (16); Alway 1 (27); Alway 3 (28); Llyswry 7 (44); Llanwern 1 (48); a Langstone 1 (48).

Roedd nifer y plant mewn teuluoedd incwm isel absoliwt ar draws cymuned y Dwyrain yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o Lyswry (695); Ringland (456); Alway (437); Llanwern (105); a Langstone (73).

Ers 2014-15 mae nifer y plant mewn teuluoedd incwm isel absoliwt wedi gostwng ar draws pedair o'i pum ward, gyda'r gostyngiad mwyaf yn Llanwern (30.92%) wedyn Alway (30.63%), Ringland (19.72%) a Llyswry (15.24%) sy'n cymharu â gostyngiad o 20.20% ar gyfer Casnewydd a 23.44% ar gyfer Cymru. Er bod cynnydd bach wedi'i ganfod yn Langstone (5.80%).

Plant mewn Teuluoedd Incwm Isel Absoliwt					
Adran Gwaith a Phensiynau ²⁸	2014-15 Rhif	2015-16 Rhif	2016-17 Rhif	2017-18 Rhif	2018-19 Rhif
Alway 1	30	31	28	36	27
Alway 2	197	169	161	133	145
Alway 3	55	36	33	35	28
Alway 4	158	172	138	105	130
Alway 5	116	90	72	57	57
Alway 6	74	75	67	65	50
Alway	630	573	499	431	437
Ringland 1	104	81	86	63	65
Ringland 2	121	79	72	99	95
Ringland 3	58	65	53	39	53
Ringland 4	99	90	90	79	71
Ringland 5	113	117	99	91	94
Ringland 6	73	86	97	75	78
Ringland	568	518	497	446	456
Llyswry 1	117	69	78	82	65
Llyswry 2	129	161	120	141	134
Llyswry 3	206	154	158	188	204
Llyswry 4	74	73	47	69	64
Llyswry 5	152	126	106	102	109
Llyswry 6	88	96	86	79	75
Llyswry 7	54	56	61	50	44
Llyswry	820	735	656	711	695
Llanwern 1	69	52	48	54	48
Llanwern 2	83	70	63	36	57
Llanwern	152	122	111	90	105
Langstone 1	47	44	45	45	48
Langstone 2	10	17	16	8	16
Langstone 3	12	13	16	14	9
Langstone	69	74	77	67	73
Casnewydd	8,021	7,327	6,674	6,494	6,401
Cymru	130,279	118,031	105,728	103,568	99,736

²⁸ Adran Gwaith a Phensiynau

Prydau Ysgol Am Ddim

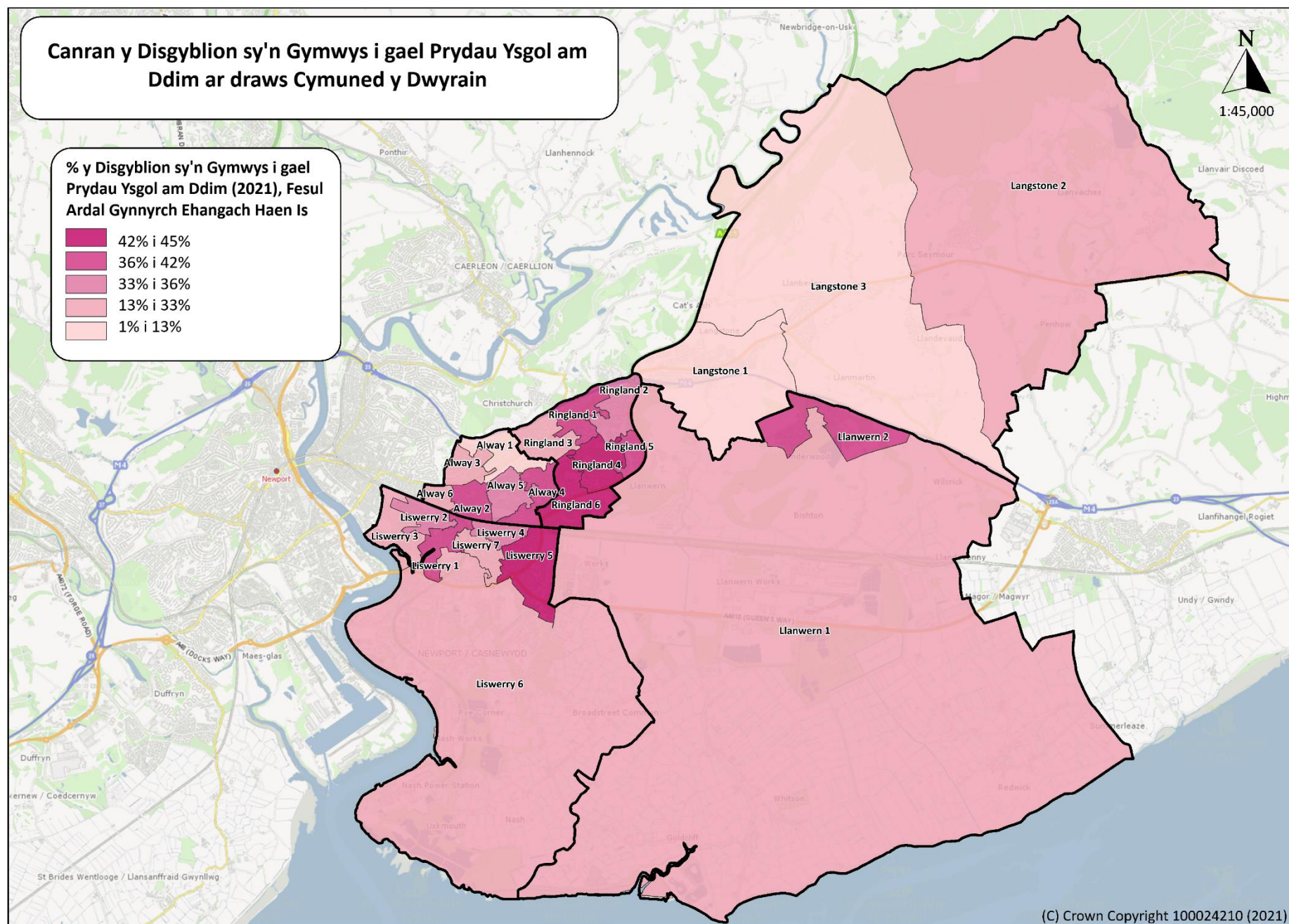
O fewn cymuned y Dwyrain roedd yr ardaloedd â'r ganran uchaf o ddisgyblion a oedd yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn 2021 yn Ringland 4 (41.5%); Ringland 6 (43.8%); a Llyswry 5 (45.3%). Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion cymwys yn Langstone 3 (0.7%); Langstone 1 (4.9%); ac Alway 1 (7.7%).

Ar draws cymuned y Dwyrain, o ran y ganran uchaf o ddisgyblion oedd yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn 2021 roedd hyn yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o Langstone (4.7%); Llanwern (21.3%); Llyswry (27.5%); Alway (28.2%); a Ringland (36.3%); o gymharu â 21.0% ar draws Casnewydd.

Ar gyfer disgyblion oedd yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn 2021, roedd gan Langstone ganran is o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd, gyda Ringland, Alway, Llyswry a Llanwern yn dangos canran uwch.

Prydau Ysgol Am Ddim yn 2021			
CYBLD 2021 ²⁹	Cyfanswm y Disgyblion	Disgyblion sy'n Gymwys i Gael Prydau Ysgol Am Ddim	
		Rhif	%
Alway 1	168	13	7.7
Alway 2	375	139	37.1
Alway 3	228	30	13.2
Alway 4	431	160	37.1
Alway 5	326	111	34.0
Alway 6	212	37	17.5
Alway	1,740	490	28.2
Ringland 1	226	85	37.6
Ringland 2	232	80	34.5
Ringland 3	231	41	17.7
Ringland 4	342	142	41.5
Ringland 5	312	122	39.1
Ringland 6	240	105	43.8
Ringland	1,583	575	36.3
Llyswry 1	274	99	36.1
Llyswry 2	490	165	33.7
Llyswry 3	607	117	19.3
Llyswry 4	229	75	32.8
Llyswry 5	307	139	45.3
Llyswry 6	420	56	13.3
Llyswry 7	243	55	22.6
Llyswry	2,570	706	27.5
Llanwern 1	443	73	16.5
Llanwern 2	149	53	35.6
Llanwern	592	126	21.3
Langstone 1	369	18	4.9
Langstone 2	61	8	13.1
Langstone 3	150	1	0.7
Langstone	580	27	4.7
Casnewydd	26,363	5,532	21.0

²⁹ Cyfrifiad Ysgolion Blynnyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2021

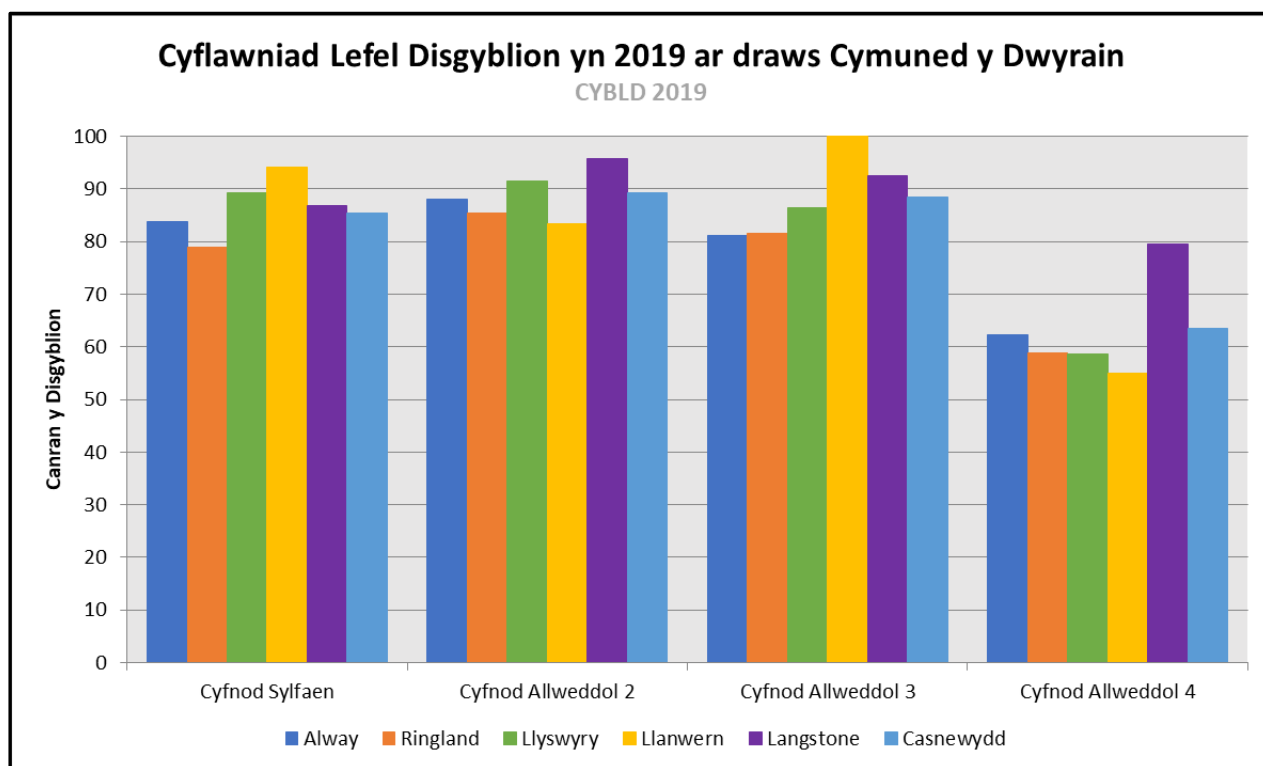
Pa mor fedrus yw ein plant a'n pobl ifanc?

Gall cael addysg dda chwarae rhan hanfodol wrth alluogi pobl ifanc i fanteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd sydd ar gael iddynt, cyflawni eu potensial a gwneud cyfraniad cadarnhaol at yr economi.

Mae'r graff isod yn dangos y lefelau cyflawniad a gafwyd ymhlith disgyblion ysgol ar draws y pum ward yng nghymuned y Dwyrain yn y Cyfnod Sylfaen a chyfnodau allweddol 2 i 4.

Cyflawniad Lefel Disgyblion yn 2019 – Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig

CYBLD 2019 ³⁰	Cyfnod Sylfaen		Cyfnod Allweddol 2		Cyfnod Allweddol 3		Cyfnod Allweddol 4	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	103	83.7	124	87.9	95	81.2	58	62.4
Ringland	101	78.9	94	85.5	79	81.4	60	58.8
Llyswry	166	89.2	171	91.4	127	86.4	72	58.5
Llanwern	32	94.1	35	83.3	17	100.0	11	55.0
Langstone	33	86.8	44	95.7	37	92.5	27	79.4
Casnewydd	1,640	85.3	1,752	89.3	1,470	88.3	985	63.5

³⁰ Cyfrifiad Ysgolion Blynnyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Cyfnod Sylfaen

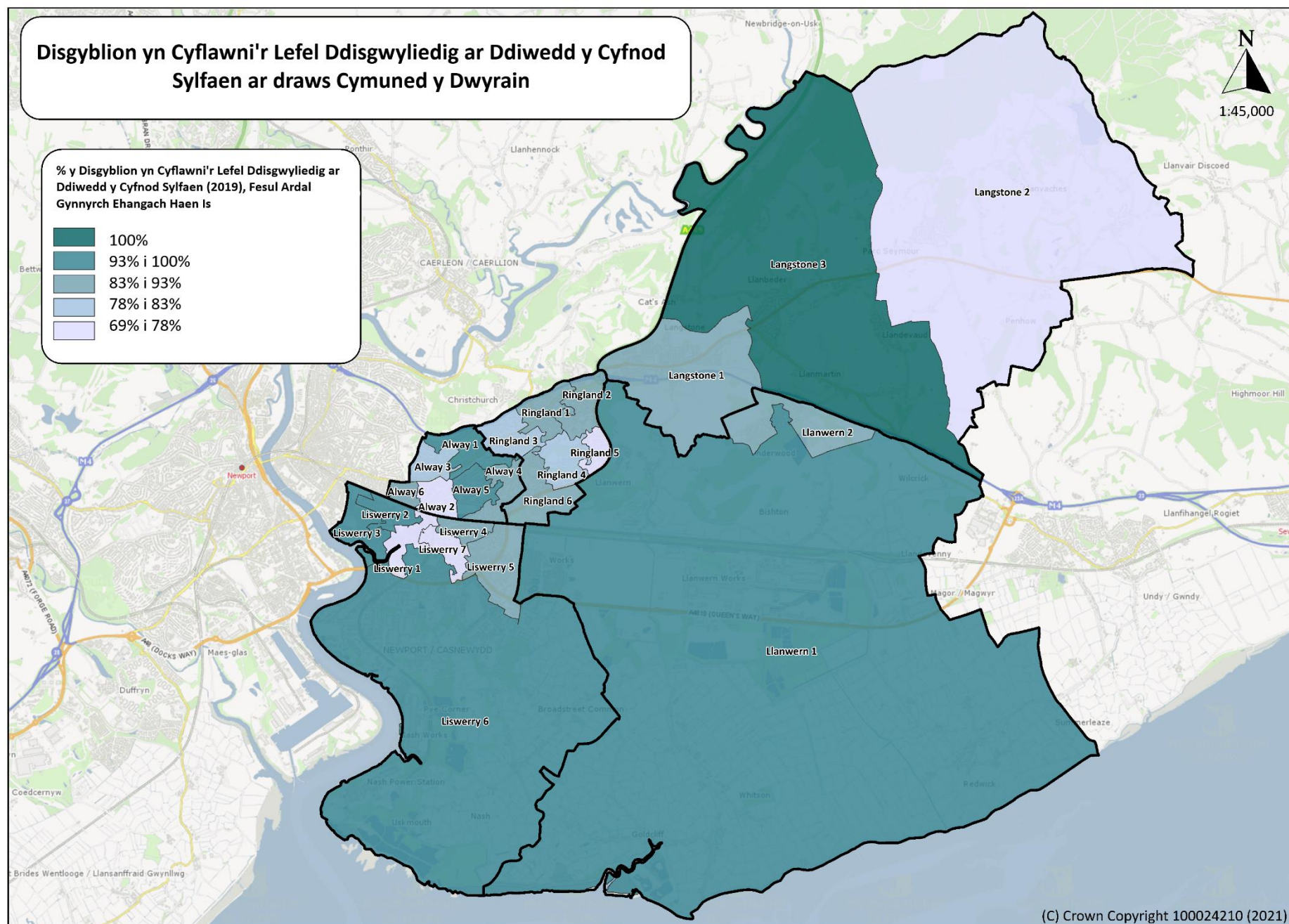
O fewn cymuned y Dwyrain, yr ardal â'r ganran uchaf o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen yn 2019 oedd yn Langstone 3 gyda chyflawniad 100%. Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion yn Ringland 5 (69.0%); Alway 2 (73.9%); Llyswry 1 (73.9%); a Llyswry 7 (75.0%).

Ar draws cymuned y Dwyrain roedd canran y disgyblion a gyflawnodd eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen yn 2019 yn amrywio ar draws ei phum ward, o Llanwern (94.1%); Llyswry (89.2%); Langstone (86.8%); Alway (83.7%); a Ringland (78.9%).

Roedd gan Alway a Ringland ganran is o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd (85.3%), tra bod gan Llanwern, Llyswry a Langstone ganran uwch.

Cyflawniad Lefel Disgyblion yn 2019 – Y Cyfnod Sylfaen			
CYBLD 2019 ³¹	Cyfanswm y Disgyblion	yn Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig	
		Rhif	%
Alway 1	14	13	92.9
Alway 2	23	17	73.9
Alway 3	18	14	77.8
Alway 4	38	32	84.2
Alway 5	15	14	93.3
Alway 6	15	13	86.7
Alway	123	103	83.7
Ringland 1	23	19	82.6
Ringland 2	13	11	84.6
Ringland 3	23	18	78.3
Ringland 4	23	18	78.3
Ringland 5	29	20	69.0
Ringland 6	17	15	88.2
Ringland	128	101	78.9
Llyswry 1	23	17	73.9
Llyswry 2	27	25	92.6
Llyswry 3	50	47	94.0
Llyswry 4	19	17	89.5
Llyswry 5	28	25	89.3
Llyswry 6	27	26	96.3
Llyswry 7	12	9	75.0
Llyswry	186	166	89.2
Llanwern 1	24	23	95.8
Llanwern 2	10	9	90.0
Llanwern	34	32	94.1
Langstone 1	24	21	87.5
Langstone 2	7	5	71.4
Langstone 3	7	7	100.0
Langstone	38	33	86.8
Casnewydd	1,922	1,640	85.3

³¹ Cyfrifiad Ysgolion Blynnyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Cyfnod Allweddol 2 (11 oed)

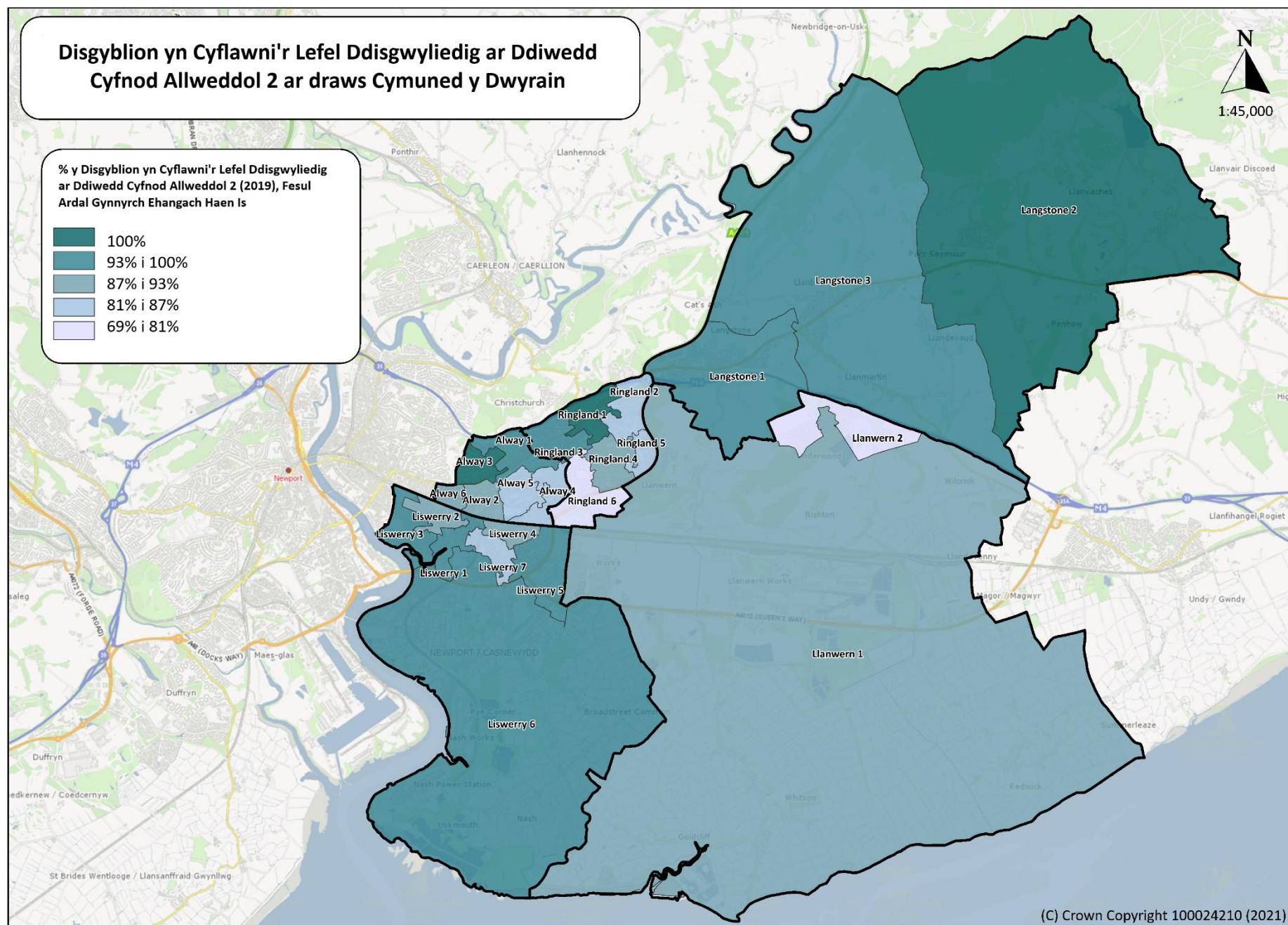
O fewn cymuned y Dwyrain, yr ardal â'r ganran uchaf o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd Cyfnod Sylfaen 2 yn 2019 oedd Langstone 2 gyda chyflawniad 100%. Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion i'w gweld yn Ringland 6 (68.8%) a Llanwern 2 (76.2%).

Ar draws cymuned y Dwyrain roedd canran y disgyblion a gyflawnodd eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 yn 2019 yn amrywio ar draws ei phum ward, o Langstone (95.7%); Llyswry (91.4%); Alway (87.9%); Ringland (85.5%); a Llanwern (83.3%).

Roedd gan bob un o'r pum ward ganran uwch o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd (83.1%).

Cyflawniad ar Lefel Disgyblion yn 2019 – Cyfnod Allweddol 2			
CYBLD 2019 ³²	Cyfanswm y Disgyblion	yn Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig	
		Rhif	%
Alway 1	14	13	92.9
Alway 2	36	32	88.9
Alway 3	13	13	100.0
Alway 4	37	31	83.8
Alway 5	21	17	81.0
Alway 6	20	18	90.0
Alway	141	124	87.9
Ringland 1	14	14	100.0
Ringland 2	29	24	82.8
Ringland 3	14	13	92.9
Ringland 4	17	15	88.2
Ringland 5	20	17	85.0
Ringland 6	16	11	68.8
Ringland	110	94	85.5
Llyswry 1	31	29	93.5
Llyswry 2	39	34	87.2
Llyswry 3	40	37	92.5
Llyswry 4	16	14	87.5
Llyswry 5	19	18	94.7
Llyswry 6	30	29	96.7
Llyswry 7	12	10	83.3
Llyswry	187	171	91.4
Llanwern 1	21	19	90.5
Llanwern 2	21	16	76.2
Llanwern	42	35	83.3
Langstone 1	27	26	96.3
Langstone 2	3	3	100.0
Langstone 3	16	15	93.8
Langstone	46	44	95.7
Casnewydd	1,962	1,752	89.3

³² Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Cyfnod Allweddol 3 (14 oed)

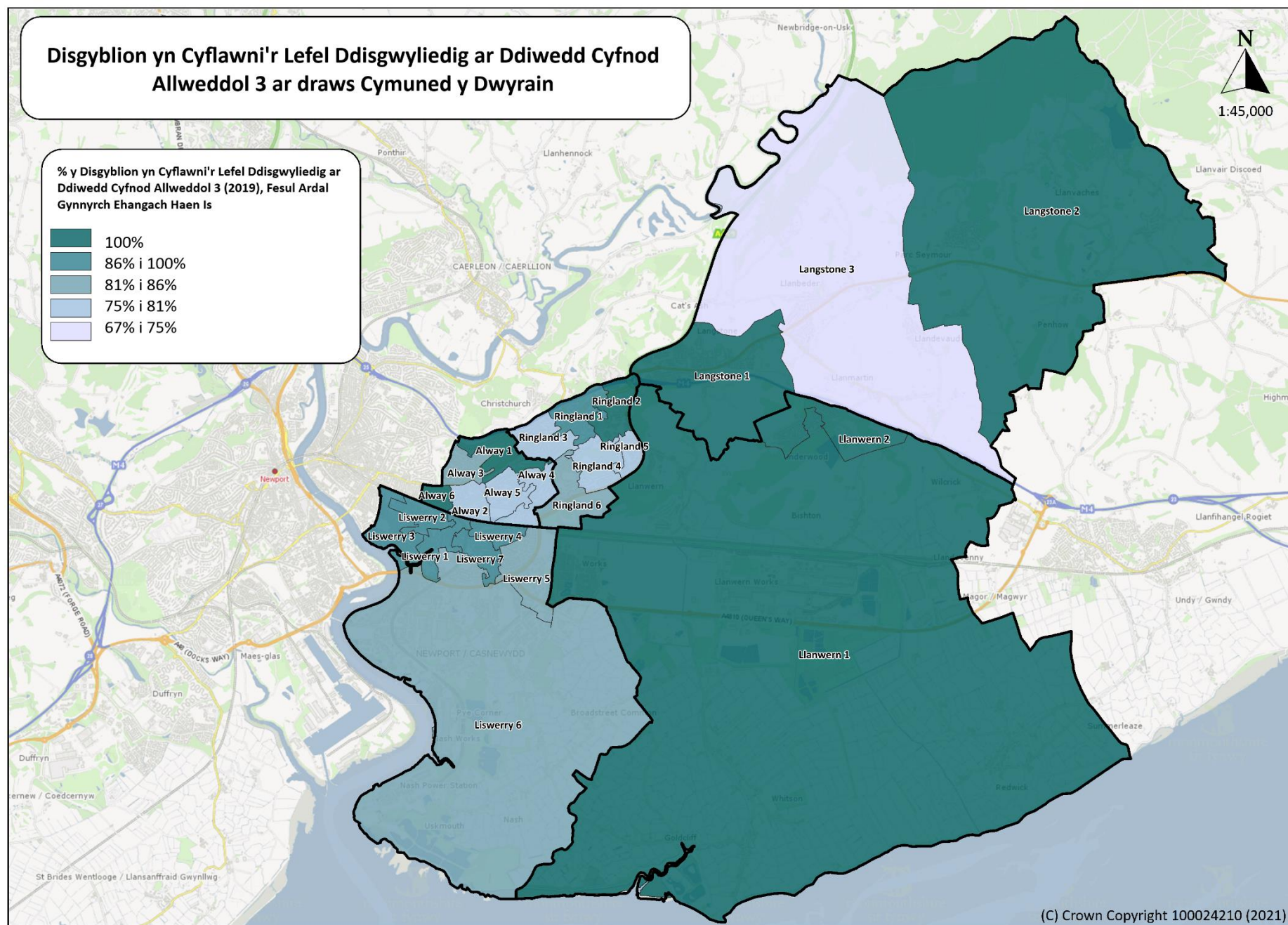
Yng nghymuned y Dwyrain roedd yr ardaloedd â'r ganran uchaf o ddisgyblion yn cyflawni'r lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3 yn 2019 yn Alway 1; Alway 6; Ringland 2; Llanwern 1; Llanwern 2; Langstone 1; a Langstone 2 ar gyflawniad o 100%. Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion i'w gweld yn Langstone 3 (66.7%).

Ar draws cymuned y Dwyrain roedd canran y disgyblion a gyflawnodd eu lefel ddisgwyliedig ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 3 yn 2019 yn amrywio ar draws ei phum ward, o Llanwern (100.0%); Langstone (92.5%); Llyswyry (86.4%); Ringland (81.4%); ac Alway (81.2%).

Roedd gan Llanwern a Langstone ganran uwch o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd (88.3%), tra bod gan Alway, Ringland a Llyswyry ganran is.

Cyflawniad ar Lefel Disgyblion yn 2019 – Cyfnod Allweddol 3			
CYBLD 2019 ³³	Cyfanswm y Disgyblion	yn Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig	
		Rhif	%
Alway 1	15	15	100.0
Alway 2	28	21	75.0
Alway 3	13	11	84.6
Alway 4	36	27	75.0
Alway 5	18	14	77.8
Alway 6	7	7	100.0
Alway	117	95	81.2
Ringland 1	9	8	88.9
Ringland 2	13	13	100.0
Ringland 3	8	6	75.0
Ringland 4	28	21	75.0
Ringland 5	18	14	77.8
Ringland 6	21	17	81.0
Ringland	97	79	81.4
Llyswyry 1	15	14	93.3
Llyswyry 2	28	24	85.7
Llyswyry 3	33	29	87.9
Llyswyry 4	15	13	86.7
Llyswyry 5	16	13	81.3
Llyswyry 6	19	16	84.2
Llyswyry 7	21	18	85.7
Llyswyry	147	127	86.4
Llanwern 1	11	11	100.0
Llanwern 2	6	6	100.0
Llanwern	17	17	100.0
Langstone 1	27	27	100.0
Langstone 2	4	4	100.0
Langstone 3	9	6	66.7
Langstone	40	37	92.5
Casnewydd	1,664	1,470	88.3

³³ Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Cyfnod Allweddol 4 (Trothwy Lefel 2)

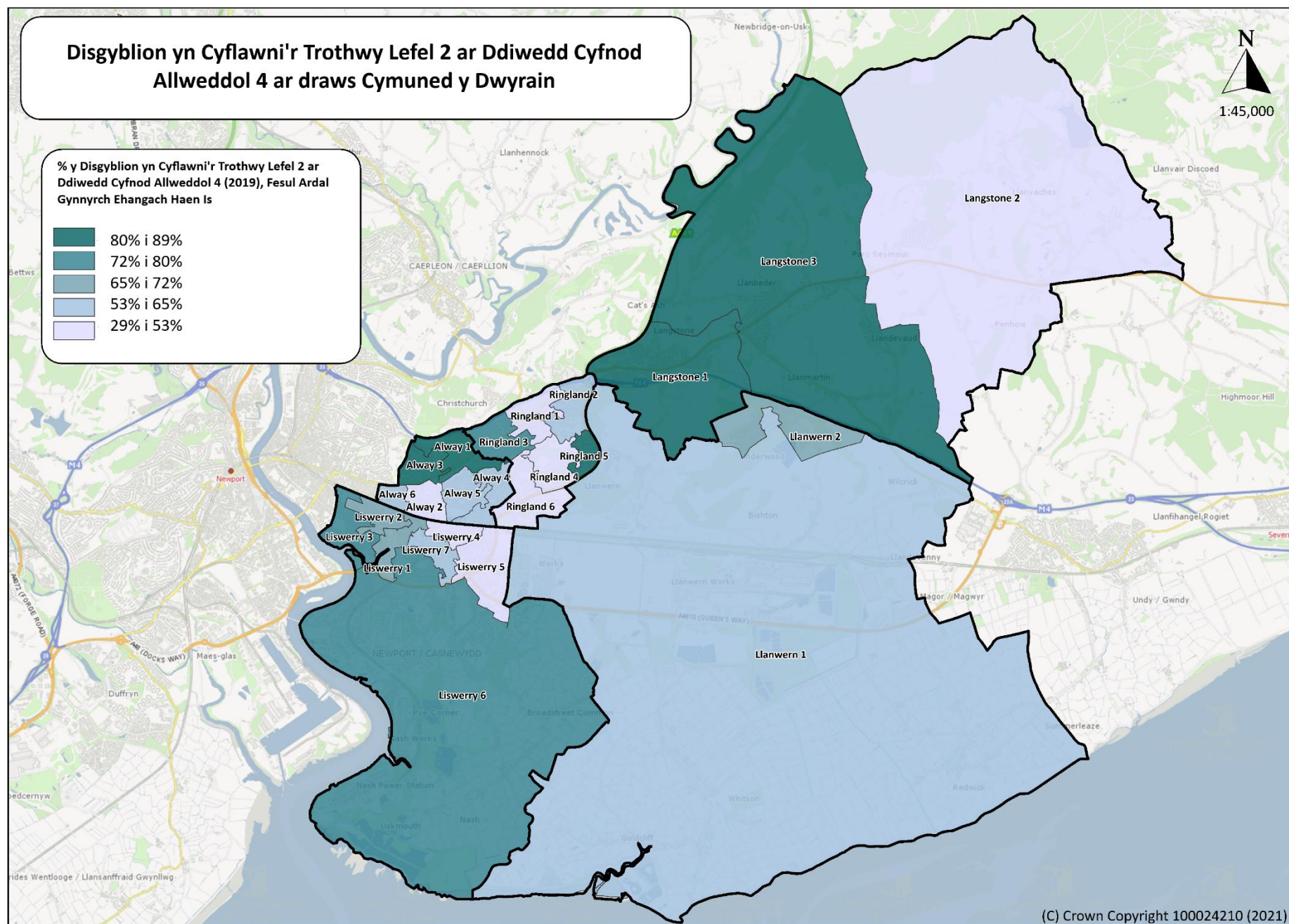
Yng nghymuned y Dwyrain roedd yr ardaloedd â'r ganran uchaf o ddisgyblion yn cyflawni Trothwy Lefel 2 ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4 yn 2019 yn Alway 1 (88.9%); Langstone 1 (85.0%); Langstone 3 (81.8%); Ringland 5 (80.0%); ac Alway 3 (80.0%). Mae hyn yn cymharu â'r ganran isaf o ddisgyblion yn Llyswry 5 (29.4%); Langstone 2 (33.3%); Alway 2 (38.9%); Ringland 6 (41.7%); Ringland 4 (42.1%); Ringland 1 (43.8%); a Llyswry 4 (45.0%).

Ar draws cymuned y Dwyrain roedd canran y disgyblion oedd yn cyflawni Trothwy Lefel 2 ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4 yn 2019 yn amrywio ar draws ei phum ward, o Langstone (79.4%); Alway (62.4%); Ringland (58.8%); Llyswry (58.5%); a Llanwern (55.0%).

Roedd gan Langstone ganran uwch o ddisgyblion yn cyflawni eu lefel ddisgwyliedig o'i chymharu â chyfartaledd Casnewydd (63.5%), tra bod gan Llanwern, Llyswry, Ringland ac Alway ganran is.

Cyflawniad ar Lefel Disgyblion yn 2019 – Cyfnod Allweddol 4			
CYBLD 2019 ³⁴	Cyfanswm y Disgyblion	yn Cyflawni'r Lefel Ddisgwyliedig	
		Rhif	%
Alway 1	9	8	88.9
Alway 2	18	7	38.9
Alway 3	20	16	80.0
Alway 4	19	11	57.9
Alway 5	18	11	61.1
Alway 6	9	5	55.6
Alway	93	58	62.4
Ringland 1	16	7	43.8
Ringland 2	15	9	60.0
Ringland 3	15	11	73.3
Ringland 4	19	8	42.1
Ringland 5	25	20	80.0
Ringland 6	12	5	41.7
Ringland	102	60	58.8
Llyswry 1	9	6	66.7
Llyswry 2	26	17	65.4
Llyswry 3	16	12	75.0
Llyswry 4	20	9	45.0
Llyswry 5	17	5	29.4
Llyswry 6	18	13	72.2
Llyswry 7	17	10	58.8
Llyswry	123	72	58.5
Llanwern 1	17	9	52.9
Llanwern 2	3	2	66.7
Llanwern	20	11	55.0
Langstone 1	20	17	85.0
Langstone 2	3	1	33.3
Langstone 3	11	9	81.8
Langstone	34	27	79.4
Casnewydd	1,550	985	63.5

³⁴ Cyfrifiad Ysgolion Blynnyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) 2019

Adran 4: Lles Cymdeithasol

Mae lles cymdeithasol yn cwmpasu meysydd fel iechyd, tai a chymunedau diogel. Gallai gwybodaeth a allai fod yn ddefnyddiol wrth asesu lles cymdeithasol ardal gynnwys mesurau sy'n ymwneud â lles corfforol a meddyliol, ymddygiadau iechyd, disgwyliad oes, ansawdd ac argaeledd tai, diogelwch cymunedol a byw heb ofni troseddu.

Pa mor iach yw ein cymuned?

MALIC 2019 – Maes Iechyd

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru³⁵ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r dangosyddion (sy'n ymwneud â'r boblogaeth gyfan) o fewn maes iechyd MALIC wedi'u safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw i addasu ar gyfer yr achosion disgwylidig o glefydau o fewn y boblogaeth sylfaenol. Mae hyn yn galluogi'r Mynegai i nodi ardaloedd lle mae amddifadedd iechyd yn bodoli y tu hwnt i effaith oedran a rhyw. Mae'r maes iechyd yn cynnwys saith dangosydd:

- Cyflyrau cronig wedi'u cofnodi gan feddygon teulu
- Salwch cyfyngus hirdymor
- Marwolaethau cynamserol
- Cyflyrau iechyd meddwl wedi'u cofnodi gan feddygon teulu
- Achosion o ganser
- Pwysau geni isel
- Plant 4-5 oed sy'n ordew

Diagnosis wedi'i gofnodi gan feddygon teulu o gyflwr cronig (wedi'i safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Roedd hwn yn ddangosydd newydd yn 2019 ac mae'n seiliedig ar gyfrifiadau o bobl â diagnosis am gyflyrau o restr ddiffiniedig o gofrestrau ac is-ddangosyddion clefydau a gafwyd gan bractisau meddygon teulu yng Nghymru (ar 31 Mawrth 2019). Mae'n mesur nifer y bobl sydd â diagnosis cyfredol o un neu fwy o'r cyflyrau a restrir isod:

- Clefyd Coronaidd y Galon
- Clefyd Rhwystrol Cronig yr Ysgyfaint
- Strôc ac Ymosodiad Isgemig Dros Dro
- Clefyd y Rhydweili Ymylol
- Clefyd Cronig yr Arennau
- Diabetes Mellitus (math 1 ar gyfer pob oedran, math 2 a mathau eraill ar gyfer pobl 17+ oed)
- Epilepsi

Dilëwyd dyblygiadau o'r cyfrifiadau hyn fel nad oedd cleifion â mwy nag un cyflwr yn cael eu cyfrif ddwywaith. Roedd data ar lefel cleifion wedi'u cyfuno i ardaloedd bach (ACEHI), yn ôl cyfeiriadau cleifion, fel bod nifer yr achosion yn seiliedig ar ble mae pobl yn byw yn hytrach na lle maent wedi'u cofrestru gyda meddyg teulu. Cyflwynir y dangosydd hwn fel cyfradd fesul 100 o bobl. Ar gyfer yr enwadur, rydym wedi defnyddio'r Amcangyfrifon Poblogaeth Ardaloedd Bach diweddaraf sydd ar gael (canol 2018), namyn poblogaeth y carchardai (2018).

³⁵ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

Salwch cyfyngus hirdymor (wedi'i safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Mae'r dangosydd hwn yn cwmpasu unrhyw salwch, problem iechyd neu anabledd sy'n cyfyngu ar weithgareddau neu waith dyddiol, ac sy'n cynnwys yr holl breswylwyr arferol. Mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar ddata Cyfrifiad 2011 ac fe'i mynegir fel cyfradd fesul 100 o bobl. Defnyddiwyd yr un data ar gyfer MALIC 2019 (fel ar gyfer MALIC 2014), gan nad oedd diweddariad o'r Cyfrifiad (na ffynhonnell amgen ar lefel ardal fach) rhwng y ddau fynegai.

Cyfradd marwolaethau cynamserol – ar gyfer y rhai dan 75 oed (wedi'u safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Roedd hwn yn ddangosydd newydd ar gyfer MALIC 2019 ac mae'n seiliedig ar 10 mlynedd o ddata cofrestriadau marwolaeth (cyfartaledd 2009-2018 yn 2019) gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Cyflwynir y gyfradd marwolaethau cynamserol fel cyfradd fesul 100,000 o bobl. Gall iechyd gwael amlygu ei hun mewn disgwyliad oes is, y gellir ei nodi trwy gyfraddau marwolaeth safonedig yn ôl oedran a rhyw.

Diagnosis wedi'i gofnodi gan feddygon teulu o iechyd meddwl (wedi'i safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Roedd hwn yn ddangosydd newydd ar gyfer MALIC 2019 ac mae'n seiliedig ar gyfrifiadau o bobl â diagnosis am gyflyrau o restr ddiffiniedig o gofrestrau ac is-ddangosyddion clefydau a gafwyd gan bractisau meddygon teulu yng Nghymru (ar 31 Mawrth 2019). Mae'n mesur nifer y bobl sydd â diagnosis cyfredol o un neu fwy o'r cyflyrau a restrir isod:

- Iselder
- Hwyliau isel (cleifion â chofnod o hwyliau isel ac ail bresgripsiwn gweithredol ar gyfer gwrth-iselydd)
- Anhwylder gorbryder (gan gynnwys anhwylderau panig)
- Dementia
- Salwch meddwl difrifol (sgitsoffrenia, anhwylder affeithiol deubegynol, a seicosisau eraill)

Dilëwyd dyblygiadau o'r cyfrifiadau hyn fel nad oedd cleifion â mwy nag un cyflwr yn cael eu cyfrif ddwywaith. Roedd data ar lefel cleifion wedi'u cyfuno i ardaloedd bach (ACEHI), yn ôl cyfeiriadau cleifion, fel bod nifer yr achosion yn seiliedig ar ble mae pobl yn byw yn hytrach na lle maent wedi'u cofrestru gyda meddyg teulu. Ar gyfer yr enwadur, rydym wedi defnyddio'r Amcangyfrifon Poblogaeth Ardaloedd Bach diweddaraf sydd ar gael (canol 2018), namyn poblogaeth y carchardai (2018).

Achosion o ganser (wedi'u safoni'n anuniongyrchol o ran oedran a rhyw)

Mae'r dangosydd hwn yn defnyddio cyfrifiadau o bob achos o ganser gan gynnwys pob malaenedd, ac eithrio canser y croen nad yw'n felanoma (data gan Iechyd Cyhoeddus Cymru) a data poblogaeth gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar ddeng mlynedd o ddata (2007-2016 ym MALIC 2019) ac mae wedi'i gyhoeddi'n rheolaidd ers 2008. Mynegir y data fel cyfradd fesul 100,000 o bobl. Nid oes modd cymharu data dangosyddion yn fanwl dros amser oherwydd bod y dechneg safoni anuniongyrchol yn cynnwys defnyddio cyfraddau wedi'u diweddarau sy'n benodol i oedran a rhyw ar gyfer Cymru wrth gyfrifo cyfraddau ar gyfer ardaloedd bach.

Pwysau geni isel

Y dangosydd hwn yw canran y genedigaethau sengl byw y mae pwysau geni yn llai na 2.5kg ar eu cyfer, ac fe'i cyfrifir fel cyfartaledd 10 mlynedd, gan ddefnyddio data gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Gellir cymharu'r dangosydd hwn dros amser. Ar gyfer MALIC 2019, y cyfnod cyfeirio ar gyfer y data oedd 2009 i 2018.

Plant 4-5 oed sy'n ordew

Mae'r dangosydd newydd hwn ar gyfer plant sy'n ordew yn mesur cyfran y plant oedran derbyn (y rhai 4 a 5 oed) sy'n ordew. Mae'r data hwn yn seiliedig ar y cyfartaledd dros 6 blynedd o 2012-13 i 2017-18. Darperir y data hwn gan Iechyd Cyhoeddus Cymru, ac fe'i cesglir trwy Raglen Mesur Plant Cymru. Cyfrifir gordewdra gan ddefnyddio'r canraddau mynegai màs corff (BMI) sy'n benodol i oedran a rhyw (sy'n cynnwys gwybodaeth am

daldra) a gyfrifir gan ddefnyddio cyfeirnod twf Prydain 1990 (UK90) (o ddull a gynigiwyd gan Cole et al (1995)). Ystyrir bod plant sydd yn y 95ed canradd neu'n uwch yn ordew.

Y lefel leiaf y mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn cyhoeddi data'r CMP arni yw lefel Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Ganol (AGEHG), yn hytrach nag AGEHI. Mae hyn oherwydd pryderon ynghylch y posibilrwydd o gamddefnyddio data i nodi meysydd penodol lle mae'r ganran uchaf o blant gordew yn byw a'r posibilrwydd o nodi unigolion wrth archwilio niferoedd bach yn fanwl. Am y rhesymau hyn, er bod cyfraddau lefel AGEHI yn cael eu defnyddio yng nghyfrifiadau'r maes a'r Mynegai, dim ond fel rhan o setiau data dangosyddion MALIC y byddwn yn cyhoeddi gwerthoedd dangosyddion ar gyfer ACEHG ac ardaloedd lefel uwch. Defnyddiwyd cyfeiriadau cartref disgyblion i nodi'r AGEHI y mae plant yn byw ynddi yn hytrach nag AGEHI eu hysgol.

Graddfeydd lechyd 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	14.7	26.3	34.7	54.7
Cymru	1,909	10	20	30	50

Mae ACEHI Ringland 5, Alway 4, Alway 2 a Llyswry 2 wedi'u rhestru yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes lechyd, tra bod Llanwern 2 yn y 40% uchaf o amddifadedd; a Langstone 3 yn yr 20% uchaf o'r rhai lleiaf difreintiedig. O'i gymharu roedd ACEHI Langstone 2 a Langstone 1 yn y 10% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Llanwern 1, Llyswry 6 ac Alway 6 yn y 40% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; a Ringland 6 yn y 40% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	lechyd
Alway 1	1477	1423
Alway 2	72	85
Alway 3	1426	1404
Alway 4	111	75
Alway 5	393	549
Alway 6	834	1166
Ringland 1	329	480
Ringland 2	146	420
Ringland 3	645	483
Ringland 4	102	290
Ringland 5	69	73
Ringland 6	183	624
Llyswry 1	373	868
Llyswry 2	171	140
Llyswry 3	778	944
Llyswry 4	620	817
Llyswry 5	134	333
Llyswry 6	740	1181
Llyswry 7	750	823
Llanwern 1	913	1220
Llanwern 2	760	687
Langstone 1	1702	1848
Langstone 2	1595	1867
Langstone 3	1660	1690

Allwedd:

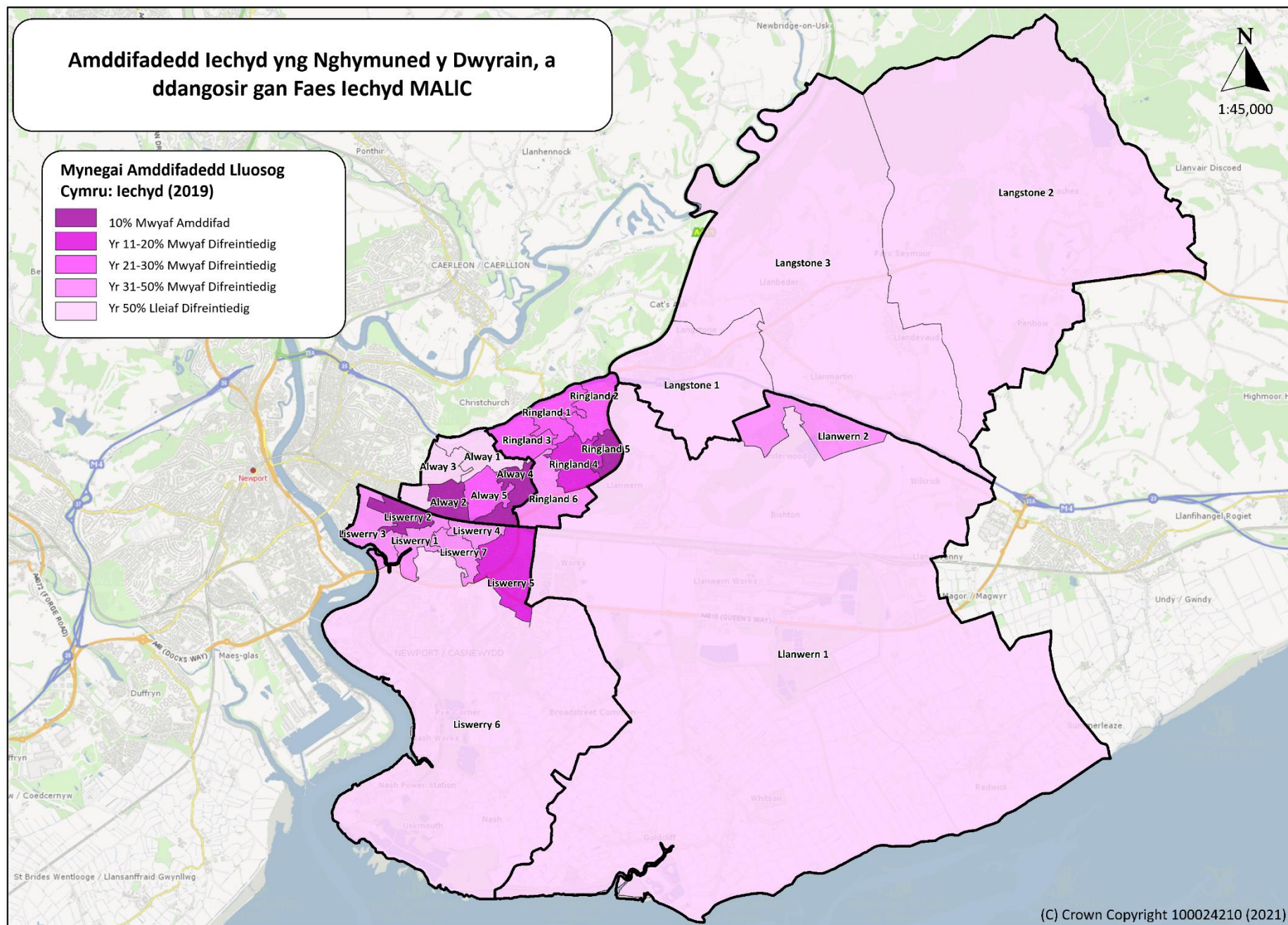
Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfa Maes lechyd MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

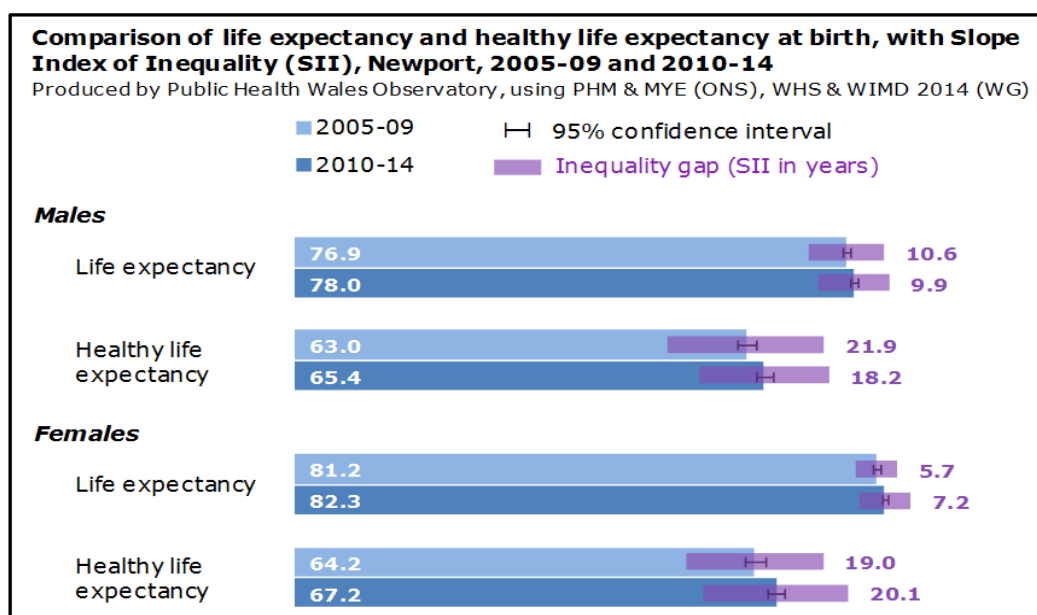

Disgwyliad Oes

Mae mesurau disgwyliad oes yn allweddol i ddeall lles ardal a'i dinasyddion. Mae disgwyliad oes adeg geni yn fesur ystadegol a ddefnyddir yn eang o'r blynyddoedd bywyd disgwylidig cyfartalog ar gyfer newydd-anedig yn seiliedig ar gyfraddau marwolaethau a welir ar hyn o bryd. O ganlyniad, mae disgwyliad oes adeg geni hefyd yn fesur o farwolaethau ar draws pob oedran.

Mae disgwyliad oes³⁶ dynion yng Nghasnewydd yn 2017-19 yn 77.9 o flynyddoedd, o gymharu â 78.5 o flynyddoedd i Gymru. Mae hyn wedi gostwng yn raddol i Gasnewydd ers 2012-14 (78.1 o flynyddoedd). Mae disgwyliad oes menywod yng Nghasnewydd yn 2017-19 yn 82.3 o flynyddoedd, sydd yr un fath â Chymru. Mae hyn wedi gostwng ychydig ers 2012-14 (82.4 o flynyddoedd). Mae disgwyliad oes menywod yn 4.4 mlynedd yn hirach na disgwyliad oes dynion yn 2017-19.

Mae anghydraddoldebau iechyd sylweddol yn parhau rhwng y rhai sy'n byw mewn ardaloedd sydd â'r crynodiad uchaf o amddifadedd o gymharu â'r rhai sy'n byw mewn ardaloedd lle ceir crynodiad is o amddifadedd.

Yng Nghasnewydd mae'r bwlch mewn blynyddoedd o ran disgwyliad oes adeg geni dynion rhwng ardaloedd mwyaf a lleiaf difreintiedig Casnewydd yn dal i fod yn sylweddol, ond mae wedi gostwng o 10.6 o flynyddoedd yn 2005-2009 i 9.9 mlynedd yn 2010-2014. Mae'r bwlch yng Nghymru wedi gostwng ychydig o 8.9 mlynedd i 8.8 mlynedd.

I'r gwrthwyneb, mae'r bwlch o ran blynyddoedd yn y disgwyliad oes adeg geni menywod rhwng ardaloedd mwyaf difreintiedig a lleiaf difreintiedig Casnewydd wedi cynyddu o 5.7 mlynedd yn 2005-2009 i 7.2 mlynedd yn 2010-2014. Mae hyn bellach yr un bwlch â chyfartaledd Cymru sydd wedi cynyddu o 6.9 mlynedd i 7.2 mlynedd.

Disgwyliad Oes Iach

Mae disgwyliad oes iach yn amcan o faint o flynyddoedd y gallai person fyw mewn cyflwr 'iach'. Mae disgwyliad oes iach ymhlith dynion yng Nghasnewydd wedi cynyddu o 63.0 o flynyddoedd yn 2005-09 i 65.4 o flynyddoedd yn 2010-14. Fodd bynnag, mae'r bwlch mewn blynyddoedd rhwng ardaloedd lleiaf a mwyaf difreintiedig Casnewydd yn sylweddol, sef 21.9 o flynyddoedd yn 2005-09 gan ostwng i 18.2 o flynyddoedd yn

³⁶ [Disgwyliad Oes, Y Swyddfa Ystadegau Gwladol](#)

2010-14. Mae hyn yn cymharu â chyfartaledd Cymru sydd wedi gostwng o 19.0 o flynyddoedd i 18.7 mlynedd yn yr un cyfnod.

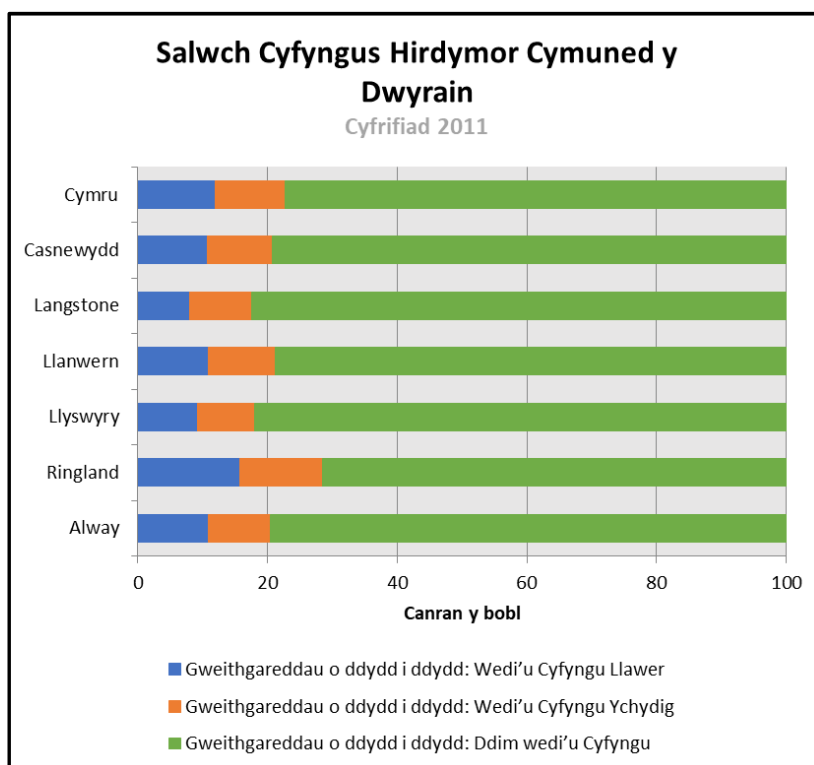
Mae disgwyliad oes iach ymhlith menywod hefyd wedi cynyddu o 64.2 o flynyddoedd i 67.2 mlynedd. I'r gwrthwyneb, mae'r bwlch o ran blynnyddoedd yn nisgwyliad oes adeg geni menywod rhwng ardaloedd mwyaf difreintiedig a lleiaf difreintiedig Casnewydd wedi cynyddu o 19.0 o flynyddoedd yn 2005-2009 i 20.1 o flynyddoedd yn 2010-2014. Mae hyn yn cymharu â chyfartaledd Cymru sydd wedi gostwng o 18.0 o flynyddoedd i 18.2 o flynyddoedd yn yr un cyfnod.

Statws Iechyd

Mae data diweddaraf y Cyfrifiad yn 2011³⁷ yn dangos bod canran y preswylwyr o fewn cymuned y Dwyrain yr oedd eu gweithgareddau'n gyfyngedig iawn, neu'n lled-gyfyngedig oherwydd salwch hirdymor ynamrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 17.5% yn Langstone; 18.0% yn Llyswry; 20.4% yn Alway; 21.2% yn Llanwern; a 28.5% yn Ringland; a oedd yn cymharu ag 20.8% yng Nghasnewydd a 22.7% yng Nghymru.

Roedd gan Ringland a Llanwern ganran uwch o drigolion yr oedd eu gweithgareddau'n gyfyngedig oherwydd salwch hirdymor o gymharu â chyfartaledd Casnewydd; tra bod gan Langstone, Llyswry ac Alway ganran is.

Salwch Cyfyngus Hirdymor: Gweithgareddau o Ddydd i Ddydd							
Cyfrifiad 2011	Pob Preswlydd	Cyfyngu Llauer		Cyfyngu Ychydig		Ddim yn Cyfyngu	
	Rhif	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	8,331	904	10.9	799	9.6	6,628	79.6
Ringland	8,550	1,344	15.7	1,093	12.8	6,113	71.5
Llyswry	12,353	1,131	9.2	1,092	8.8	10,130	82.0
Llanwern	2,961	321	10.8	306	10.3	2,334	78.8
Langstone	4,425	354	8.0	421	9.5	3,650	82.5
Casnewydd	145,736	15,515	10.6	14,801	10.2	115,420	79.2
Cymru	3,063,456	364,318	11.9	331,537	10.8	2,367,601	77.3

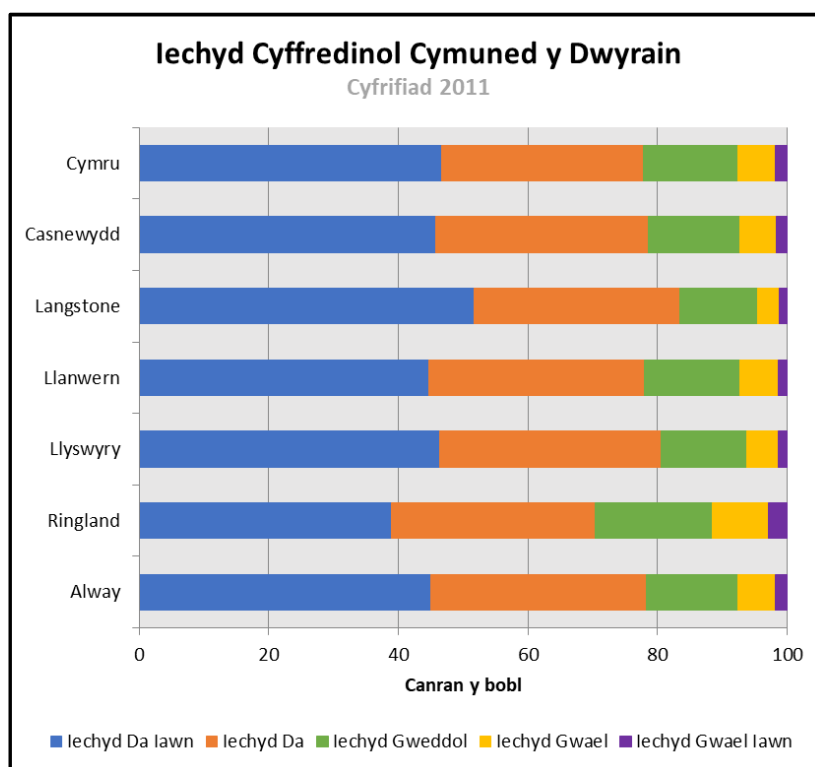

³⁷ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd data diweddaraf y Cyfrifiad yn 2011³⁸ dangos bod canran y trigolion yng nghymuned y Dwyrain a oedd yn ystyried bod eu hiechyd yn wael neu'n wael iawn yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward yn amrywio o 4.5% yn Langstone; 6.2% yn Llyswry; 7.3% yn Llanwern; 7.6% yn Alway; ac 11.5% yn Ringland; a oedd yn cymharu â 7.4% yng Nghasnewydd a 7.6% yng Nghymru.

Roedd gan Langstone, Llyswry a Llanwern ganran is o drigolion a oedd yn nodi bod eu hiechyd yn wael neu'n wael iawn o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, tra bod gan Ringland ac Alway ganran uwch.

Iechyd Cyffredinol										
Cyfrifiad 2011	Iechyd Da iawn		Iechyd Da		Iechyd Gweddol		Iechyd Gwael		Iechyd Gwael iawn	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	3,747	45.0	2,768	33.2	1,184	14.2	476	5.7	156	1.9
Ringland	3,330	38.9	2,681	31.4	1,555	18.2	735	8.6	249	2.9
Llyswry	5,730	46.4	4,219	34.2	1,640	13.3	598	4.8	166	1.3
Llanwern	1,325	44.7	982	33.2	437	14.8	177	6.0	40	1.4
Langstone	2,290	51.8	1,402	31.7	533	12.0	143	3.2	57	1.3
Casnewydd	66,667	45.7	47,811	32.8	20,538	14.1	8,161	5.6	2,559	1.8
Cymru	1,428,697	46.6	953,363	31.1	447,789	14.6	178,222	5.8	55,385	1.8

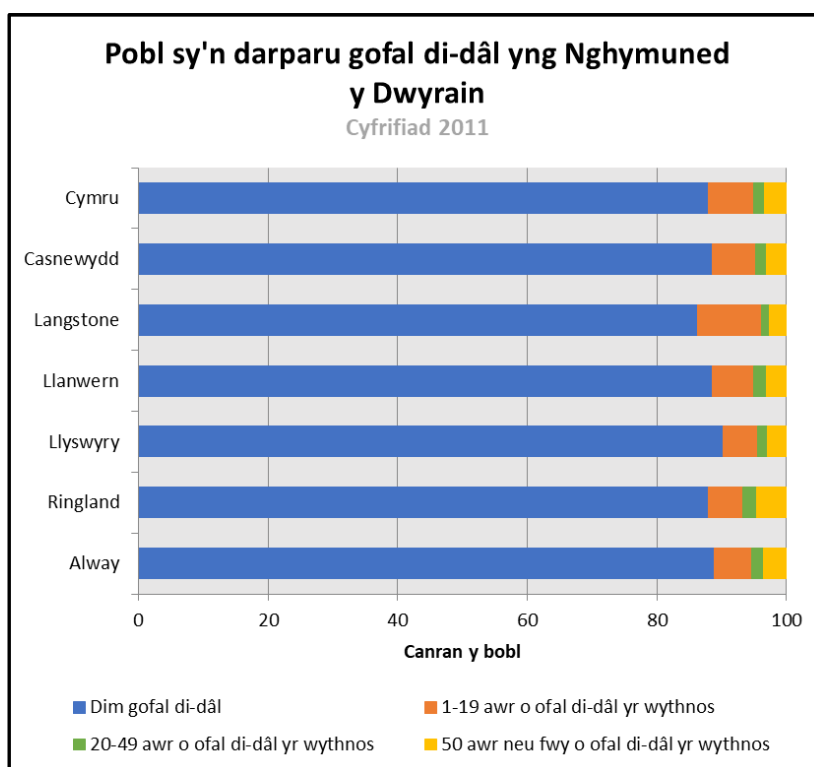
³⁸ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd data diweddaraf y Cyfrifiad yn 2011³⁹ yn dangos bod canran y preswylwyr yng nghymuned y Dwyrain a oedd yn darparu unrhyw ofal di-dâl yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 9.8% yn Llyswry; 11.2% yn Alway; 11.4% yn Llanwern; 12.1% yn Ringland; a 13.7% yn Langstone; a oedd yn cymharu ag 11.4% yng Nghasnewydd a 12.1% yng Nghymru.

Roedd gan Ringland a Langstone ganran uwch o breswylwyr a oedd yn darparu unrhyw ofal di-dâl o gymharu â chyfartaledd Casnewydd; tra bod gan Llyswry ac Alway ganran is a Llanwern yr un ganran.

Pawb sy'n darparu gofal di-dâl

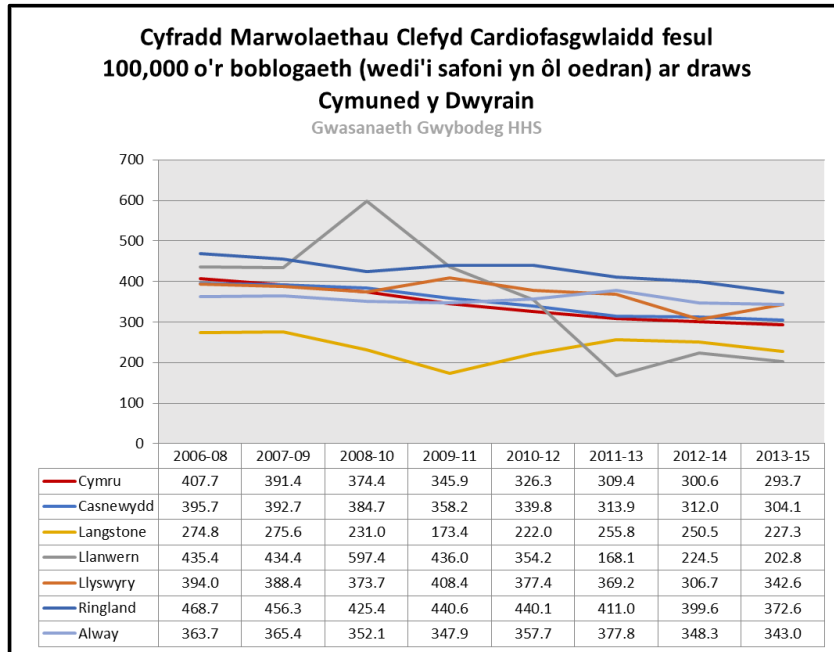
Cyfrifiad 2011	Dim gofal di-dâl		1-19 awr o ofal di-dâl yr wythnos		20-49 awr o ofal di-dâl yr wythnos		50 awr neu fwy o ofal di-dâl yr wythnos	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway	7,399	88.8	482	5.8	155	1.9	295	3.5
Ringland	7,519	87.9	459	5.4	176	2.1	396	4.6
Llyswry	11,138	90.2	659	5.3	192	1.6	364	2.9
Llanwern	2,622	88.6	187	6.3	58	2.0	94	3.2
Langstone	3,819	86.3	436	9.9	55	1.2	115	2.6
Casnewydd	129,132	88.6	9,548	6.6	2,549	1.7	4,507	3.1
Cymru	2,693,226	87.9	212,436	6.9	54,046	1.8	103,748	3.4

³⁹ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Clefydau Cardiofasgwlaidd

Y cyfraddau marwolaethau diweddaraf yn sgil clefydau cardiofasgwlaidd sydd ar gael ar gyfer y pum ward yng nghymuned y Dwyrain yw'r rheiny ar gyfer 2013-15 (nid oes data mwy diweddar ar gael ar hyn o bryd).

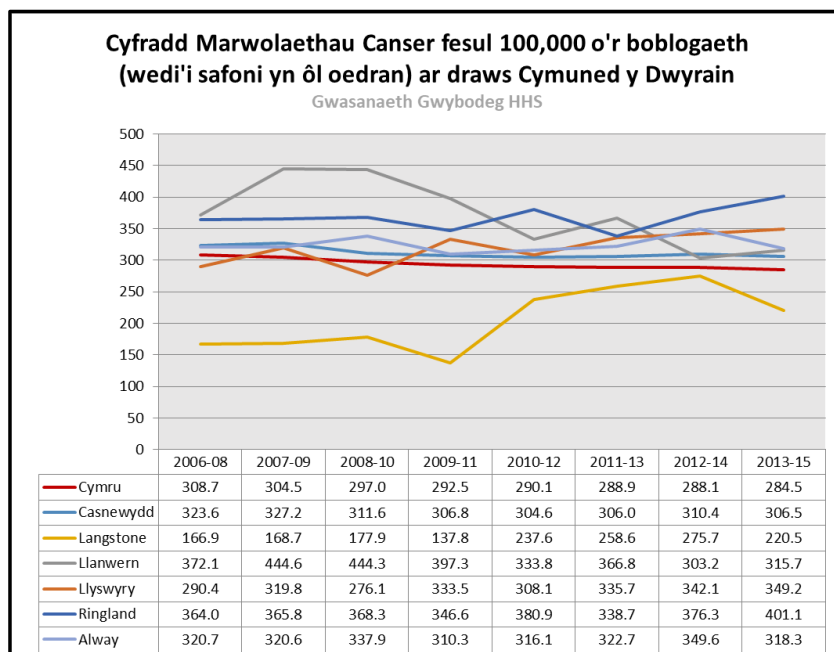
Roedd cyfradd y marwolaethau oherwydd clefydau cardiofasgwlaidd fesul 100,000 o'r boblogaeth ar draws cymuned y Dwyrain yn 2013-15 yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 372.6 yn Ringland; 343.0 yn Alway; 342.6 yn Llyswry; 227.3 yn Langstone; a 202.8 yn Llanwern.

Bu gostyngiad yn y cyfraddau ar draws y pum ward rhwng 2006-08 a 2013-15.

Yn 2013-15 roedd gan Ringland, Alway a Llyswry gyfradd uwch na chyfartaledd Casnewydd (304.1) a Chymru (293.7); tra bod gan Llanwern a Langstone gyfradd is na'r ddau.

Canser

Y cyfraddau marwolaethau diweddaraf yn sgil cancer sydd ar gael ar gyfer y pum ward yng nghymuned y Dwyrain yw'r rheiny ar gyfer 2013-15 (nid oes data mwy diweddar ar gael ar hyn o bryd).

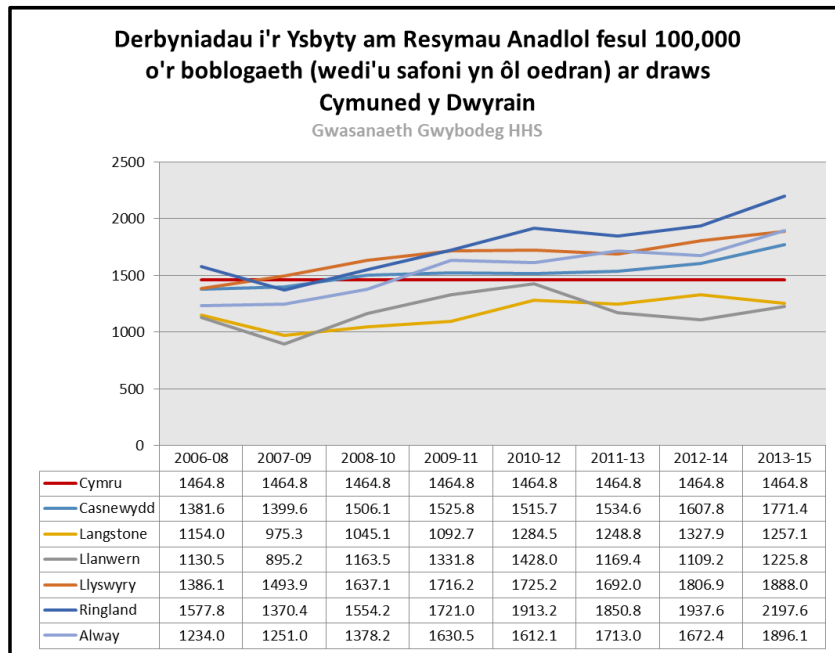
Roedd cyfradd y marwolaethau oherwydd cancer fesul 100,000 o'r boblogaeth ar draws cymuned y Dwyrain yn 2013-15 yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 401.1 yn Ringland; 349.2 yn Llyswry; 318.3 yn Alway; 315.7 yn Llanwern; a 220.5 yn Langstone.

Mae cyfraddau wedi cynyddu yn Langstone, Llyswry a Ringland ers 2006-08 ond maent wedi gostwng yn Llanwern ac Alway.

Yn 2013-15 roedd gan Langstone gyfradd is na chyfartaledd Casnewydd (306.5) a Chymru (284.5); tra bod gan Ringland, Llyswry, Alway a Llanwern gyfradd uwch na'r ddau.

Clefydau Anadlol

Y cyfraddau diweddaraf ar gyfer derbyniadau anadlol i'r ysbyty sydd ar gael ar gyfer y pum ward yng nghymuned y Dwyrain yw'r rheiny ar gyfer 2013-15 (nid oes data mwy diweddar ar gael ar hyn o bryd).

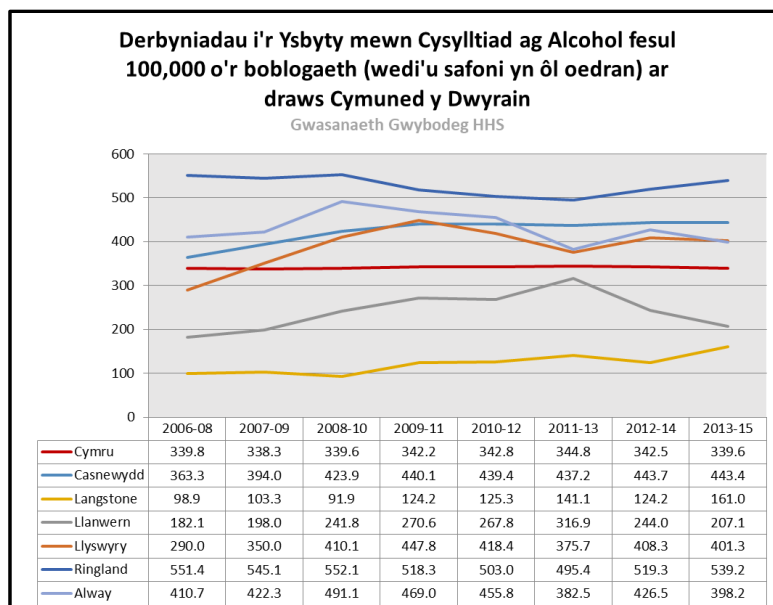
Roedd nifer y derbyniadau i'r ysbyty fesul 100,000 o'r boblogaeth ar draws cymuned y Dwyrain yn 2013-15 yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 2,197.6 yn Ringland; 1,896.1 yn Alway; 1,888.0 yn Llys-wry; 1,257.1 yn Langstone; a 1,225.8 yn Llanwern.

Bu cynnydd yn y cyfraddau ar draws y pum ward rhwng 2006-08 a 2013-15.

Yn 2013-15 roedd gan Langstone a Llanwern gyfradd is na chyfartaledd Casnewydd (1,771.4) a Chymru (1,464.8); tra bod gan Ringland, Alway a Llys-wry gyfradd uwch na'r ddau.

Alcohol

Y cyfraddau diweddaraf ar gyfer derbyniadau i'r ysbyty a oedd yn gysylltiedig ag alcohol a geir ar gyfer y pum ward yng nghymuned y Dwyrain yw'r rheiny ar gyfer 2013-15 (nid oes data mwy diweddar ar gael ar hyn o bryd).

Roedd cyfradd y derbyniadau i'r ysbyty yn gysylltiedig ag alcohol fesul 100,000 o'r boblogaeth ar draws cymuned y Dwyrain yn 2013-15 yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o 539.2 yn Ringland; 401.3 yn Llys-wry; 398.2 yn Alway; 207.1 yn Llanwern; a 161.0 yn Langstone.

Mae cyfraddau wedi gostwng yn Ringland ac Alway ers 2006-08; tra'u bod wedi cynyddu yn Langstone, Llanwern a Llys-wry.

Yn 2013-15 roedd gan Ringland gyfradd uwch na chyfartaledd Casnewydd (443.4) a Chymru (339.6); roedd gan Langstone a Llanwern gyfradd is na'r ddau; tra bod gan Llys-wry ac Alway gyfradd is na Chasnewydd ond un uwch na Chymru.

Pa mor ddiogel yw ein cymuned?

MALIC 2019 – Maes Diogelwch Cymunedol

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru⁴⁰ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r maes Diogelwch Cymunedol yn mesur amddifadedd sy'n ymwneud â byw mewn cymuned ddiogel. Mae chwe dangosydd sy'n rhan o'r maes diogelwch cymunedol ac amlinellir y rhain isod. Daw'r rhain o Heddluoedd Cymru (oni nodir yn wahanol) ac maent yn cynnwys:

- Difrod Troseddol wedi'i Gofnodi gan yr Heddlu
- Troseddau Treisgar wedi'u Cofnodi gan yr Heddlu
- Ymddygiad Gwrthgymdeithasol wedi'i Gofnodi gan yr Heddlu
- Byrgleriaeth wedi'i Chofnodi gan yr Heddlu
- Lladrad wedi'i Gofnodi gan yr Heddlu
- Digwyddiadau Tân

Mynegir yr holl ddangosyddion fel cyfraddau, gyda'r rhifiadur yn cynnwys nifer y troseddau / digwyddiadau / tanau fesul AGEHI (ar gyfartaledd dros ddwy flynedd) a'r enwadur yn cynnwys nifer y bobl / cartrefi yn yr AGEHI.

Gwnaed mân newidiadau i'r fethodoleg ar gyfer datblygu'r rhifiaduron digwyddiadau troseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol ar gyfer MALIC 2019. Mae'r newidiadau hyn yn cynnwys mabwysiadu'r un dechneg agregu daearyddol a thechneg gyfyngu ag a ddefnyddir ym Maes Troseddu Mynegeion Amddifadedd Lloegr 2019. Mae'r broses sicrhau ansawdd dau gam gyda'r heddluoedd hefyd yn adlewyrchu'r hyn a fabwysiadwyd ym Maes Troseddu Mynegeion Amddifadedd Lloegr 2019.

Bu newidiadau bach hefyd i'r categorïau manwl sy'n ffurfio pob un o'r dangosyddion troseddau wedi'u cofnodi a sut caiff rhai troseddau eu dosbarthu ers cyhoeddi MALIC 2014. Fodd bynnag, gellir ystyried bod y data yn gymharol debyg i'r data a gyhoeddwyd cyn 2019 ar gyfer y maes hwn. I gael rhagor o wybodaeth am newidiadau methodolegol, gweler Adroddiad Technegol MALIC 2019⁴¹.

Graddfeydd Diogelwch Cymunedol 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	35.8	47.4	54.7	75.8
Cymru	1,909	10	20	30	50

⁴⁰ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

⁴¹ [Adroddiad Technegol MALIC 2019](#)

Mae ACEHI Ringland 6, Alway 5, Alway 4, Alway 2, Llyswry 5, Llyswry 6, Ringland 2, Ringland 4, Llyswry 1, Llyswry 2 a Ringland 1 yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Diogelwch Cymunedol; tra bod Llanwern 1 yn yr 20% uchaf o amddifadedd; a Langstone 1 yn y 50% uchaf o'r lleiaf difreintiedig. O'i gymharu, mae ACEHI Langstone 2 yn y 30% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Alway 3 yn y 50% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Llanwern 2 yn y 50% uchaf o'r mwyaf difreintiedig; Ringland 3 a 5 yn y 40% uchaf o'r mwyaf difreintiedig; a Llyswry 4 yn y 30% uchaf o ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru.

O ran y maes Diogelwch Cymunedol, mae Ringland yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda phedair o'i chwech ACEHI yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Tra yn Llyswry, mae pob un o'i saith ACEHI wedi'u rhestru yn y 30% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	Diogelwch Cymunedol
Alway 1	1477	843
Alway 2	72	38
Alway 3	1426	958
Alway 4	111	37
Alway 5	393	35
Alway 6	834	595
Ringland 1	329	190
Ringland 2	146	79
Ringland 3	645	727
Ringland 4	102	80
Ringland 5	69	721
Ringland 6	183	13
Llyswry 1	373	100
Llyswry 2	171	110
Llyswry 3	778	374
Llyswry 4	620	399
Llyswry 5	134	63
Llyswry 6	740	78
Llyswry 7	750	305
Llanwern 1	913	283
Llanwern 2	760	798
Langstone 1	1702	1081
Langstone 2	1595	1501
Langstone 3	1660	1157

Allwedd:

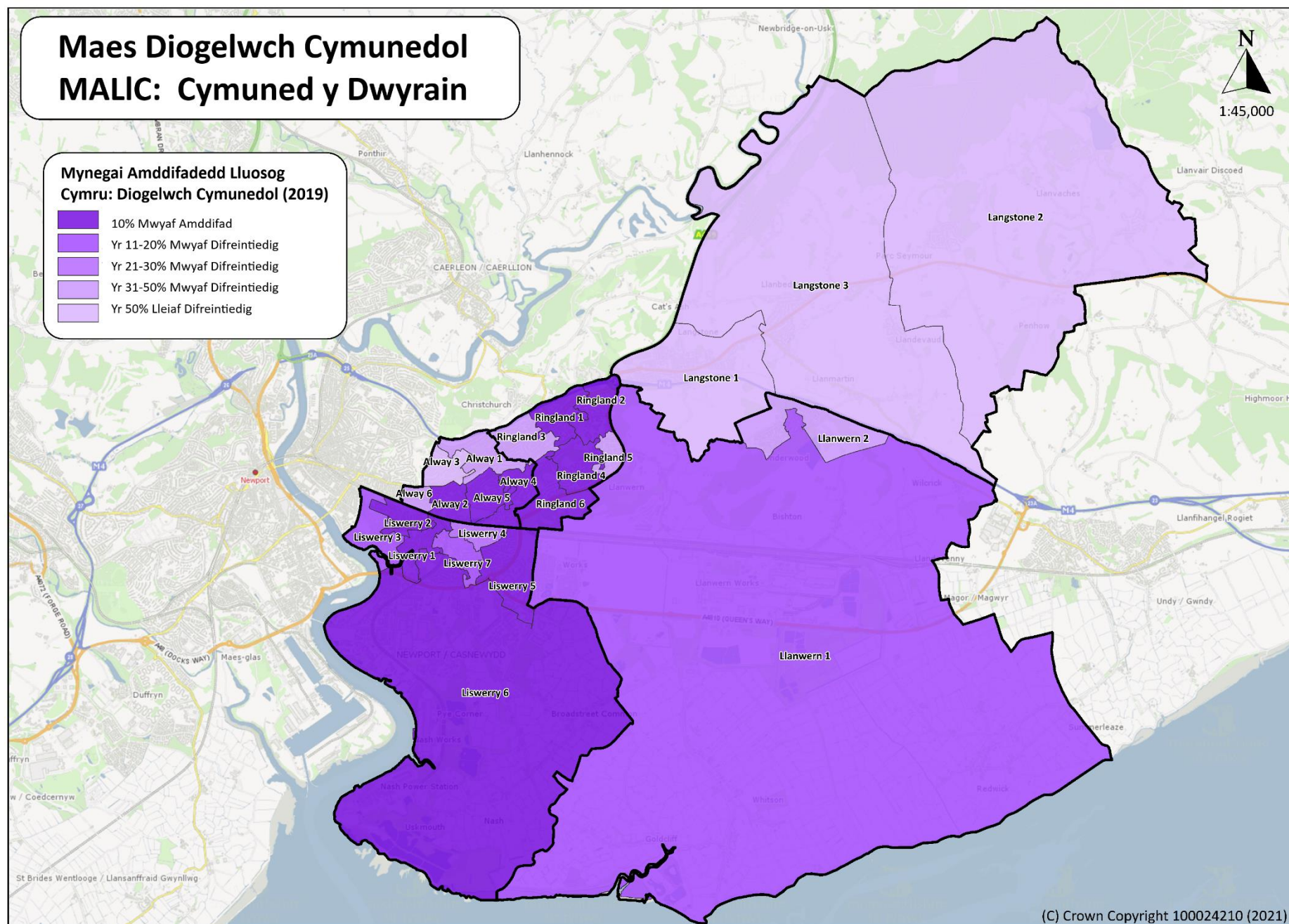
Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfa Maes Diogelwch Cymunedol MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

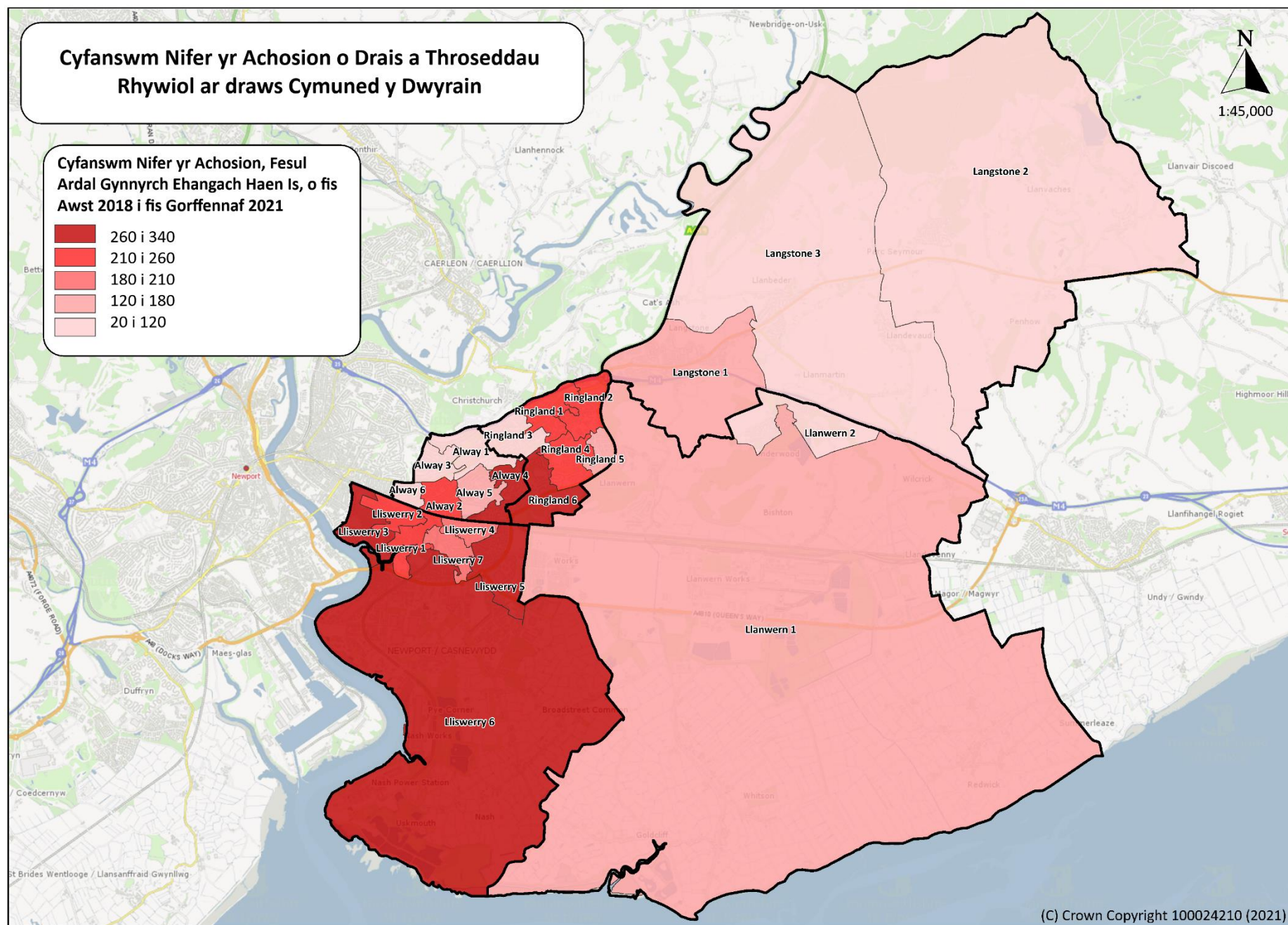
Trais a Throseddau Rhywiol

O fewn Cymuned y Dwyrain roedd yr ACEHI gyda'r niferoedd uchaf o achosion o drais a throseddau rhywiol o fis Awst 2018 i fis Gorffennaf 2021 yn Ringland 6 (261), Alway 4 (268), Llyswyry 5 (305), Llyswyry 3 (310) a Llyswyry 6 (340). Mae hyn yn cymharu â'r nifer isaf o ddigwyddiadau yn Langstone 2 (29), Alway 1 (34), Langstone 3 (89), Llanwern 2 (88), Alway 3 (98), Ringland 3 (99) ac Alway 6 (118).

Ar draws cymuned y Dwyrain roedd nifer yr achosion o drais a throseddau rhywiol rhwng Awst 2018 a Gorffennaf 2021 yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o Llyswyry (1,797); Ringland (1,184); Alway (916); Llanwern (264); a Langstone (248).

Cyfanswm Nifer yr Achosion o Drais a Throseddau Rhywiol	
Police.co.uk ⁴²	Digwyddiadau o Awst 2018 i Orffennaf 2021
Alway 1	34
Alway 2	243
Alway 3	98
Alway 4	268
Alway 5	155
Alway 6	118
Alway	916
Ringland 1	242
Ringland 2	211
Ringland 3	99
Ringland 4	211
Ringland 5	160
Ringland 6	261
Ringland	1,184
Llyswyry 1	230
Llyswyry 2	237
Llyswyry 3	310
Llyswyry 4	181
Llyswyry 5	305
Llyswyry 6	340
Llyswyry 7	194
Llyswyry	1,797
Llanwern 1	176
Llanwern 2	88
Llanwern	264
Langstone 1	137
Langstone 2	29
Langstone 3	82
Langstone	248
Casnewydd	18,073

⁴² www.Police.co.uk

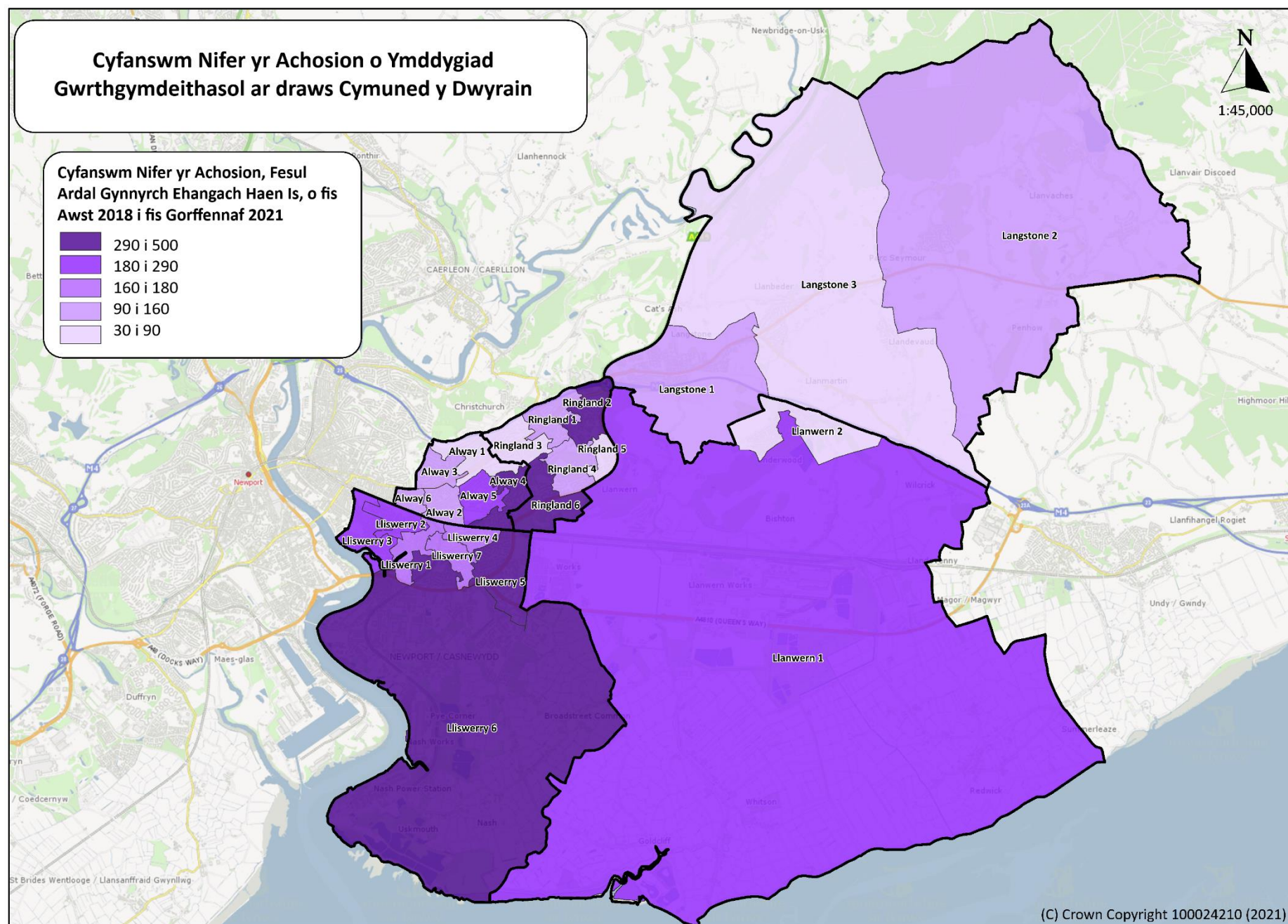
Achosion o Ymddygiad Gwrthgymdeithasol

O fewn Cymuned y Dwyrain roedd yr ACEHI gyda'r niferoedd uchaf o ddigwyddiadau o ymddygiad gwrthgymdeithasol o fis Awst 2018 i fis Gorffennaf 2021 yn Ringland 2 (290), Alway 4 (295), Ringland 6 (309), Llyswwry 6 (321) a Llyswwry 5 (499). Mae hyn yn cymharu â'r nifer isaf o ddigwyddiadau yn Alway 1 (36), Langstone 3 (65), Ringland 3 (68), Llanwern 2 (71) a Ringland 5 (81).

Ar draws cymuned y Dwyrain roedd nifer y digwyddiadau lle roedd ymddygiad gwrthgymdeithasol rhwng Awst 2018 a Gorffennaf 2021 yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o Llyswwry (1,787); Ringland (1,030); Alway (950); Llanwern (354); a Langstone (261).

Cyfanswm Nifer yr Achosion o Ymddygiad Gwrthgymdeithasol	
Police.co.uk ⁴³	Digwyddiadau o Awst 2018 i Orffennaf 2021
Alway 1	36
Alway 2	156
Alway 3	149
Alway 4	295
Alway 5	214
Alway 6	100
Alway	950
Ringland 1	136
Ringland 2	290
Ringland 3	68
Ringland 4	146
Ringland 5	81
Ringland 6	309
Ringland	1,030
Llyswwry 1	167
Llyswwry 2	183
Llyswwry 3	270
Llyswwry 4	177
Llyswwry 5	499
Llyswwry 6	321
Llyswwry 7	170
Llyswwry	1,787
Llanwern 1	283
Llanwern 2	71
Llanwern	354
Langstone 1	102
Langstone 2	94
Langstone 3	65
Langstone	261
Casnewydd	17,583

⁴³ www.Police.co.uk

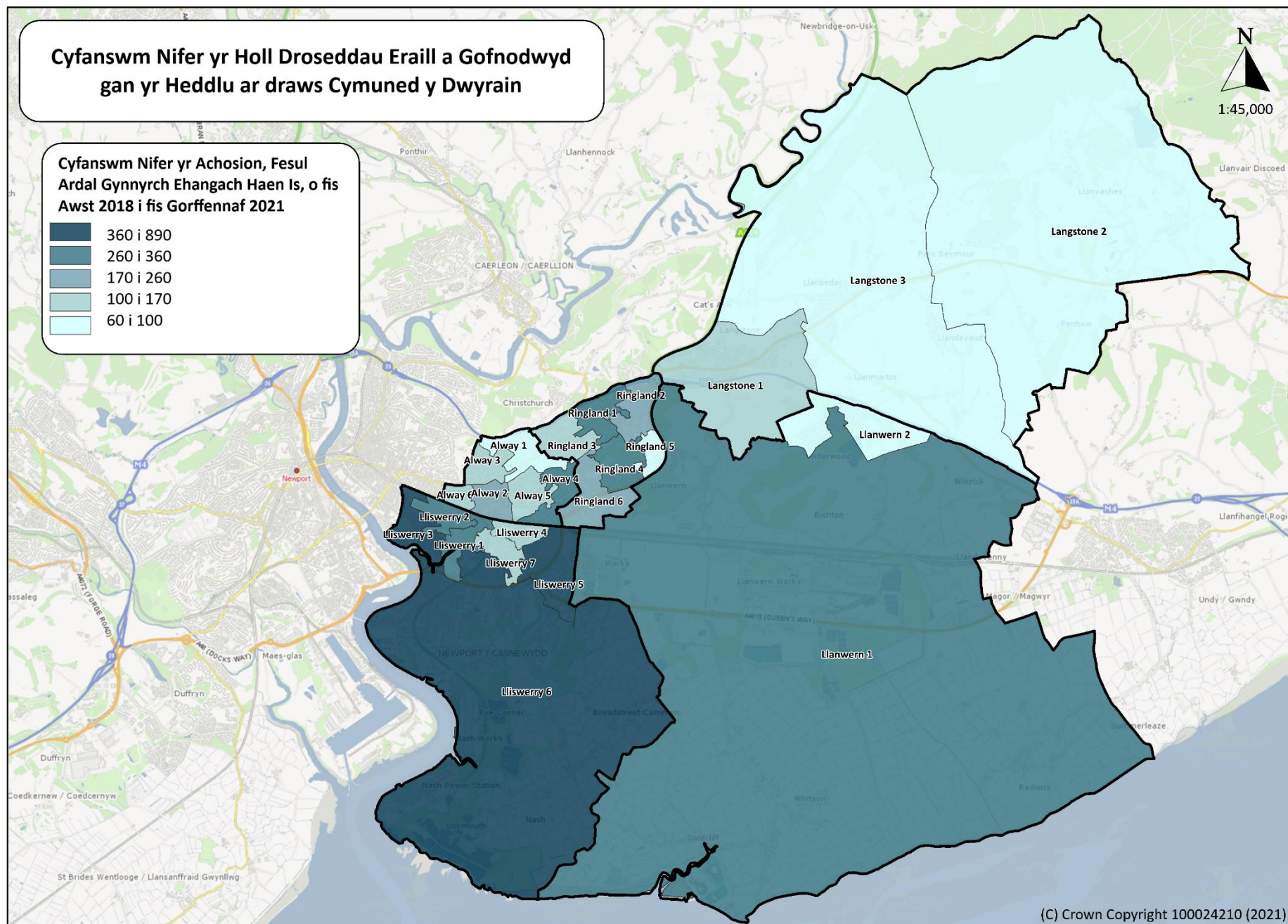
Yr Holl Droseddau Eraill a Gofnodwyd gan yr Heddlu

O fewn cymuned y Dwyrain roedd yr ACEHI gyda'r niferoedd uchaf o'r holl droseddau eraill a gofnodwyd gan yr heddlu rhwng Awst 2018 a Gorffennaf 2021 yn Llyswry 3 (424), Llyswry 6 (528) a Llyswry 5 (882). Mae hyn yn cymharu â'r nifer isaf o ddigwyddiadau yn Langstone 3 (64), Langstone 2 (73) Alway 1 (75), Llanwern 2 (809) a Ringland 5 (8).

Ar draws cymuned y Dwyrain roedd nifer yr holl droseddau eraill a gofnodwyd gan yr heddlu rhwng Awst 2018 a Gorffennaf 2021 yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o Llyswry (2,838); Ringland (1,211); Alway (1,042); Llanwern (423); a Langstone (304).

Cyfanswm yr Holl Droseddau Eraill a Gofnodwyd	
Police.co.uk ⁴⁴	Digwyddiadau o Awst 2018 i Orffennaf 2021
Alway 1	75
Alway 2	216
Alway 3	143
Alway 4	305
Alway 5	153
Alway 6	150
Alway	1,042
Ringland 1	295
Ringland 2	208
Ringland 3	101
Ringland 4	263
Ringland 5	89
Ringland 6	255
Ringland	1,211
Llyswry 1	358
Llyswry 2	341
Llyswry 3	424
Llyswry 4	154
Llyswry 5	882
Llyswry 6	528
Llyswry 7	151
Llyswry	2,838
Llanwern 1	343
Llanwern 2	80
Llanwern	423
Langstone 1	167
Langstone 2	73
Langstone 3	64
Langstone	304
Casnewydd	27,342

⁴⁴ www.Police.co.uk

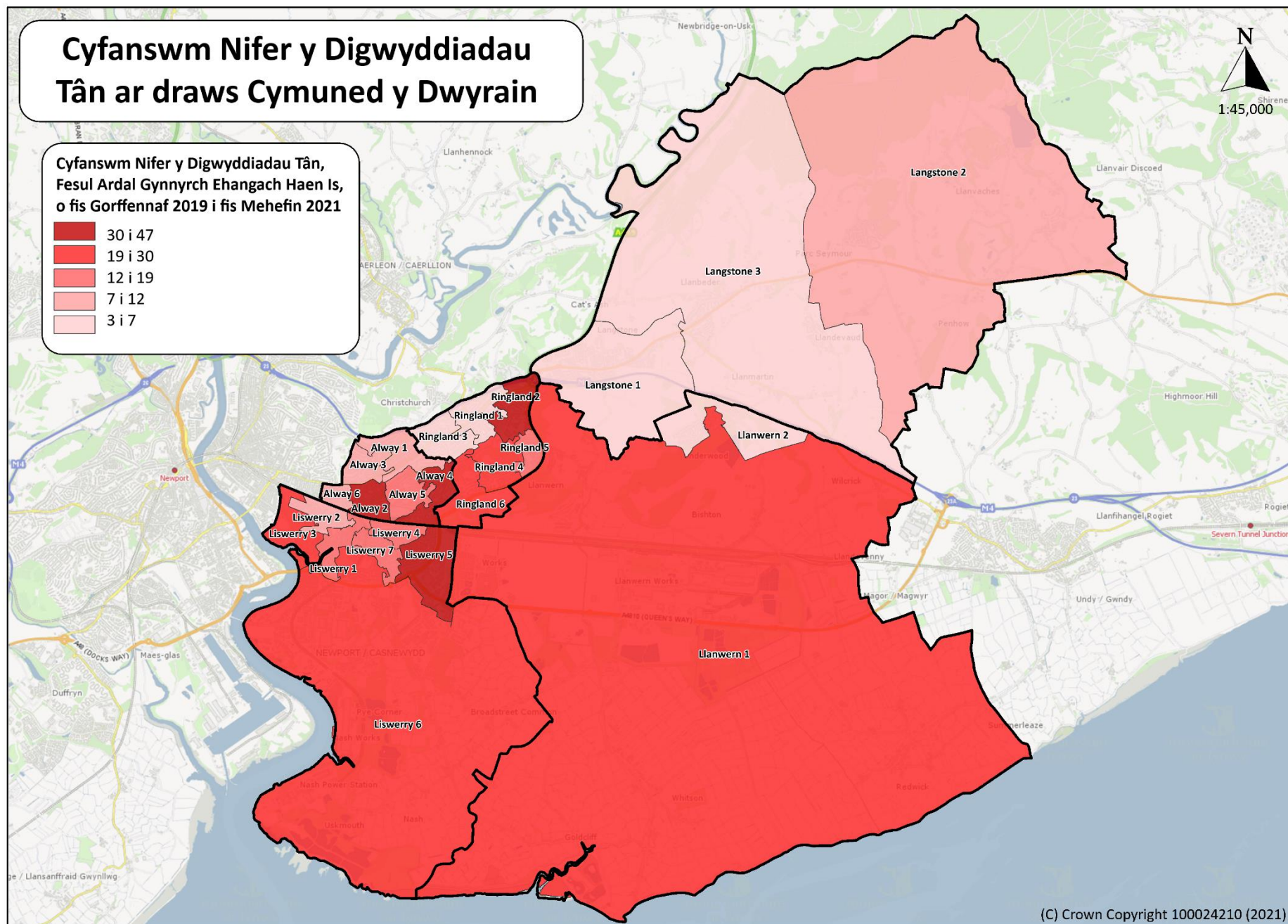
Tanau

O fewn cymuned y Dwyrain roedd yr ACEHI gyda'r cyfanswm uchaf o ddigwyddiadau tân o fis Gorffennaf 2019 i fis Mehefin 2021 yn Llyswry 5 (30), Alway 4 (41), Alway 2 (46) a Ringland 2 (47). Mae hyn yn cymharu â'r cyfanswm isaf o ddigwyddiadau tân yn Ringland 1 (3), Llanwern 2 (4), Langstone 3 (5), Langstone 1 (6) a Ringland 3 (6).

Ar draws cymuned y Dwyrain, roedd cyfanswm nifer y digwyddiadau tân rhwng mis Gorffennaf 2018 a mis Mehefin 2021 yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward yn amrywio o Langstone (19); Llanwern (25); Ringland (114); Alway (129); a Llyswry (135).

Cyfanswm Nifer y Digwyddiadau Tân	
GTADC ⁴⁵	Digwyddiadau rhwng Gorffennaf 2019 a Mehefin 2021
Alway 1	9
Alway 2	46
Alway 3	9
Alway 4	41
Alway 5	17
Alway 6	7
Alway	129
Ringland 1	3
Ringland 2	47
Ringland 3	6
Ringland 4	19
Ringland 5	12
Ringland 6	27
Ringland	114
Llyswry 1	16
Llyswry 2	9
Llyswry 3	23
Llyswry 4	17
Llyswry 5	30
Llyswry 6	27
Llyswry 7	13
Llyswry	135
Llanwern 1	21
Llanwern 2	4
Llanwern	25
Langstone 1	6
Langstone 2	8
Langstone 3	5
Langstone	19
Casnewydd	1,519

⁴⁵ Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru

Sut mae'r trefniadau byw i'r preswylwyr?

MALIC 2019 – Maes Tai

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru⁴⁶ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Diben y maes tai yw nodi tai annigonol, o ran amodau ffisegol a byw, ac argaeledd. Yma, mae amodau byw yn golygu addasrwydd y tai ar gyfer y rhai sy'n byw ynddynt, er enghraifft o ran iechyd a diogelwch, ac addasiadau angenrheidiol. Mae'r maes tai yn cynnwys dau ddangosydd:

- Mae dangosydd sy'n ymwneud â gorlenwi yn mesur canran y bobl sy'n byw ar aelwydydd gorlawn (mesur ystafelloedd gwely ar sail Cyfrifiad 2011).
- Dangosydd newydd wedi'i fodelu ar gyfer tai o ansawdd gwael. Mae'n mesur y tebygolrwydd y bydd tai mewn cyflwr gwael neu'n cynnwys peryglon difrifol (er enghraifft, risg o gwympto neu dai oer), ac fe'i cyfrifwyd o gymysgedd o arolwg a ffynonellau data gweinyddol gan y Sefydliad Ymchwil Adeiladu (BRE).

Gorlenwi

Daw'r data am bobl sy'n byw ar aelwydydd gorlawn o Gyfrifiad 2011 ac felly nid yw wedi newid o gymharu â data 2014. Roedd y data ym MALIC 2011 yn seiliedig ar ddata o Gyfrifiad 2001 ond ni ellir ei gymharu â data mwy diweddar oherwydd newid i'r mesur ar sail nifer yr ystafelloedd gwely.

Mae'r dangosydd hwn yn mesur a yw llety aelwyd yn orlawn (ar sail nifer yr ystafelloedd gwely). Defnyddir oedrannau aelodau'r aelwyd a'u perthynas â'i gilydd i gyfrifo nifer yr ystafelloedd gwely sydd eu hangen arnynt, ar sail fformiwla safonol. Gweler adroddiad technegol MALIC 2019⁴⁷ am fwy o fanylion.

Tai o Ansawdd Gwael

Ym MALIC 2019, mae'r maes tai yn cyflwyno dangosydd modelu newydd ar gyfer tai o ansawdd gwael. Mae'r dangosydd hwn yn helpu i gofnodi cyflwr ffisegol ac amodau byw. Dyma'r tro cyntaf i ddefnyddio data wedi'i fodelu mewn unrhyw faes o MALIC, ac mae wedi gwella'r ystod o wybodaeth am dai sydd ar gael yn yr ardal leol. Fodd bynnag, un anfantais o ddefnyddio data wedi'i fodelu'n barhaus yw'r cyfyngiad posibl o ran adlewyrchu effaith ymyriadau diweddar neu newidiadau eraill. Os yw'n llywio penderfyniadau, dylid defnyddio data wedi'i fodelu ar y cyd â data neu wybodaeth leol gadarn a chyfredol lle bynnag y bo'n bosibl.

Cyfrifir y dangosydd newydd gan ddefnyddio model a adeiladwyd o ddata arolwg, sy'n gwneud rhagfynegiadau tebygolrwydd am anheddau lefel unigol yng Nghymru, gan ddefnyddio ystod o setiau data gweinyddol fel mewnbynnau. Gweler adroddiad technegol MALIC 2019 am fwy o fanylion. Mae hyn yn ein galluogi i amcangyfrif y tebygolrwydd y bydd gan anheddau mewn ardal benodol:

- berygl Categori 1 oherwydd gormod o oerfel, cwympiadau neu beryglon eraill o dan y System Mesur Iechyd a Diogelwch ar gyfer Tai (SMIDT)⁴⁸
- neu y byddant mewn cyflwr gwael

Ystyrir bod gan annedd berygl Categori 1 o ganlyniad i oerfel gormodol os oes bygythiad difrifol o dymheredd dan do is-optimaidd. Asesir bod gan annedd berygl Categori 1 o ran cwympiadau os ystyrir bod risg ddifrifol o gwympto ar y grisiau, rhwng lefelau neu ar arwynebau gwastad, neu gwympto sy'n gysylltiedig â bath, cawod neu gyfleuster tebyg.

Dywedir bod annedd mewn cyflwr gwael os yw o leiaf un o'r elfennau adeiladwaith allweddol yn hen ac mae angen ei hadnewyddu neu ei hatgyweirio'n sylweddol oherwydd ei chyflwr; neu mae mwy nag un o'r

⁴⁶ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

⁴⁷ [Adroddiad Technegol MALIC 2019](#)

⁴⁸ [System Mesur Iechyd a Diogelwch Tai \(SMIDT\)](#)

cydrannau adeiladwaith eraill yn hen ac mae angen eu hadnewyddu neu eu hatgyweirio'n sylweddol. Sylwer bod angen i dai cymdeithasol gynnal Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC)⁴⁹, ac felly mewn ardaloedd lle mae cyfran uchel o dai cymdeithasol, mae'r data wedi'i fodelu yn tueddu i ddangos tebygolrwydd is o dai o ansawdd gwael.

Graddfeydd Tai 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	12.6	25.3	27.4	37.9
Cymru	1,909	10	20	30	50

Roedd AGEHI Llyswry 2 yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Tai, tra bod Alway 6 ac Alway 2 yn yr 20% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig; a Ringland 5 yn y 40% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig. O'i gymharu roedd ACEHI Langstone 1, Langstone 2 a Langstone 3 yn y 10% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Alway 1 yn yr 20% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; Llanwern 1, Llanwern 2 a Ringland 1 yn y 30% uchaf o'r lleiaf difreintiedig; a Llyswry 7 yn y 40% uchaf o'r ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghymru.

O ran y maes Tai, mae Langstone yn un o'r wardiau lleiaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda phob un o'i ACEHI yn y 10% uchaf o'r ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	Tai
Alway 1	1477	1534
Alway 2	72	375
Alway 3	1426	1047
Alway 4	111	1045
Alway 5	393	856
Alway 6	834	328
Ringland 1	329	1367
Ringland 2	146	1165
Ringland 3	645	1106
Ringland 4	102	857
Ringland 5	69	690
Ringland 6	183	1112
Llyswry 1	373	368
Llyswry 2	171	118
Llyswry 3	778	235
Llyswry 4	620	373
Llyswry 5	134	601
Llyswry 6	740	978
Llyswry 7	750	1237
Llanwern 1	913	1385
Llanwern 2	760	1463
Langstone 1	1702	1858
Langstone 2	1595	1804
Langstone 3	1660	1768

Allwedd:

Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

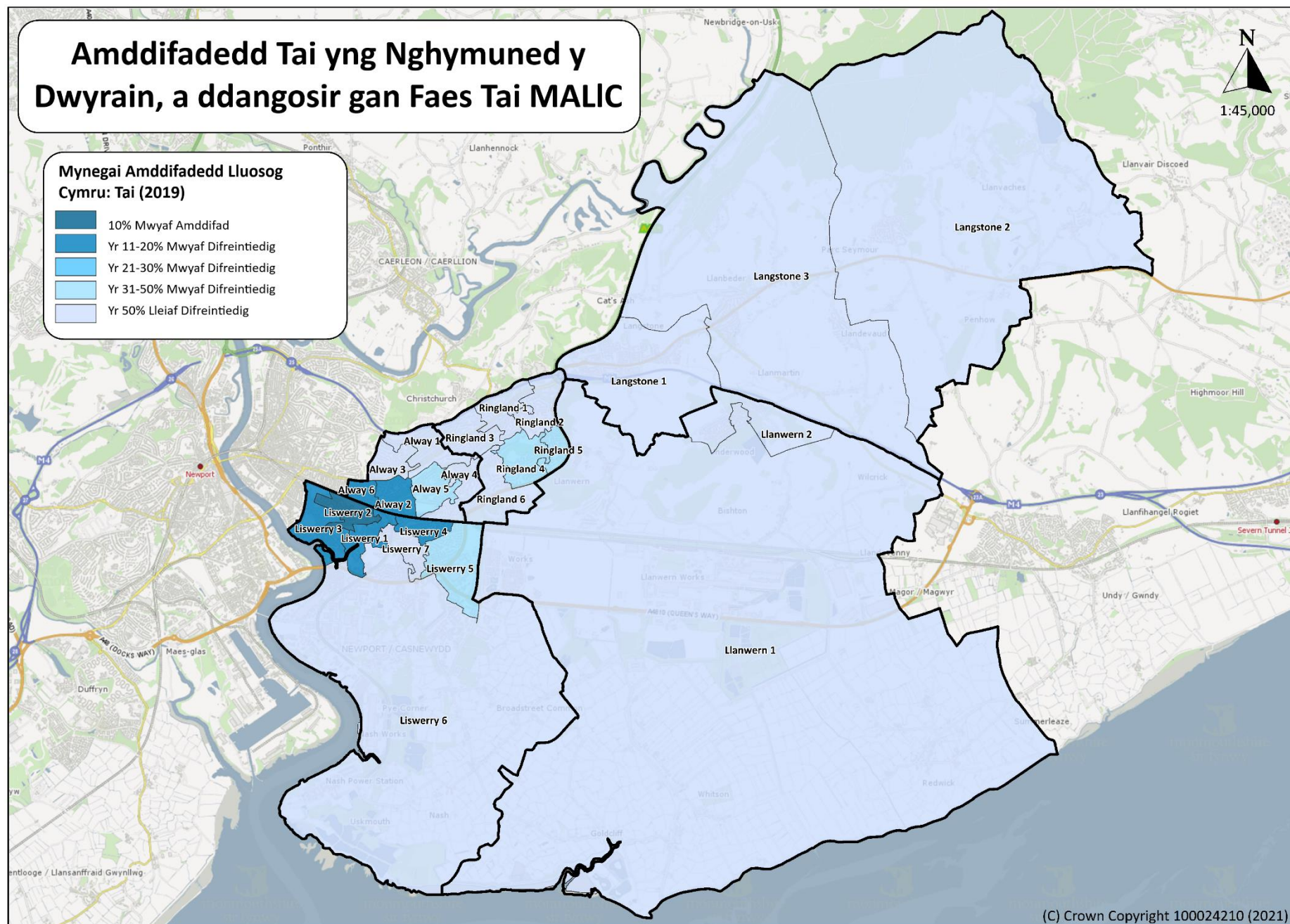
Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfeydd Maes Tai MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

⁴⁹ [Safon Ansawdd Tai Cymru \(SATC\)](#)

MALIC 2019 – Maes Mynediad i Wasanaethau

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru⁵⁰ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol:

Mae'r maes mynediad i wasanaethau yn mesur mynediad corfforol trwy amserau teithiau dychwelyd cyfartalog (mewn munudau) i 8 gwasanaeth gan ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus a 9 gwasanaeth sy'n defnyddio trafndiaeth breifat. Mae dangosydd mynediad i wasanaethau digidol hefyd wedi'i ychwanegu ar gyfer MALIC 2019, sy'n mesur mynediad i fand eang cyflym iawn. Amlinellir y dangosyddion sy'n cyfrannu at y maes hwn isod.

- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Fferyllfa
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Siop Fwyd
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Feddygfa
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Swyddfa Bost
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Ysgol Gynradd
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Lyfrgell Gyhoeddus
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Gyfleuster Chwaraeon
- Amser teithio cyhoeddus a phreifat cyfartalog i Ysgol Uwchradd
- Amser teithio preifat cyfartalog i Orsaf Betrol
- % Diffyg argaeledd band eang ar 30Mb/s

Mynediad Corfforol

Rydym wedi diweddarau cyfres o ddangosyddion MALIC 2014 sy'n mesur amserau teithio i wasanaethau allweddol. Er nad yw egwyddorion y fethodoleg ar gyfer mesur amserau teithio wedi newid rhwng MALIC 2014 a MALIC 2019 – mae'r pecynnau cymorth technegol a ddefnyddiwyd wedi newid yn sylweddol i geisio cynyddu cywirdeb, cadernid a'r modd i ailadrodd y data. Ceir manylion llawn am yr hyn sydd wedi newid, a'r paramedrau a ddefnyddiwyd ar gyfer cyfrifiadau MALIC 2019, yn yr Adroddiad Technegol⁵¹.

Oherwydd y gwelliannau a wnaed, dylid bod yn ofalus wrth ddehongli newidiadau yng ngwerthoedd y dangosydd amser teithio, nad ydynt yn gwbl gymaradwy â data hyn.

Ar gyfer MALIC 2019, cyfrifwyd amserau teithio trafndiaeth gyhoeddus (cerdded a defnyddio bws cyhoeddus, trên cyhoeddus neu goets cenedlaethol) i'r pwynt mynediad agosaf ar gyfer gwasanaeth penodol gan ddefnyddio propeR, cynllunydd teithiau amlfoddol ffynhonnell agored (ceir mwy o wybodaeth yn ystorfa GitHub⁵²).

Cyfrifwyd amserau teithio trafndiaeth breifat i'r man mynediad agosaf ar gyfer gwasanaeth penodol gan ddefnyddio'r llyfrgell pgRouting o fewn PostGIS. Cipiwyd y rhwydwaith cerbydau ar ffurf Rhwydwaith Priffyrdd MasterMap yr Arolwg Ordnans, gyda'r cyflymder cerbydau cyfartalog yn seiliedig ar Ddata Cyflymder Cyfartalog o Basemap.

Mae data cyflymder cyfartalog yn adlewyrchu'r cyflymder cerbydau cyfartalog ar draws 2018. Cafwyd geometreg y ffordd, amserlenni trafndiaeth gyhoeddus a'r holl darddiadau gwasanaethau ym mis Mawrth 2019.

Mynediad Digidol

Cyfrifir y dangosydd mynediad digidol fel cyfran y cartrefi a'r busnesau bach nad ydynt yn gallu cael band eang llinell sefydlog ar gyflymder cysoni lawrlwytho o 30Mb/s neu uwch (band eang cyflym iawn). Mae hyn yn

⁵⁰ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

⁵¹ [Adroddiad Technegol MALIC 2019](#)

⁵² [Ystorfa GitHub](#)

cynnwys eiddo heb fand eang. Y ffynhonnell yw Adroddiad Cysylltu'r Gwledydd Ofcom ar gyfer Gwanwyn 2019⁵³.

Graddfeydd Mynediad i Wasanaethau 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	2.1	8.4	23.2	43.2
Cymru	1,909	10	20	30	50

Roedd AGEHI Llanwern 1 yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer y maes Mynediad i Wasanaethau, tra bod Langstone 2, Llyswry 6 a Ringland 5 yn yr 20% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig; ac Alway 4 ac Alway 2 yn y 50% uchaf o'r rhai lleiaf difreintiedig. O'i gymharu, mae AGEHI Alway 3 yn y 10% uchaf o'r rhai lleiaf difreintiedig; Llyswry 7 yn yr 20% uchaf o'r rhai lleiaf difreintiedig; a Ringland 3, Llanwern 2 a Langstone 1 yn y 40% uchaf o'r ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Mynediad i Wasanaethau mae rhai amrywiadau ar draws yr ACEHI ym mhob ward, gyda Llanwern yn dangos bod 1 o'i ACEHI yn yr 10% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig a'r llall yn y 40% uchaf o'r lleiaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	Mynediad i Wasanaethau
Alway 1	1477	1574
Alway 2	72	818
Alway 3	1426	1813
Alway 4	111	775
Alway 5	393	1437
Alway 6	834	1711
Ringland 1	329	799
Ringland 2	146	577
Ringland 3	645	1333
Ringland 4	102	389
Ringland 5	69	374
Ringland 6	183	790
Llyswry 1	373	890
Llyswry 2	171	642
Llyswry 3	778	1248
Llyswry 4	620	1301
Llyswry 5	134	473
Llyswry 6	740	292
Llyswry 7	750	1649
Llanwern 1	913	130
Llanwern 2	760	1262
Langstone 1	1702	1199
Langstone 2	1595	200
Langstone 3	1660	594

Allwedd:

Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

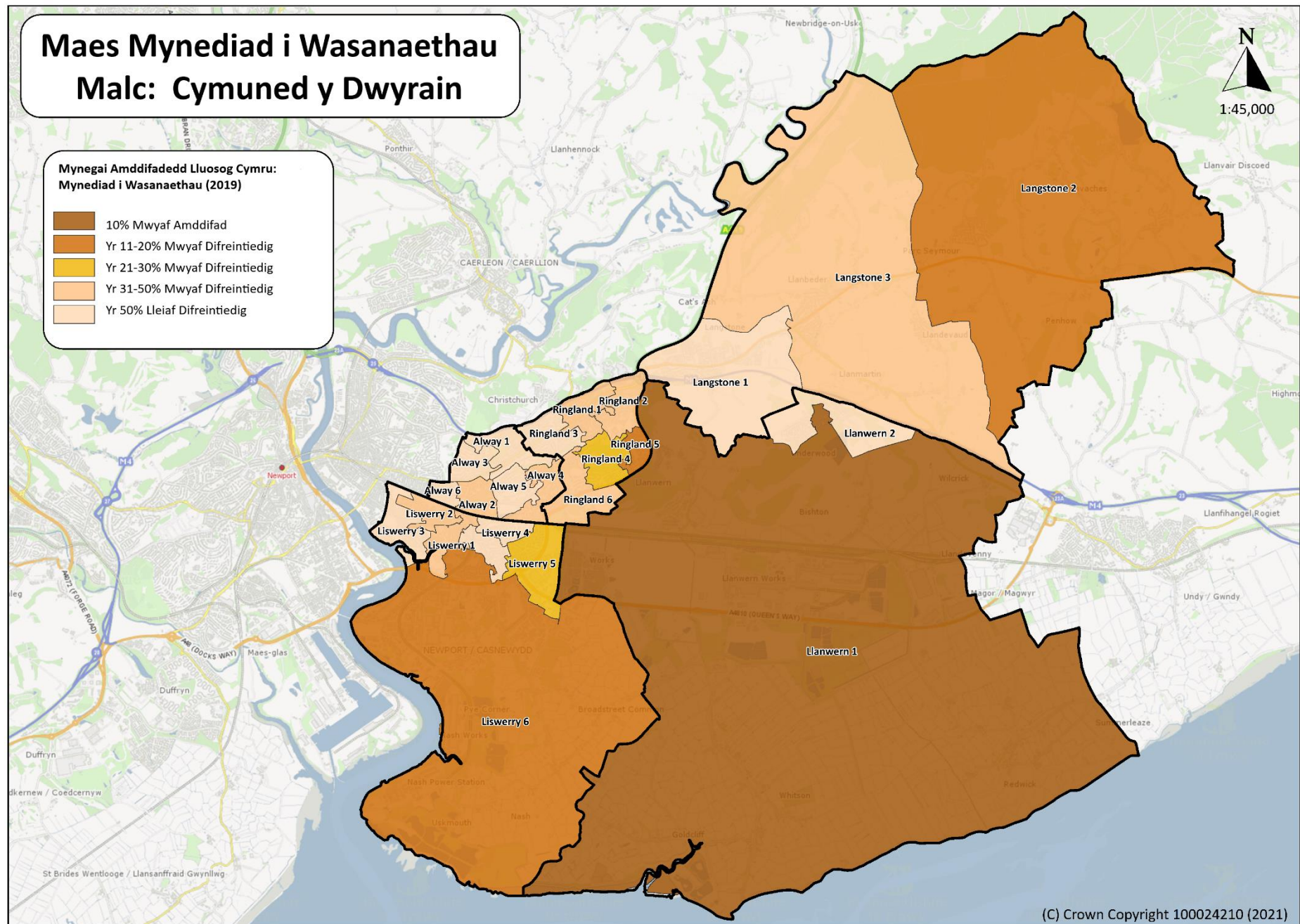
Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfeydd Maes Mynediad i Wasanaethau MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

⁵³ [Adroddiad Cysylltu'r Gwledydd Ofcom ar gyfer Gwanwyn 2019](#)

Cartrefi Gwag

Ar draws cymuned y Dwyrain roedd nifer y cartrefi gwag yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward yn amrywio o Llanwern (12); Langstone (18); Ringland (22); Alway (28); a Llyswwry (44).

Nifer y Cartrefi Gwag	
Prosbectws Tai CDC Mehefin 2021 ⁵⁴	Rhif
Alway	28
Ringland	22
Llyswwry	44
Llanwern	12
Langstone	18
Casnewydd	625

Mae'r ddelwedd thematig isod yn dangos nifer y cartrefi gwag o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

Tai Fforddiadwy

Ar draws cymuned y Dwyrain, roedd canran y stoc bresennol sy'n dai fforddiadwy yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o Langstone (4%); Llyswwry (18%); Llanwern (19%); Alway (27%); a Ringland (41%).

Stoc Bresennol sy'n Dai Fforddiadwy	
Prosbectws Tai CDC Mehefin 2021	%
Alway	27
Ringland	41
Llyswwry	18
Llanwern	19
Langstone	4

Mae'r ddelwedd thematig isod yn dangos canran y stoc bresennol sy'n dai fforddiadwy o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

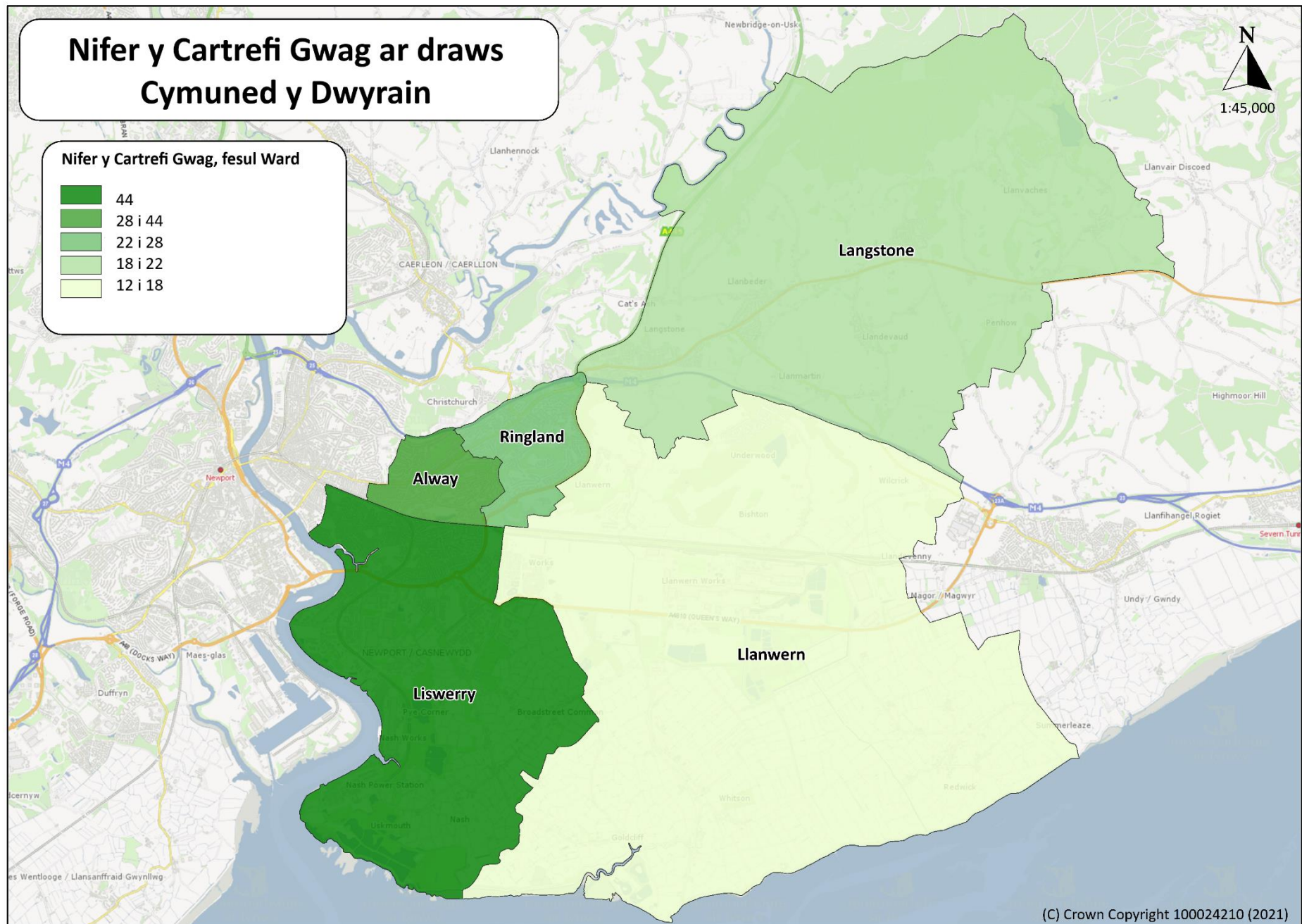
Chwilio am Lety

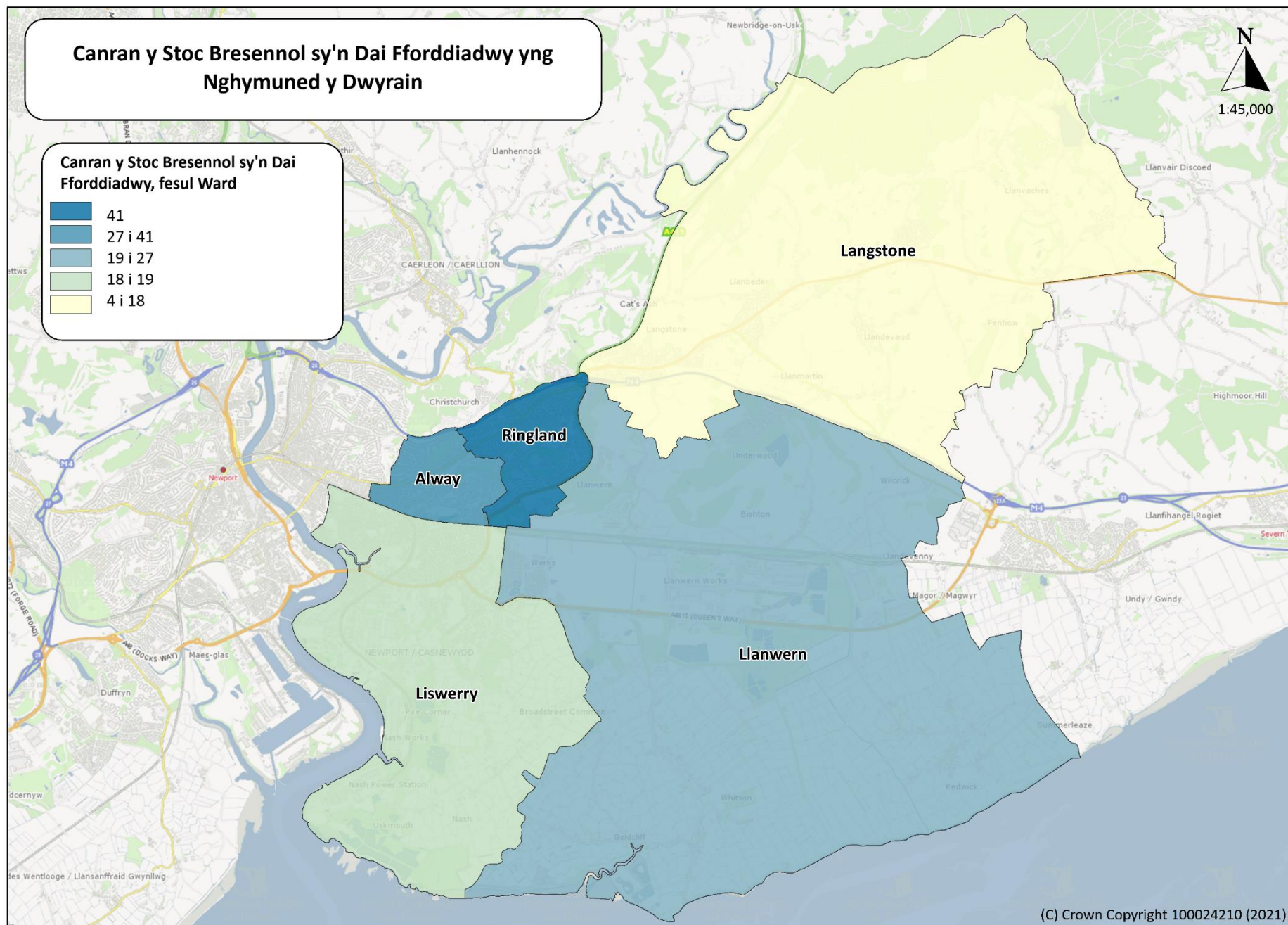
Ar draws cymuned y Dwyrain roedd canran yr ymgeiswyr tai a oedd yn chwilio am lety yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o Llanwern (16%); Langstone (17%); Alway (19%); Ringland (19%); a Llyswwry (20%).

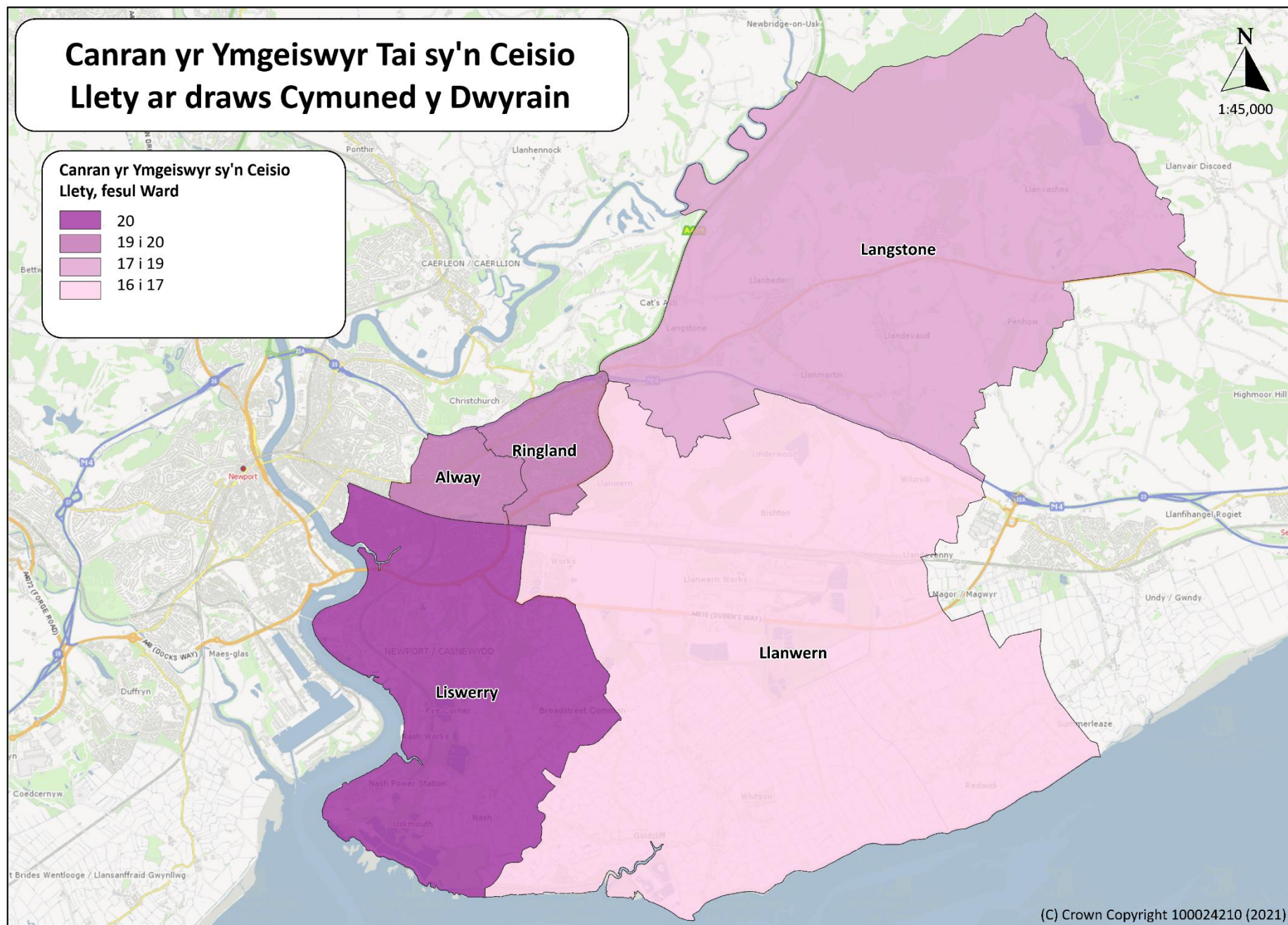
Ymgeiswyr Tai yn Ceisio Llety	
Prosbectws Tai CDC Mehefin 2021	%
Alway	19
Ringland	19
Llyswwry	20
Llanwern	16
Langstone	17

Mae'r ddelwedd thematig isod yn dangos canran yr ymgeiswyr tai sy'n chwilio am lety o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

⁵⁴ Prosbectws Tai Cyngor Dinas Casnewydd Mehefin 2021

Adran 5: Lles Diwylliannol

Mae lles diwylliannol yn cwmpasu meysydd fel tollau, credoau a rennir, ymddygiadau a hunaniaeth. Gallai gwybodaeth a allai fod yn ddefnyddiol wrth asesu lles diwylliannol ardal gynnwys mesurau sy'n ymwneud â threftadaeth, iaith a thraddodiadau, a chymryd rhan mewn gweithgareddau hamdden, creadigol a diwylliannol.

Ar hyn o bryd, prin yw'r mesurau sydd ar gael ar lefel ward neu AGEHI i gefnogi'r asesiad ardal leol o les diwylliannol.

Beth yw prif iaith y gymuned?

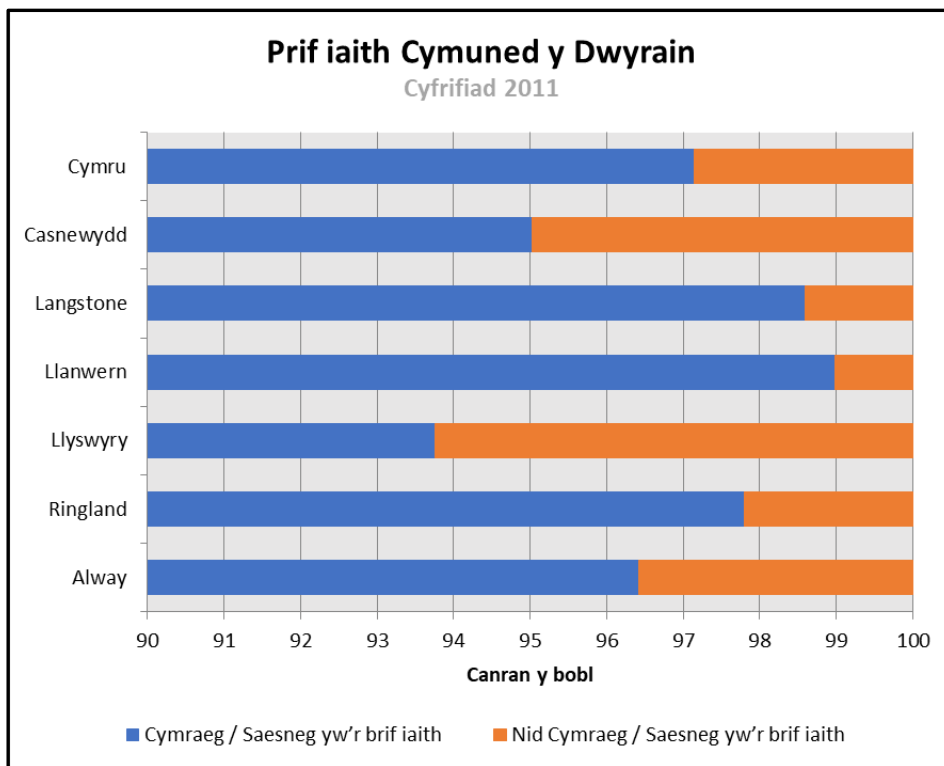
Roedd data diweddaraf y Cyfrifiad yn 2011⁵⁵ yn dangos, bod preswylwyr (3 oed a throsodd) yng nghymuned y Dwyrain a ddywedodd mai Cymraeg / Saesneg oedd eu prif iaith, yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward, o Llyswry (93.8%); Alway (96.4%); Ringland (97.8%); Langstone (98.6%); a Llanwern (99.0%); a oedd yn cymharu â 95.0% ar gyfer Casnewydd a 97.1% ar gyfer Cymru.

Prif iaith y gymuned								
Cyfrifiad 2011	Pawb arferol 3 oed a hŷn		Cymraeg / Saesneg		Nid Cymraeg / Saesneg		Iaith arwyddion (gan gynnwys yn y Gymraeg / Saesneg)	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway 1	1,242	97.3	1,215	97.8	27	2.2	1	0.1
Alway 2	1,329	93.4	1,250	94.1	79	5.9	1	0.1
Alway 3	1,492	96.6	1,462	98.0	30	2.0	0	0.0
Alway 4	1,371	93.5	1,334	97.3	37	2.7	0	0.0
Alway 5	1,243	95.5	1,216	97.8	27	2.2	0	0.0
Alway 6	1,234	93.6	1,151	93.3	83	6.7	1	0.1
Alway	7,911	95.0	7,628	96.4	283	3.6	3	0.0
Ringland 1	1,450	96.7	1,415	97.6	35	2.4	1	0.1
Ringland 2	1,369	96.1	1,346	98.3	23	1.7	0	0.0
Ringland 3	1,604	96.6	1,558	97.1	46	2.9	0	0.0
Ringland 4	1,407	95.3	1,369	97.3	38	2.7	1	0.1
Ringland 5	1,280	95.0	1,254	98.0	26	2.0	0	0.0
Ringland 6	1,091	95.7	1,078	98.8	13	1.2	3	0.3
Ringland	8,201	95.9	8,020	97.8	181	2.2	5	0.1
Llyswry 1	1,575	93.1	1,479	93.9	96	6.1	0	0.0
Llyswry 2	1,390	93.5	1,290	92.8	100	7.2	1	0.1
Llyswry 3	2,487	92.8	2,144	86.2	343	13.8	1	0.0
Llyswry 4	1,301	95.5	1,273	97.8	28	2.2	1	0.1
Llyswry 5	2,036	96.0	1,937	95.1	99	4.9	0	0.0
Llyswry 6	1,447	97.6	1,405	97.1	42	2.9	0	0.0
Llyswry 7	1,468	96.0	1,446	98.5	22	1.5	2	0.1
Llyswry	11,704	94.7	10,974	93.8	730	6.2	5	0.0
Llanwern 1	1,438	97.7	1,421	98.8	17	1.2	0	0.0
Llanwern 2	1,433	96.2	1,421	99.2	12	0.8	0	0.0
Llanwern	2,871	97.0	2,842	99.0	29	1.0	0	0.0
Langstone 1	1,851	96.9	1,806	97.6	45	2.4	0	0.0
Langstone 2	1,124	98.1	1,120	99.6	4	0.4	1	0.1
Langstone 3	1,351	98.8	1,339	99.1	12	0.9	0	0.0
Langstone	4,326	97.8	4,265	98.6	61	1.4	1	0.0
Casnewydd	139,849	96.0	132,901	95.0	6,948	5.0	71	0.1
Cymru	2,955,841	96.5	2,871,405	97.1	84,436	2.9	1,118	0.0

⁵⁵ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

Roedd amrywiad hefyd rhwng yr ACEHI ym mhob un o'r wardiau, yn amrywio o 93.3% i 98.0% yn Alway; 97.1% i 98.8% yn Ringland; 86.2% i 98.5% yn Llyswwry; 98.8% i 99.2% yn Llanwern; a 97.6% i 99.6% yn Langstone.

Roedd gan Llyswwry ganran is o drigolion (3 oed a throsodd) a ddywedodd mai Cymraeg / Saesneg oedd eu prif iaith o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, tra bod gan Lanwern, Langstone, Ringland ac Alway ganran uwch.

Pwy sy'n siarad Cymraeg yn y gymuned?

Roedd data diweddaraf y Cyfrifiad yn 2011⁵⁶ yn dangos bod preswylwyr (3 oed a throsodd) o fewn cymuned y Dwyrain a ddywedodd eu bod yn gallu siarad Cymraeg yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward; o Ringland (8.1%); Llyswry (8.9%); Langstone (10.0%); Alway (10.4%); a Llanwern (11.2%), a oedd yn cymharu â 9.3% ar gyfer Casnewydd a 19.0% ar gyfer Cymru.

Mae amrywiaeth hefyd rhwng yr ACEHI o fewn pob un o'r wardiau, gan amrywio o 9.5% i 11.4% yn Alway; 6.2% i 10.2% yn Ringland; 7.0% i 10.4% yn Llyswry; 9.0% i 13.3% yn Llanwern; a 6.9% i 11.5% yn Langstone.

Roedd gan Ringland a Llyswry ganran is o breswylwyr (3 oed a throsodd) a ddywedodd eu bod yn gallu siarad Cymraeg o gymharu â chyfartaledd Casnewydd, tra bod gan Llanwern, Alway a Langstone ganran uwch.

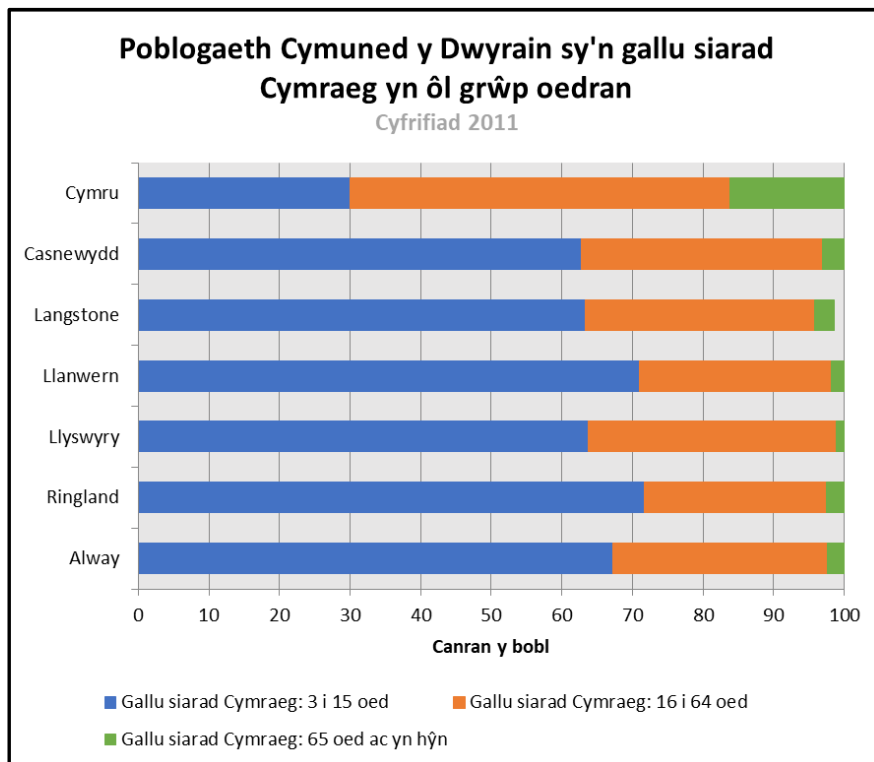
Sgiliau iaith Gymraeg y gymuned (3 oed a hŷn)								
Cyfrifiad 2011	Gallu siarad Cymraeg		Gallu siarad Cymraeg (3 i 15 oed)		Gallu siarad Cymraeg (16 i 64 oed)		Gallu siarad Cymraeg (65 oed a hŷn)	
	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%	Rhif	%
Alway 1	141	11.4	80	56.7	58	41.1	3	2.1
Alway 2	132	9.9	105	79.5	26	19.7	1	0.8
Alway 3	157	10.5	104	66.2	49	31.2	4	2.5
Alway 4	149	10.9	105	70.5	44	29.5	0	0.0
Alway 5	118	9.5	78	66.1	31	26.3	9	7.6
Alway 6	124	10.0	80	64.5	41	33.1	3	2.4
Alway	821	10.4	552	67.2	249	30.3	20	2.4
Ringland 1	115	7.9	79	68.7	34	29.6	2	1.7
Ringland 2	85	6.2	50	58.8	32	37.6	3	3.5
Ringland 3	163	10.2	107	65.6	51	31.3	5	3.1
Ringland 4	115	8.2	91	79.1	24	20.9	0	0.0
Ringland 5	103	8.0	86	83.5	16	15.5	1	1.0
Ringland 6	87	8.0	66	75.9	15	17.2	6	6.9
Ringland	668	8.1	479	71.7	172	25.7	17	2.5
Llyswry 1	143	9.1	96	67.1	45	31.5	2	1.4
Llyswry 2	145	10.4	114	78.6	31	21.4	0	0.0
Llyswry 3	225	9.0	128	56.9	96	42.7	1	0.4
Llyswry 4	124	9.5	86	69.4	38	30.6	0	0.0
Llyswry 5	154	7.6	75	48.7	78	50.6	1	0.6
Llyswry 6	102	7.0	60	58.8	38	37.3	4	3.9
Llyswry 7	146	9.9	103	70.5	39	26.7	4	2.7
Llyswry	1,039	8.9	662	63.7	365	35.1	12	1.2
Llanwern 1	130	9.0	89	68.5	37	28.5	4	3.1
Llanwern 2	191	13.3	139	72.8	50	26.2	2	1.0
Llanwern	321	11.2	228	71.0	87	27.1	6	1.9
Langstone 1	213	11.5	152	71.4	55	25.8	6	2.8
Langstone 2	77	6.9	39	50.6	33	42.9	5	6.5
Langstone 3	143	10.6	83	58.0	53	37.1	7	4.9
Langstone	433	10.0	274	63.3	141	32.6	12	2.8
Casnewydd	13,002	9.3	8,164	62.8	4,436	34.1	402	3.1
Cymru	562,016	19.0	168,750	30.0	302,334	53.8	90,932	16.2

⁵⁶ Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

O fewn cymuned y Dwyrain, roedd y rhaniad oedran ar gyfer preswylwyr sy'n gallu siarad Cymraeg yn amrywio ar draws pob un o'i phum ward. Ringland sydd â'r ganran uchaf o'u poblogaeth rhwng 3 a 15 oed sy'n gallu siarad Cymraeg (71.7%), ac yna Llanwern (71.0%); Alway (67.2%); Llyswry (63.7%); a'r ganran isaf yn Langstone (63.3%). Roedd hyn yn cymharu â 62.8% ar gyfer Casnewydd a 30.0% ar gyfer Cymru.

Llyswry oedd â'r ganran uchaf o'r boblogaeth 16 i 64 oed sy'n gallu siarad Cymraeg (35.1%), ac yna Langstone (32.6%); Alway (30.3%); Llanwern (27.1%); ac mae'r ganran isaf yn Ringland (25.7%). Roedd hyn yn cymharu â 34.1% ar gyfer Casnewydd a 53.8% ar gyfer Cymru.

Langstone oedd â'r ganran uchaf o'r boblogaeth 65 oed a throsodd sy'n gallu siarad Cymraeg (2.8%), ac yna Ringland (2.5%); Alway (2.4%); Llanwern (1.9%); a'r ganran isaf yn Llyswry (1.2%). Roedd hyn yn cymharu â 3.1% ar gyfer Casnewydd a 16.2% ar gyfer Cymru.

Adran 6: Lles Amgylcheddol

Gall ein hamgylchedd a sut rydym yn teimlo amdano effeithio ar ein lles. Mae lles amgylcheddol yn cwmpasu ystod eang o feysydd. Mae'r rhain yn cynnwys deall cyflwr presennol ein hamgylchedd naturiol ac effaith ein gweithredoedd arno. Mae hefyd yn cynnwys rheoli a diogelu'r amgylchedd a deall unrhyw risgiau i ni ein hunain ac eraill o'r amgylchedd o'n cwmpas.

Beth yw cyfansoddiad yr amgylchedd?

MALIC 2019 – Maes yr Amgylchedd Ffisegol

Mae Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru⁵⁷ (MALIC) 2019 yn mesur amddifadedd cymharol mewn ardaloedd bach. Ar hyn o bryd, wyth maes (neu fath) ar wahân o amddifadedd a gwmpesir gan MALIC. Mae pob maes wedi'i greu o amrywiaeth o ddangosyddion gwahanol: Diben y maes hwn yw mesur ffactorau yn yr ardal leol a all effeithio ar les neu ansawdd bywyd y sawl sy'n byw yn yr ardal. Mae maes yr amgylchedd ffisegol yn cynnwys tri is-faes fel a ganlyn:

- Ansawdd Aer (tri dangosydd)
- Perygl Llifogydd (un dangosydd)
- Mannau Gwyrdd (dau ddangosydd)

Bu sawl newid methodolegol i faes yr amgylchedd ffisegol rhwng MALIC 2014 a MALIC 2019. Ym MALIC 2014, roedd yr is-faes Ansawdd Aer yn cynnwys dau ddangosydd – Crynodiadau Aer ac Allyriadau Aer – a gyfrifwyd gan ddefnyddio cyfuniad o ddata crynodiadau ar gyfer amrywiaeth o lygryddion ac Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer. Mae'r is-faes wedi'i symleiddio ar gyfer MALIC 2019 ac mae bellach yn cynnwys tri dangosydd ar sail gwerthoedd crynodiad cyfartalog wedi'u pwysoli gan y boblogaeth o'r llygryddion canlynol:

- Nitrogen deuocsid (NO₂)
- Gronynnau < 10 µm (PM₁₀)
- Gronynnau < 2.5 µm (PM_{2.5})

Mae is-faes Mannau Gwyrdd wedi'i gynnwys ym MALIC 2019 yn hytrach nag is-faes Agosrwydd at Safleoedd Gwaredu Gwastraff a Diwydiannol. Mae'r is-faes hwn yn cynnwys dau ddangosydd:

- Agosrwydd at fannau gwyrdd naturiol hygrych – mesur canran yr aelwydydd o fewn 300 metr o fan gwyrdd naturiol hygrych, a
- Sgôr manau gwyrdd amgylchynol – mesur Mynegai Llystyfiant Gwahaniaeth wedi'i Normaleiddio (MLIGN) cymedrig ar gyfer aelwydydd.

Mae'r is-faes Perygl Llifogydd ar gyfer MALIC 2019 wedi dod o set ddata Asesu Perygl Llifogydd Cymru (APLIC) a ddatblygwyd ac a ddarparwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC). Mae'r data hwn yn cynnwys gwybodaeth am berygl llifogydd o afonydd, y môr a llifogydd dŵr wyneb. Mae hyn yn newid o MALIC 2014 lle nad oedd cyfrifiad yr is-faes Perygl Llifogydd yn cynnwys llifogydd dŵr wyneb.

Dangosyddion Ansawdd Aer

Mae'r is-faes Ansawdd Aer yn cynnwys tri dangosydd ar wahân sy'n mesur crynodiadau o lygryddion allweddol. Fe'u creir gan ddefnyddio mesuriadau o lygryddion a allai gael effeithiau negyddol ar iechyd pobl a/neu'r amgylchedd, ar sail y ddealltwriaeth feddygol a gwyddonol orau, ac fe'u cynigir fel mesur procsi o ansawdd yr amgylchedd cyfagos. Mae ansawdd aer gwael yn awgrymu agosrwydd at weithgareddau penodol fel symudiad traffig, hylosgi domestig a safleoedd diwydiannol – gweithgareddau a allai gael effaith negyddol ar ansawdd bywyd, yr amgylchedd lleol ac iechyd.

⁵⁷ [Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2019](#)

Dangosyddion manau gwyrdd

Mae'r is-faes Mannau Gwyrdd yn cynnwys dau ddangosydd sy'n mesur agosrwydd at fannau gwyrdd hygrych, naturiol a swm y manau gwyrdd amgylchynol. Po uchaf yw gwerth yr MLIGN, y mwyaf o fannau gwyrdd amgylchynol sydd yn yr ardal ddaearyddol honno.

Graddfeydd yr Amgylchedd Ffisegol 2019	Nifer yr ACEHI	% yr ACEHI yn y 10% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-191	% yr ACEHI yn y 20% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-382	% yr ACEHI yn y 30% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-573	% yr ACEHI yn y 50% mwyaf difreintiedig Graddfeydd 1-955
Casnewydd	95	43.2	68.4	80	95.8
Cymru	1,909	10	20	30	50

Roedd ACEHI Llyswry 5, Llyswry 7, Llyswry 4, Alway 6, Llyswry 2, Llyswry 1, Llyswry 6, Ringland 2, Ringland 1, Ringland 3, Llyswry 3, Alway 3, Alway 1 a Llanwern 1 yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru ar gyfer parth yr Amgylchedd Ffisegol, tra bod Langstone 1 yn yr 20% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig. O'i gymharu, dim ond Llanwern 2 oedd y tu allan i'r 40% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig; roedd Langstone 2 yn y 40% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig; Ringland 6 yn y 30% uchaf o'r rhai mwyaf difreintiedig; ac Alway 4, Alway 2 ac Alway 5 yn yr 20% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

Ar gyfer y maes Amgylchedd Ffisegol, mae Llyswry yn un o'r wardiau mwyaf difreintiedig yng Nghasnewydd, gyda phob un o'i ACEHI yn y 10% uchaf o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

	Graddfeydd MALIC	Amgylchedd Ffisegol
Alway 1	1477	164
Alway 2	72	195
Alway 3	1426	154
Alway 4	111	217
Alway 5	393	194
Alway 6	834	58
Ringland 1	329	134
Ringland 2	146	116
Ringland 3	645	136
Ringland 4	102	303
Ringland 5	69	376
Ringland 6	183	428
Llyswry 1	373	74
Llyswry 2	171	71
Llyswry 3	778	130
Llyswry 4	620	54
Llyswry 5	134	7
Llyswry 6	740	95
Llyswry 7	750	29
Llanwern 1	913	178
Llanwern 2	760	829
Langstone 1	1702	198
Langstone 2	1595	677
Langstone 3	1660	526

Allwedd:

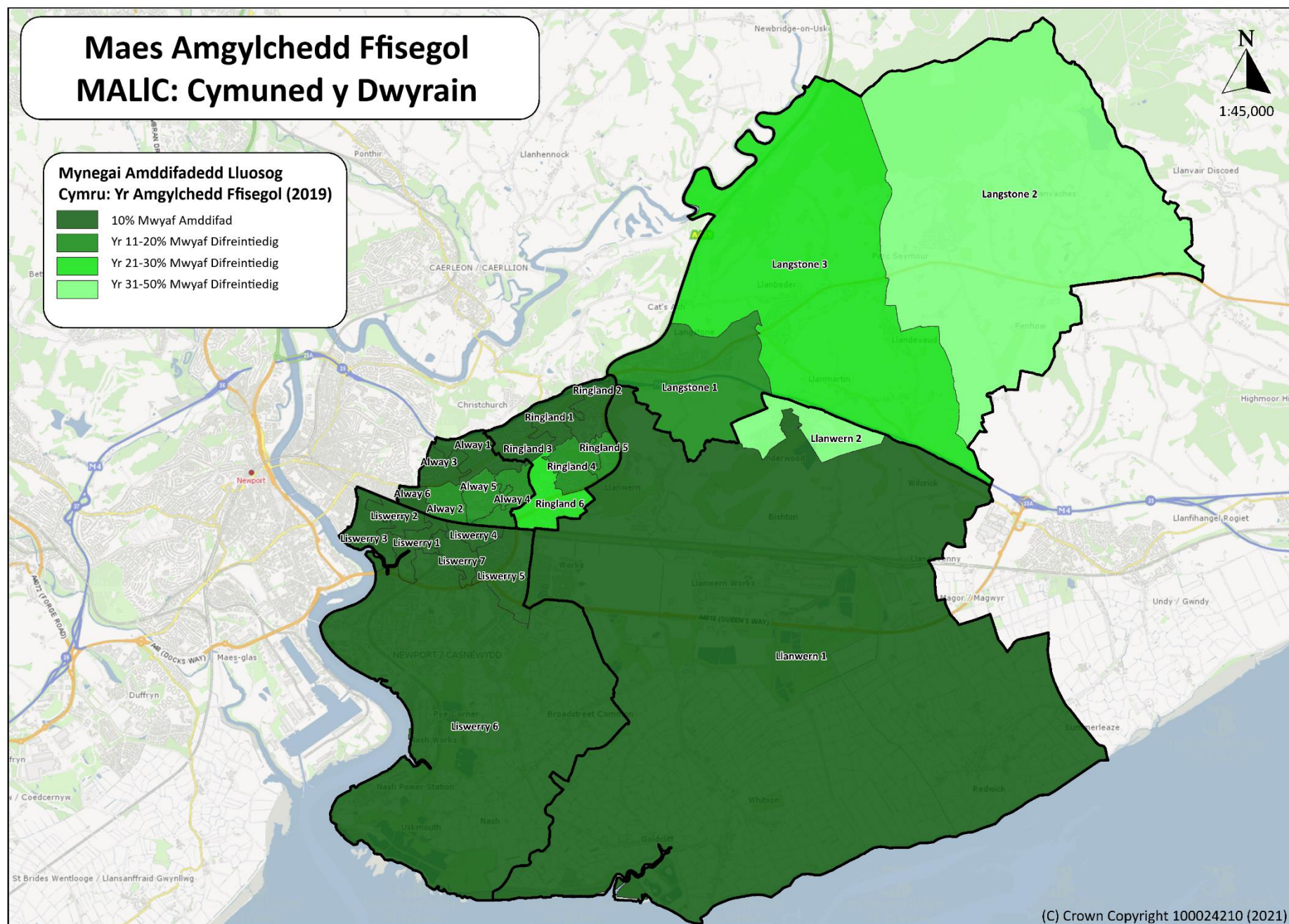
Graddfa MALIC gyffredinol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Graddfeydd Maes MALIC Unigol lle mae'r Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru

Ystod Graddfeydd MALIC:

1 i 191	-	y 10% mwyaf difreintiedig
192 i 382	-	yr 20% mwyaf difreintiedig
383 i 573	-	y 30% mwyaf difreintiedig
574 i 955	-	y 50% mwyaf difreintiedig
956 i 1,909	-	y 50% lleiaf difreintiedig

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos graddfeydd Maes Amgylchedd Ffisegol MALIC ar gyfer pob Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ddynodedig o fewn pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

Sut dirwedd sydd yno?

Mannau Gwyrdd Naturiol Hygyrch

Mae'r safon ofynnol a fabwysiadwyd o 2.4 hectar fesul 1,000 o'r boblogaeth ar gyfer mannau agored, chwaraeon a hamdden yn deillio o 'Safonau Meincnod' gofynnol Meysydd Chwarae Cymru ar gyfer chwaraeon a chwarae awyr agored. Dyma'r unig safon genedlaethol a ddarperir ar gyfer chwaraeon awyr agored a mannau chwarae ac felly mae'n dal i gael ei hargymell fel arfer gorau. Mae'r safon Meysydd Chwarae Cymru yn cynrychioli lefel ofynnol o ddarpariaeth a dylid ceisio ei chyrraedd felly ledled Casnewydd mewn ardaloedd trefol a gwledig.

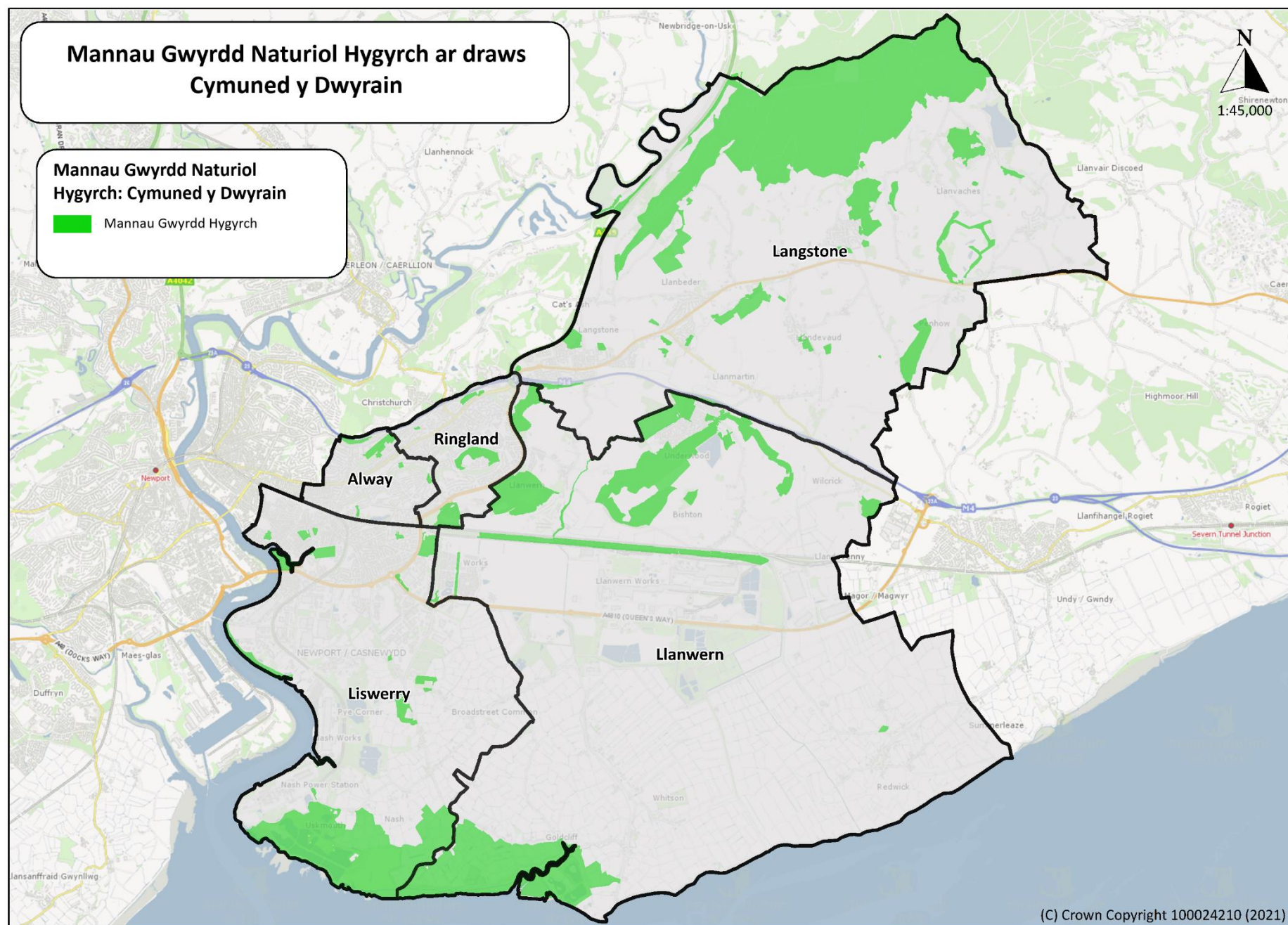
Mae'r safonau meincnod wedi'u rhoi ar waith wrth ddarparu chwaraeon a chwarae awyr agored a'u defnyddio i helpu i nodi unrhyw ardaloedd fesul ward yng Nghasnewydd lle mae diffyg darpariaeth. Ceir dadansoddiad manwl a chrynodeb o'r Ddarpariaeth Mannau Agored ffurfiol, anffurfiol a'r rhai ag offer ar gyfer y pum ward yng nghymuned y Dwyrain isod.

	Poblogaeth 2011	Categori Mannau Agored	Gofyniad Meysydd Chwarae Cymru (hectarau)	Darpariaeth Wirioneddol (hectarau)	Diffyg / Gwaged
Alway	8,331	Crynodeb	19.99	13.04	-6.95 ↓
		Ffurfiol	13.33	8.27	-5.06 ↓
		Anffurfiol	4.58	4.68	0.10 ↑
		Ag offer	2.08	0.09	-1.99 ↓
Ringland	8,550	Crynodeb	20.52	18.31	-2.21 ↓
		Ffurfiol	13.68	5.82	-7.86 ↓
		Anffurfiol	4.70	12.11	7.41 ↑
		Ag offer	2.14	0.38	-1.76 ↓
Llyswry	12,353	Crynodeb	29.65	49.85	20.20 ↑
		Ffurfiol	19.76	45.17	25.41 ↑
		Anffurfiol	6.79	4.40	-2.39 ↓
		Ag offer	3.09	0.28	-2.81 ↓
Llanwern	2,961	Crynodeb	7.11	5.66	-1.45 ↓
		Ffurfiol	4.74	3.35	-1.39 ↓
		Anffurfiol	1.63	1.75	0.12 ↑
		Ag offer	0.74	0.56	-0.18 ↓
Langstone	4425	Crynodeb	10.62	4.20	-6.42 ↓
		Ffurfiol	7.08	1.72	-5.36 ↓
		Anffurfiol	2.43	2.29	-0.14 ↓
		Ag offer	1.11	0.19	-0.92 ↓

O fewn cymuned y Dwyrain mae Alway (-6.95), Langstone (-6.42), Ringland (-2.21) a Llanwern (-1.45) yn dangos diffygion cyffredinol mewn darpariaeth mannau agored wrth gymharu gofynion FIT (Meysydd Chwarae Cymru) a darpariaeth wirioneddol, tra bod gan Lyswry (20.20) wagred yn y ddarpariaeth.

Mae gan Alway, Ringland a Llanwern ddifffyg yn y ddarpariaeth Mannau Agored Ffurfiol a'r rhai â Chyfarpar a gwaged mewn darpariaeth Anffurfiol. Mae gan Lyswry wagred yn y ddarpariaeth Mannau Agored Ffurfiol a diffyg yn y ddarpariaeth Anffurfiol a'r rhai ag Offer. Ond mae gan Langstone ddifffyg yn y ddarpariaeth Mannau Agored Ffurfiol, Anffurfiol a'r rhai ag Offer.

Mae'r ddelwedd thematig ganlynol yn dangos darpariaeth mannau agored a mannau gwyrdd naturiol hygyrch ar draws pum cymuned y Dwyrain.

Beth yw'r lefelau ansawdd aer ac allyriadau yng nghymuned y Dwyrain?

Gall ansawdd yr aer a anadlwn effeithio'n sylweddol ar ein hiechyd. Prif achosion ansawdd aer gwael yw allyriadau diwydiannol a thraffig ar y ffyrdd. Mae'r llywodraeth genedlaethol ac awdurdodau lleol wedi ymrwymo i wella ansawdd aer, ymrwymiad sydd wedi'i ysgrifennu yn y gyfraith.

Y llygryddion sy'n peri'r prif bryder yw nitrogen deuocsid (NO₂) sydd â throthwy o 40µg/m³ y flwyddyn, a deunydd gronynnol – PM₁₀ (trothwy o 18µg/m³ y flwyddyn) a PM_{2.5} (trothwy o 10µg/m³ y flwyddyn).

Mae'r tabl isod yn dangos bod gan Gasnewydd lefelau uwch o lygryddion yn 2019 o gymharu â chyfartaledd Cymru.

Dangosyddion Cysylltiad ag Ansawdd Aer ⁵⁸		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Casnewydd	NA ₂ (µg/m ³)	22	20	19	16	19	16	15	15
	PM ₁₀ µg/m ³	14	16	15	15	14	13	14	14
	PM _{2.5} (µg/m ³)	11	11	11	10	9	9	9	9
Cymru	NA ₂ (µg/m ³)	13	12	11	10	11	9	9	9
	PM ₁₀ µg/m ³	12	14	13	12	12	10	12	12
	PM _{2.5} (µg/m ³)	9	10	10	8	8	7	8	7

Bob blwyddyn mae'n ofynnol i Gyngor Dinas Casnewydd adrodd am ansawdd aer y ddinas, gyda'r adroddiadau diweddaraf yn cael eu cyhoeddi ar wefan y cyngor⁵⁹. Os canfyddir bod y lefelau ansawdd aer yn uwch na'r safonau hyn, rhaid datgan Ardal Rheoli Ansawdd Aer (ARhAA). Mae monitro ansawdd aer wedi nodi nifer o feysydd lle mae'r lefelau nitrogen deuocsid yn uwch na'r safonau ansawdd aer.

Daeth nifer o newidiadau i Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer y ddinas i rym ar 1 Gorffennaf 2018, gyda Chasnewydd yn nodi 11 ARhAA, gydag 1 wedi'i lleoli yn ardal gymunedol y Dwyrain.

Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer ⁶⁰		
	Lleoliad	Ardaloedd Cymunedol
1.	Caerllion	Caerllion
2.	Heol Caerffili	Graig
3.	Cefn Road	Tŷ-du
4.	Chepstow Road / Plas Clarence / Caerleon Road	Sain Silian / Victoria / Beechwood
5.	George Street	Stow Hill / Pilgwenlli
6.	Ffordd Malpas (De)	Shaftesbury
7.	Glasllwch	Allt-yr-ynn / Tŷ-du
8.	High Cross	Allt-yr-ynn / Tŷ-du
9.	Royal Oak Hill	Caerllion / Ringland
10.	Shaftesbury	Shaftesbury
11.	Sain Silian	Sain Silian

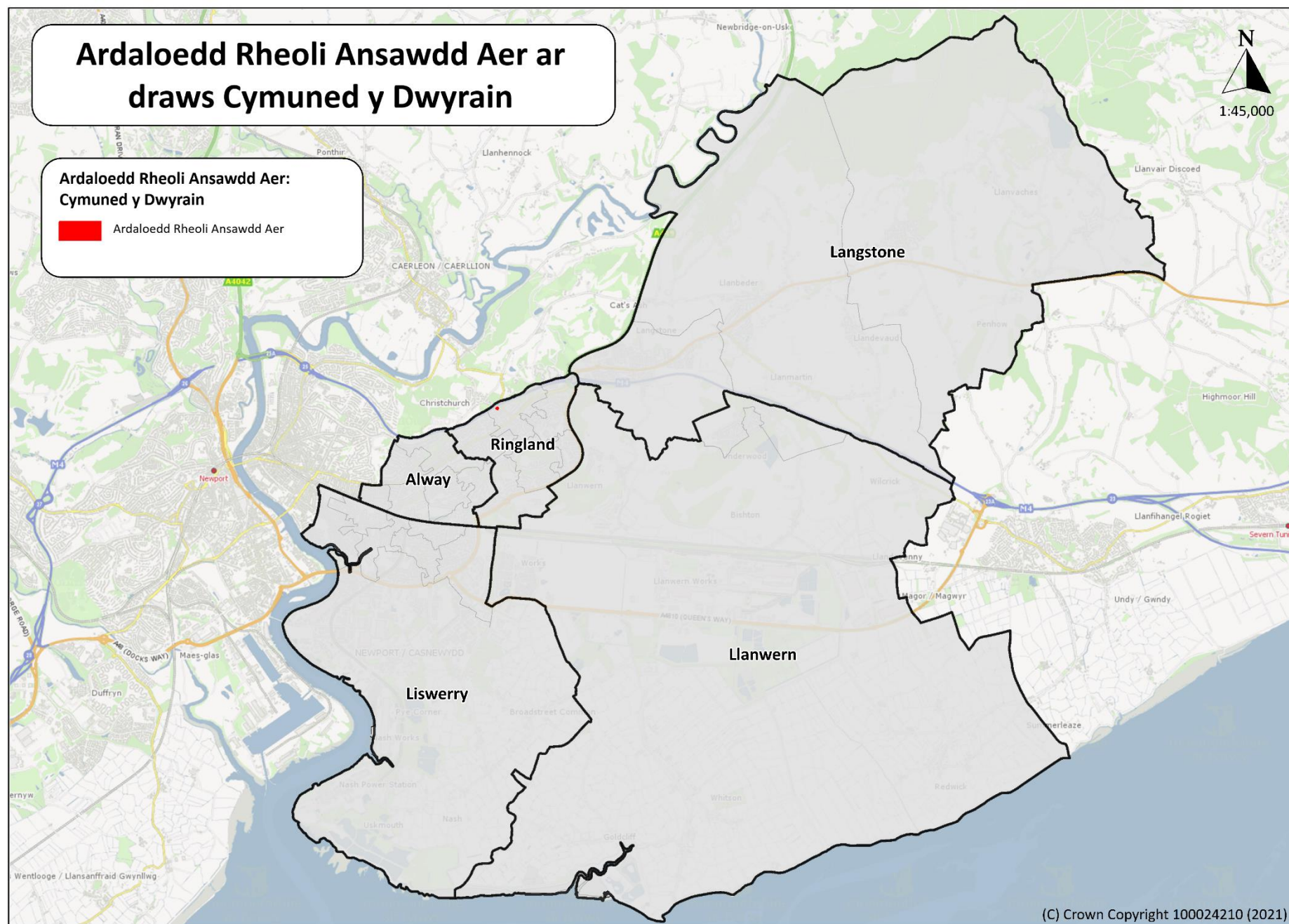
Allwedd Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer yng nghymuned y Dwyrain

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos yr Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer ar draws pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

⁵⁸ [Dangosyddion Ehangu Ansawdd Aer, Stats Cymru – Llywodraeth Cymru](#)

⁵⁹ [Adroddiad Cynnydd o ran Ansawdd yr Aer, Cyngor Dinas Casnewydd](#)

⁶⁰ [Ardaloedd Rheoli Ansawdd Aer, Cyngor Dinas Casnewydd](#)

Beth yw'r perygl llifogydd yma?

Mae llifogydd yn digwydd pan fo dŵr yn cyrraedd lle yn gynt nag y gall ddraenio i ffwrdd. Glawiad yw hyn fel arfer, ond gall fod o ffynonellau eraill. Mae hyn yn achosi i aberoedd, afonydd, ffosydd, draeniau neu garthffosydd orlifo gan achosi llifogydd yn y tai, y busnesau, y tir fferm a'r seilwaith amgylchynol.

Mae'r ddelwedd thematig yn dangos y perygl llifogydd diweddaraf⁶¹ ar draws pum ward ardal gymunedol y Dwyrain.

⁶¹ Data Perygl Llifogydd Cyfoeth Naturiol Cymru

